

„Az idén, a sorozat ötödik köteteként megjelenő válogatás a laikusoknak szóló – tehát németül írt – bibliamagyarázatokat, a bibliai előszókat, a vi-
gasztaló iratokat és az imádkozásról szóló íráso-
kat tartalmazza.”

Luther a könyvespolcokon ► 3. oldal

„Többek közt ezzel is jelezte, hogy nem kíván a Kádár-rendszerrel »kiegyezést« kötni – igaz, a Kádár-rendszer sem akart vele kiegyezni.”

Egyedül a Parlamentben ► 9. oldal

„Csak egy cikkánásnyi idő, már hozom is diadalmasan a gyümölcsmosót. Határozottan hasonlít.”

Mindenem van! ► 7. oldal

Nyitott templomajtó ► 2. oldal
Alapoktól a négy szőlámig ► 10. oldal
Add tovább az áldást! ► 12. oldal
Magunk alatt vágjuk a fát... ► 10. oldal
Nem önjelölt ítélet-végrehajtók kezében van a világ ► 8. oldal
Ugye ez még belefér? ► 7. oldal

FOTÓ: BODA ZSUZSA

Tanfolyamzárás vezetői búcsúval

► Több évtizedes hagyomány egyházunkban, hogy a nyári hónapok alatt három tanfolyam is várja a kántorjelölteket Fóton, a kántorképző intézetben. Az idei második, közkedvelt nevén „júliusi” turnus az elmúlt szombaton úrvacsorai istentisztelettel zárult, amelyen *Keczkó Pál* budahelyvidéki lelkész hirdette Isten ígését. A tanfolyam végén nemcsak a negyvenhárom fiatal résztvevő és a tanárok búcsúztak egymástól, hanem *Abaffy Nóra* is megvált az immár négy éve betöltött tanfolyam-vezetői posztjától.

Mandák Mária hagyatékeként került az evangélikus egyház birtokába az a nagypolgári villa, amely 1947 óta ad otthont a kántorképzésnek. A negyvenes években megszüntetett kántortanítói állások miatt a gyülekezetek jelentős része orgonista nélkül maradt.

► Folytatás a 3. oldalon

Szeretettel a gyűlölet ellen

Istentisztelet a norvég tragédia áldozatainak emlékére

► Nem csak a szokásos vasárnapi istentiszteletre készültek július 31-én a budavári evangélikus templomban: az oltár melletti asztalkán elhelyezett norvég zászló és a virágok áldozatokra és gyászolókra, egy nemzet gyászára emlékeztettek. A Norvégiában július 22-én történt tragédiára, amelynek következtében hetvenhatan veszítették életüket a fővárosban, illetve egy Oslo közelében levő szigeten. A Magyarországi Evangélikus Egyház dr. *Fabiny Tamás* püspök kezdeményezésére emlékező istentiszteletet tartott. A liturgiában – amely magyar és angol nyelven folyt – részt vett *Jan Erik Syvertsen* norvég lelkész, aki *Bolsøy*ből érkezett Magyarországra.

Mint ismeretes, egy norvég fiatalember először a főváros központjában levő miniszterelnöki hivatalnál robantott, később pedig több mint egy órán át lövöldözött ártatlan fiatalok-

ra az Oslo közelében található szigeten. A hetvenhat áldozatot követelő terroristámadás az egész világot megrázkéltette.

A budavári istentiszteleten többen

is idézték egy norvég fiatalnak a *Twitterre* írt bejegyzését, amely így szinte az alkalom mottója is lett: „Ha egyetlen ember gyűlölete ekkora pusztítást tud okozni, akkor mire lehet képes sokak szeretete?”

Az emlékező alkalom *Balicza Ivánnak*, az egyházközség igazgató lelkészének köszöntésével vette kezdetét. Ezen az istentiszteleten emberi és keresztény összetartozásunkat fejezzük ki norvég testvéreinkkel – mondta. Pál apostol szavait idézte: „*Ne győzzön le téged a rossz, hanem te győzd le a rosszat a jóval*” (Róm 12,21), vagyis a szörnyű tragédiára ne gyűlölet és ne is az elkeseredés legyen a válaszuk.

► Folytatás a 8. oldalon

SEMPER REFORMANDA

hogy nem a gyümölcs termi a fát, és fa sem terem a gyümölcsökön, hanem ellenkezőleg: a fák termik a gyümölcsöket, és a gyümölcsök teremnek a fákon. Ahogyan tehát szükséges, hogy a fák előbb legyenek, mint a gyümöl-

cseik, és a gyümölcsök nem teszik a fákat sem jóvá, sem rosszá, hanem ellenkezőleg: ilyen vagy olyan fák teremnek ilyen vagy olyan gyümölcsöt, úgy szükséges, hogy előbb maga az ember személye jó vagy rossz legyen, mielőtt jó vagy rossz cselekedetet tenne, és cselekedetei nem teszik őt rosszá vagy jóvá, hanem ő maga teszi cselekedeteit rosszá vagy jóvá.”

► Luther Márton:

Értekezés a keresztény ember szabadságáról (Pröhle Károly fordítása)

Ki tartozik kinek?

■ DR. KORÁNYI ANDRÁS

A csőd szaga benne van a levegőben... Az elmúlt és az elkövetkező napok egyik fő kérdése, hogy a világ első számú politikai hatalma, az Egyesült Államok pénzügyi értelemben csődöt jelent-e. Mondhatjuk persze, hogy a megengedett államadósság összegének felemelése – mint már több tucatszor az elmúlt években – mindössze a „trükkök százainak” egyike, amely az utolsó pillanatban biztosan megtörténik. Ha igen, ha nem, egy biztos: mindenki tudhatja, hogy a csőd vagy a trükkök árát előbb-utóbb mindannyian megfizetjük majd szerte a világon, mint ahogyan ennek az amerikai politikai vitának a következményei is közvetlenül sújtják már most is a hazai hiteleseket.

Éppen ezért nem olyan egyszerű elverni a port a görögökön – és persze az olaszokon, portugálokon, íreken – sem, hiszen nem a légüres gazdasági térben szorult meg a nyakuk körül az eladósodás hurka. Európa „szorgalmas” fele hiába mondja lustának, élősdiinek és felelőtlennek a többieket – a gond ennél jóval nagyobb: a kontinensen letarolt iparral és mezőgazdasággal lesüllyesztett államok legtöbbször már régen nem a maguk urai, hanem mondjuk az el-
képesztő méretű német túltermelés kiszolgáltatót felvevői. Persze amíg hitelből meg tudják fizetni az árát. Ha nem, akkor már lusták, élősdiak és felelőtlenek...

Nem könnyíti, hanem csak növeli a bajt ez a felismerés. Nem elég, hogy hazánkban milliók fuldokolnak a körbetartozástól, az eladósodottságtól, az ingadozó törlesztési részlettől, még nemzetközi szinten, államok és államszövetségek között sem jobb a helyzet semmivel sem. Amit kicsiben is érzünk, hogy a világ törvénye körülöttünk egyre inkább a farkasok törvénye, a ma még erősek hatalmaskodása a gyengébbek és – egészségük, munkahelyük, vagyoni helyzetük miatt – kiszolgáltatóttak felett, az a globális világ rendjében sincs másként.

Ahogy az ebből fakadó mindennapos emberi drámák súlyos erkölcsi kérdéseket vetnek fel, úgy küzd egymással felelősségvállalás és a felelősség elhárítása, a könyörtelen piaci érdek és az emberi szolidaritás, egy csak pénzben, profitban és politikai ideológiákban gondolkodó szemlélet és az életre nyitott emberiség. Sokszor bennünk is.

A pénzügyi fuldoklás kicsiben és nagyban is komoly erkölcsi, emberi kérdésekkel szembesít. Szinte beláthatatlan, hogy mennyi kegyetlenséget, irigységet, önzést, embertelenséget, erőszakot és bűnt szül. És áldozatokat követel. Vannak közöttük vétkesek, aljas emberek és szervezettek, de vannak ügyetlenek, szerencsétlenek és ártatlanok is töme-

gével. És vannak mások által kiszolgáltatottá tett emberek, akiknek nem adatott meg a lehetőség, hogy ne legyenek áldozattá. És van felelősség – még ha azt se kicsiben, se nagyban egyetlen ember se vállalja magára szí-

Lehet moralizálni nyugodtan – mondják –, de attól még fizetni kell!

vesen. Persze egyre gyakrabban látjuk azt is, hogy bizonyos körökbe tartozóknak nem is kell, mert törvény felett állnak: minden virág nekik nyílik, csak azért, hogy ők letépjék.

Lehet moralizálni nyugodtan – mondják –, de attól még fizetni kell! Adós, fizess! De vajon mikor szabad majd ugyancsak következetességgel visszakérdezni: ki is tartozik kinek? Korrekt dolog-e, ha én tartozom a hitellel, de a bank nem tartozik a tisztességes és szakszerű tájékoztatással? Korrekt dolog-e szociális területről elvont adópénzből segíyezni cégeket, miközben a körbetartozás elleni alapvető törvényeket sem hozzák meg hosszú évek óta? Vagy korrekt dolog-e felégetni Európa termelését azért a haszonért, amit a keleti olcsó munkaerő biztosít, miközben itt viszont leáll és összeomlik a gazdaság?

A sort a végtelenségig lehetne folytatni, hogy egyre világosabban lássuk: nem csak az adósok tartoznak, mert irdatlan az abból felhalmozott erkölcsi tartozás egymásnak, amit nem mondtunk el, amit nem tettünk meg, amit nem előztünk meg. Régóta tartozunk az igazságnak, a szembenézésnek, a felelősségvállalásnak, a tisztességnek, az egymás iránti megbecsülésnek, sokszor a józan észnek is...

De sok mindent kellene elrendeznünk, hogy eljussunk Pál apostol parancsáig: „*Senkinek se tartozzatok semmivel, csak azzal, hogy egymást szeressétek...*” (Róm 13,8) Hiszen amíg „csak” a szeretettel tartoznánk egymásnak, addig is rengeteg teendőnk lenne! És mi minden következik még abból, hogy a szeretettel addig is, és azután is adósok maradjunk!

Ha ennyire komolyan vesszük ennek a bibliai mondatnak a következményeit és az ahhoz tartozó feladatainkat, a kereszténység könnyen kerülhet még az alá a vád alá is, hogy fel akarja forgatni a világ rendjét és bevett szokásait. Valószínűleg jócskán ránk férne, hogy gyakrabban kerüljünk ebbe a gyanúba – mert nem tesszük második és sokadik helyre a hidegfejű szabályok mellett a szolidaritást, a becsületet, az emberi összetartozást és a szeretetet... Bárcsak meglátná rajtunk a világ, hogy ezzel is tartozunk – egymásnak és Istennek!

A szerző egyházunk zsinatának lelkészi elnöke

Oratio œcumenica

Mindenható Isten, szerető mennyei Atyánk! Áldunk és magasztalunk téged, és gyermeki bizalommal hozzuk eléd imádságunkat. Hallgasd meg hálaadásunkat és könyörgésünket!

Köszönjük, Urunk, drága igédet, mely ma is hangzik, és a sötétségből világosságra, a hit által örök életre hív. Add, hogy ne felületes igehallgatók legyünk, hanem odaszánt életű keresztények. Formálj minket tetszésed szerint! Szabadíts meg a bűntől és minden tisztátalanságtól! Szenteld meg és tedd gyümölcstermővé életünket!

Köszönjük, Urunk, ajándékaidat, áldásaidat, amelyekkel az elmúlt napokban halmoztál el: az örömet, a szeretetet és a törődést, amelyet másokon keresztül mutattál felénk. Hálasak vagyunk azért, hogy erőtlenségünkben te adtál erőt, küzdelmeinkben te segítettél, és a kétségek között te adtál bizonyosságot.

Köszönjük, Urunk, azokat a testvéreket, akikhez odafordulhattunk, és szeretetted vihettük közel hozzájuk. Nem vagyunk méltók szolgálataodra, te mégis fel tudsz használni bennünket áldott munkádban – hálasak vagyunk ezért.

Köszönjük, Urunk, az időt, mely rendelkezésünkre áll: az új hónapot, az új lehetőségeket, a nyári szünet még hátralévő heteit. Add, hogy megbecsüljük és bölcsen osszuk be a napokat, és hogy találjunk lehetőséget a pihenésre, felüdülésre!

Éled hozzuk, Urunk, fájdalmunkat is: azokat a testvéreket, akik veszteséget, tragédiát éltek át szűkebb és tágabb környezetünkben. Imádkozunk az erőszak és a terror áldozataiért és az ő szeretteikért, a testileg-lelkileg megnyomorított embertársainkért s a kilátástalan helyzetben élőkért. Kérünk, munkáld a békeséget, gyógyítsd a sebeket, adj útmutatást!

Könyörgünk, Urunk, azokért, akik nem látják életük értelmét, ezért a halált óhajtják. Beszélj a szívükre, akadályozd meg, hogy eldobják maguktól az életet, és mutasd meg nekik az Élet útját!

Kérünk, Urunk, te légy azokkal, akik házasságkötésre készülnek, és közös életükre a te áldásodat kérik templomainkban. Add, hogy egymás iránti elkötelezettségük szilárd legyen, és hozzád forduljanak majd örömben és bánatban egyaránt. Imádkozunk a családokért, hogy a gyermekek és a fiatalok szerető otthonban növekedhessenek. Könyörgünk az időkért és a magukra maradtakért, akik a hosszú és tartalmas évek után kiszolgáltatottá válnak, és méltatlan helyzetbe kényszerülnek. Add, hogy jobban odafigyeljünk rájuk családjukban és a gyülekezetünkben is!

Imádkozunk, Urunk, az előttünk álló hétért, annak minden tervezett és most még nem sejtett dolgáért. Add, hogy megtegyük azt, ami tőlünk telik, és elfogadjuk azt, ami nem áll befolyásunk alatt.

Mindenkor jó akaratodra bizzuk magunkat, Urunk! Ámen.

Az Evangelikus Élet
2005–2011. évi lapszámai
PDF formátumban
letölthetők a
www.evangelikuselet.hu
címről.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 7. VASÁRNAP – JN 12,44–50

„...az ő parancsolata örök élet...”

Első olvasásra vagy hallásra úgy érez-zük, nagyon elméleti az, amit Jézus megfogalmaz. Hogyan lehet és hogyan kell ezt úgy lefordítanunk a magunk számára, majd a szívünkbe zárni, hogy azután másoknak is elmondhassuk vagy életünkkel megmutathassuk, mit jelent ennek az evangéliumi szakasznak a mondanivalója?

Mielőtt igénk mélyére néznénk, álljunk meg egy pillanatra az első mondatnál! Ezekon a bevezető megjegyzéseken könnyen átsiklunk, pedig János – aki nagyon tudatos szerkesztő – nem véletlenül kezdi így ezt a szakaszt. Jézus felemelte hangját – mondja az evangélista. Ami tehát itt következik, nem súlytalan, lényegtelen és érdektelen. Valami nagyon lényegeset, sőt életbe vágóan fontosat mondott Urunk, s ez a nagy súlyú mondat elevenedik meg a mai vasárnapon számunkra. Nem sűrűn olvasuk azt, hogy Jézus felkiáltott vagy emelt hangon beszélt. Lelki képzelőerőnk – az evangéliumi tudósítások alapján – inkább szelíd hangú Jézusra gondol. Szavának ereje nem a hangerőben volt, hanem a mondanivalójában, mert szava nem emberi beszéd volt. Még ellenségei is elcsodálkoztak rajta; szava teremtvő, életet, életfenntartó és célba juttató *ige*.

Mit helyez a szívünkre ez a „fel-emelt hangú”, jézusi szó? Mostani, nagyon gazdag igénkbenl négy gondolatot emelek ki, ezek különösen fontosak ma számunkra.

Úgy lehet megismerni Istent, ha Jézusra nézünk. Emberi létünk nagy gondja, hogy sok mindent nem láhatunk, amit látni szeretnénk. S aminek látására vagyunk, az a hit világába került át. Hinni pedig nem könnyű, a

magunk erejéből nem is vagyunk képesek rá. S mintha bezárult volna a kör. Jézus csodálatos lelkipásztori attitűddel segíti át tanítványait az élet e visszas valóságán. Ő, az emberré lett Isten, aki testvérünk – és így hozzánk hasonló, mégis Urunk, mert benne Isten jött el; ő megtanít arra, hogy ha rábízuk magunkat, akkor Istennel kerülünk bizalmi kapcsolatba. Azaz: éled a hit, az életet jelentő istenhit. „Aki énbennem hisz, az hisz abban, aki elküldött engem.” S ugyanez igaz a látásra: ott és akkor a tanítványok fizikai látására, itt és most a mai tanítványok lelki látására.

Aki Jézust látja, látja az Atyát. Az evangéliumokban bemutatott jézusi vonások az Atya egyébként rejtőzködő arcát mutatják meg nekünk. A Krisztus testében, az egyházban és annak történetében megláthatjuk, hogy kicsoda az Isten, hisz ahol Jézus jelen van, cselekszik, ott kirajzolódik előttünk az Isten. Az életünk eseményeiben – ha azokat Jézus Krisztussal éljük meg – megláthatjuk Jézusban az Atyát. Mi így is értjük és értékeljük a Krisztus-eseményeket múltban, jelenben, s így figyeljük a jövőben is. Hit és látás így nyer sajátos értelmet – Jézussal.

Rá lehet csodálkozni a világosságra. A világ tele van sötétséggel. Nézzük a híradót, hallgatjuk a híreket, s már nem is csodálkozunk a sötét ügyeken. Igénk arról beszél, hogy a tanítványok rácsodálkozhatnak a világosságra. Igen hosszú lista készülhetne, ha az életünk, gondolataink, cselekedeteink, környezetünk, világunk sötét dolgait, eseményeit, helyzeteit fel akaránk vázolni. Az ember a sötét helyzetet külső és belső fé-

nyekkel, világosságpótlékokkal próbálta enyhíteni. A történelem sok-sok példája erről beszél. Aki azonban az emberiség történetébe belepillant, azt is láthatja, hogy minden igyekezet ellenére sötét gondolatok, sötét indulatok, sötét folyamatok jellemezték világunkat. Jézussal nem valami pislogó mécsest kapott a világ, hanem megjelent az igazi világosság.

Tudom, hogy a sötéthez szokott emberi szemet bántja a világosság, de érdemes kijönnünk és megmerítkoznünk a jézusi világosságban, hiszen minden átértékelődik, minden máshogy látszik, minden, ami fontos, kiderül. A sötétségben pusztul az élet – Jézus, a Világosság közelében virul, megelevenedik. A besötétített szobában tönkremennek a növények, de ha fényt kapnak, életre kelnek. A sötét világnak Jézusra van szüksége. Ő itt van, kínálja, adja magát, hogy nekünk életünk legyen. Nem kell a sötétben megvakulnunk. Élhetünk – ismét csak János kifejezésével – a Világosság fiaiként. Jézus minket az igazi világosságot továbbtükröző életre hívott.

Tisztában kell lenni az ítélet mai és végső következményeivel. Van mégis valami, ami megzavarja életünkben ezt a „napfelkeltét”, sőt beárnyékolja. Ez pedig az ítélet. Lelkiismeretünk mélyén sejtjük, s az emberi tradícióból, még inkább pedig a Biblia tanúságából tudjuk, hogy életutunk végén vár ránk a nagy számadás. El kell számolnunk azzal, amit Teremtőnk ránk bízott. S bár „köztörvényes” szempontból talán feddhetetlenek vagyunk, Isten törvényének szempontjából nincs igaz ember. Nincs egyetlenegy sem. A jézusi fény a legrejtet-

A VASÁRNAP IGÉJE

tebb zugba is bevilágít, minden kiderül, semmit nem lehet eltitkolni. Félelmetes.

A világ Világossága, Jézus azonban nem azért jött, hogy ítéljen, s közelsége ma sem az ítélet fenyegető voltát jelenti. Ő menteni akar. Ezért szól, ezért hív, bátorít, vigasztal, teremthit. Őt elfogadva, vele élve megmenekülhetünk az ítélet végzetes következményeitől. Hiszen ő maga vette bűneink büntetését. „*Ő bűnhődött, hogy nekünk békességünk legyen, az ő sebei árán gyógyultunk meg*” – olvassuk Ézsaiás próféta könyvének 53. fejezetében. Ő azért jött, hogy megmentsen minket, az egész világot. Aki elveti őt, azt a hirdetett jézusi szó ítéli meg. Aki órá bízta az életét, annak az ige az élet, aki elfordul tőle, annak a halálos ítélet.

Meg lehet és meg kell ismerni Istent igazi szándékát. Évezredek teltek az emberiség történelméből, míg az ember kereste, kutatta a „végső valóság” szándékát, szíve indulatát. S ha úgy vélte, már ismeri, megpróbálta befolyásolni, saját javára fordítani. S akkor az idők teljességében eljött Jézus, és csak ennyit mondott: Isten parancsolata az örök élet. Minden ezért van. S ezáltal minden érteke van – teszi hozzá Pál apostol. A mi izgalmas nagy feladatunk, hogy el ne játsszuk ezt a páratlan lehetőséget. ■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Imádkozunk! Úr Jézus, hozd el világosságodat az életembe, hogy megismerjelek téged, benned az Atyát, s az így kapott hitben örök életem legyen. Ámen.

Nyitott templomajtók

Nyári gondolatok egy visszatérő témáról

► **A téma nem új, időről időre napirendre kerül. Megoldás még nem született, most sem hiszem, hogy nagy előrelépés várható. Figyelemfelhívásra azonban folyamatosan szükség van. Mert hiszem, hogy nem egyedül vagyok, aki szeretne – bárhol jár az országban – benyitni az evangélikus templomokba. S olyan jó lenne nem hiába nyomogatni a kilincset.**

Négy közismert állítás:

A templom használaton kívül nem szent hely.

A templom szent hely, ahol meg tapasztaljuk és átéljük a hely szellemét, a múlt idők lelki örökségét, a bizonyágtevők fellegetnek üzenetét, az Isten megfoghatatlan, de érezhető jelenlétét.

A templom Isten háza, és nem turistalátványosság.

A templom a kultúra és a kulturális örökség része – közkincs.

Ez a négy – egymásnak bizonyos fokig – ellentmondó állítás gondolkodtat el, amikor arról elmélkedem, vajon miért van a legtöbb evangélikus templom vasárnaptól vasárnapig zárva. Másfél, talán két óra jut a százhatvannyolcból, hogy megnézhessük, hogy imádkozzunk benne, hogy csöndben legyünk, gondolkodjunk, igét olvassunk, igét hallhassunk, a szentségekkel éljünk.

Nyár van, s ha vissza is esett a tu-

rizmus hazánkban, mégis sokan útra kelnek. Természetes, hogy egy-egy településre érve az elsők között a templomokat keresik fel. Milyen szándékkal? Elsősorban bizonyára azért, hogy valami szépet lássanak. A templom – akár díszes, akár egyszerű – többnyire szép, de legalábbis érdekes. Látványosság.

Bizonyára sokan a csöndet keresik a világ zajában. Egyszerűen le akarnak ülni, csöndben akarnak maradni, meg akarnak pihenni, nyugalmat szeretnének találni.

És bizonyára akadnak olyanok is, akik imádkozni szeretnének: találkozni, beszélgetni Istennel. Sőt lehet, hogy ez a szándék talán nem is fogalmazódik meg bennük a belépéskor, de az épület, a tér, a berendezések, a hely légköre arra indítja őket, hogy Isten felé forduljanak, hogy összekulcsolják kezüket, és szavaikkal vagy egyszerűen a lelkük rezdülésével imádkozzanak.

De vajon a világvárosban vagy eldugott faluban, az üdülőtelepeken és a nagyobb látványosságot nélkülöző településeken találnak-e nyitott ajtót? Vagy az érdeklődés, a vágy, a szándék már a zárt ajtónál megtorpan?

A Bibliában sokszor használt, fontos kép az ajtó, a kapu. Különös jelentősége van. A zsoltárok sokféle módon beszélnek kapukról, amelyek megnyílnak vagy becsukódnak. A tíz szűz példázatában Jézus arról beszél, mit jelent idejében érkezni a nyitott ajtó talánni, illetve mit jelent, amikor a későn érkezők már zárt aj-

tókra találnak. Az imádsággal kapcsolatban is használja Urunk a képet: „*zörgessetek, és megnyitattik...*” Sőt – s ez számunkra a legfontosabb információ – Jézus önmagáról mondja az egyik bemutatkozó mondatában: „*...én vagyok a juhok ajtaja.*” Mindezek természetesen nem közvetlenül kapcsolhatók a nyitott vagy zárt templomajtók témájához, de sokat segítenek, hogy a dolog lényegét megragadjuk.

Tudom, nem is olyan egyszerű gondoskodni arról, hogy a templomot istentiszteleti időn kívül is nyissák, zárják, közben pedig őrizzék. Ehhez anyagi forrás, esetleg önkéntes emberi munka, felajánlás szükséges – mindenekeelőtt azonban szándék és elhatározás. Fontos, hogy mérlegeljünk: megőrizzük a templomot az egyre fogyó gyülekezetnek, majd a kulturális örökség tárgyának, vagy megnyitjuk, és helyet kínálunk az Istennel való találkozásnak? Vonzó vagy taszító a templom?

Sok jó példával is találkoztam. Egyik vidéki városunkban nyugdíjas gyülekezeti tagok vállalták, hogy mindennap kinyitják a templomot, hiszen tudják, hogy a városba érkezők java része a busz- és vonatpályaudvarról a templom előtt megy el... Egy másik fővárosi gyülekezetben megszervezték, hogy legyen, aki a turistáknak bemutatja a templomot, az imádkozóknak pedig biztosítja a csendet. Van, ahol turisztikai alpból pályáztak, de van olyan is, ahol saját erőket csoportosítanak ebbe a szol-

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

gálatba. Hallottam olyan példáról, hogy nyári időben – s ez üdülőhelyen különösen is jó megoldás lehet – fiatalok, diákok látják el a templomnyitogató és -őrző szolgálatot. Ez ugyan is nem a turisztikai igények kiszolgálása, hanem az igény ébresztése arra, hogy emberek betérjenek az Isten házába, ott otthon érezzék magukat, és a természetessé váló közegben megnyílnak az ég felé...

Ma, amikor az egyház fogyóban van, és annyit beszélünk a misszióról, nem lehetne éppen a misszió egyik nagyszerű eszköze az, hogy a templomot a nyitott ajtókkal vonzóvá tegyük?

A templomot maga Jézus nevezi az imádság házának. Mi, protestánsok könnyen esünk az egyoldalúság hibájába, és azt gondoljuk, hogy a templom az igehirdetés és igehallgatás helye csupán. Holott az egyéni elcsendesedésnek, imádságnak a háza is. S nekünk az a feladatunk, hogy ezt lehetővé tegyük, és segítsük.

Nem biztos, hogy az emberek szoktak le a templomba járástól. Lehet, hogy sok esetben a templomot zártuk el az emberek elől. Lehet, hogy próbálkoznak, de átvitt értelemben és a szó szoros értelmében is „lepattannak”. Olyan jó lenne, ha a misszió itt is, így is folya. Mert az Úristen végtelen eszköztárában a nyitott templomajtó is hívogat, sőt prédikál. ■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Luther a könyvespolcokon

Interjú dr. Csepregi Zoltánnal

► **Amint korábban már hírül adtuk, a reformáció megindulásának ötszázadik évfordulója alkalmából egyházunk Luther Kiadójánál könyvsorozat készül *Luther válogatott művei* címmel. Az első kötet bemutatója október 28-án 11 órakor lesz a Magyar Tudományos Akadémia székházában. A sorozatról a reformációi emlékbizottság kiadói munkacsoportjának egyik tagját, dr. Csepregi Zoltán professzort, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyháztörténeti Tanszékének vezetőjét kérdeztük.**

– Hazánkban már létezik olyan könyvsorozat – az úgynevezett „Masznyik-féle” –, amely a nagy reformátor életművéből kínál magyar nyelvű válogatást. Mi tette indokolttá, hogy egyházunk a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára készülve újra napirendre tűzze ezt a kérdést?

– Az előző századfordulón a protestáns, így az evangélikus identitás is a katolicizmussal való rivalizálás határozta meg. Ezért aztán a *Masznyik Endre* pozsonyi teológiaprofesszor által szerkesztett kiadásba is zömmel azok a vitairatok kerültek, melyekben Luther a római egyházat bírálta. Akadnak ezek között ma is sokat forgatott alpművek, mint az egyház babiloni fogságáról szóló, mely a szentségekről vallott tanítást fejt ki, azonban teljesen kimaradtak belőle a bibliamagyarázatok és prédikációk, vagyis éppen azok a művek, amelyeket a mai teológia a legtöbbre becsül a reformátor életművében, s amelyek a mai olvasó ízléséhez is a legközelebb állnak.

– A mostani válogatást miért éppen tizenkét kötetesre tervezik?

– Ha tréfasan szeretnék válaszolni erre a kérdésre, akkor arra utalnék, hogy a száz éve, az 1917-es jubileumra megjelentetett Luther-sorozat hatkötetes volt, s ezt a számot szeretnénk megduplázni. Az biztos, hogy nagy szégyen volna akár igényben, akár minőségben elmaradni ezektől a nagy elődöktől, akik ráadásul háborús körülmények között fejezték be művüket! Azt sugallhatná, hogy az azóta eltelt évszázad visszalépést jelent Luther olvasásában, megértésében és tolmácsolásában. A tizenkettes szám magyarázata azonban ennél prózaibb – a reformációi emlékbizottságnak a koncepció három változatát nyújtottuk be: négy, nyolc és tizenkét kötetre szólót, s a bizottság a legbővebb tervet fogadta el.

– Mi határozza meg, hogy mi kerül egy-egy kötetbe?

– Az egyes könyvek tematikus-műfaji egységeket képeznek, így külön kötetekbe kerülnek a vitairatok, a levelek, a prédikációk, a bibliamagyarázatok.

– A sorozatban megjelentetendő művek közül mennyi van meg korábban, mennyi áll készen a kiadásra, és mennyit kell újrafordítani? Lesz-e közöttük eddig magyarul meg nem jelent mű?

– A szövegeknek mintegy a fele létezik már magyarul – akár a „Masznyikban”, akár azóta megjelent külön kiadásban –, a másik fele lesz új fordítás, azaz olyan Luther-mű, mely először itt jelenik meg magyar nyelven.

– A teológiai szövegek fordítása nagy körültekintést igényel. Ha már korábban dolgoztak rajta szakemberek, akkor most miért kell újrafordítani ezeket a iratokat?

– Kifejezett újrafordításra csak egészen ritkán van szükség. A százéves szövegeket természetesen fel kell frissíteni nyelvileg. Minden meglévő fordítást egybevetünk az eredetivel, hiszen az esetleges félreértések mellett olykor többoldalnyi hiányok is akadnak bennük, ezeket pótolni kell. A régi fordítók abból az alapszövegből dolgoztak, amely akkor kéznél volt, és sok hibájuk éppen a hiányos, megbízhatatlan alapszövegre vezethető vissza.

2017 LUTHER REFORMÁCIÓ 500

A mostani munka során a teológiai iratokat teológusok fordítják, de a kifejezetten a laikusoknak szóló vagy történeti, szépirodalmi tárgyú szövegeken bölcsész képzettségű fordítók is dolgoznak.

– Októberben elsőként a sorozat ötödik kötetét mutatják majd be. Mi határozza meg a kiadási sorrendet?

– Természetesen az jelenik meg először, ami a legközelebb áll a befejezéshez. Ugyanakkor az is fontos szempont, hogy a legfájóbb hiányokat igyekezzünk mielőbb pótolni. Itt azokra a fontos művekre, műfajokra – például a prédikációkra – gondolok, melyekre a száz évvel ezelőtti kiadás nem volt tekintettel.

– Egy kis kedvcsinálónak összefoglalná röviden, hogy mit olvashatunk majd az elsőként kézbe vehető kötetben?

– Az idén, a sorozat ötödik kötetként megjelenő válogatás a laikusoknak szóló – tehát németül írt – bibliamagyarázatokat, a bibliai előszókat, a vigasztaló iratokat és az imádkozásról szóló írásokat tartalmazza. Valamikor ezek a könyvek hozták meg Luther számára a publikációs sikert, még szerzőjük életében százezres példányszámban jelentek meg, szinte minden német olvasóhoz eljutottak. Szerintem ezek Luther legkönnyebben olvasható, megérthető művei, melyek a keresztény élet ma is aktuális, mindennapi kérdéseit fejtik ki.

– Ha már az olvasottságnál tartunk: nem terveznek olyan kötetet is, amely Luther népszerűsítését célba véve a reformátor életrajzát, illetve a reformáció történetét és az evangélikus teológia jellemzőit – akár a többi történelmi egyházéval összevetve – mutatja be?

– Ezzel a feladattal nem vagyunk megbízva, de mivel idegen nyelven több kifejezetten jó, olvasmányos, az új kutatási eredményeken alapuló Luther-életrajz olvasható, biztos vagyok benne, hogy 2017-ig ezekből legalább egy vagy akár több magyarul is meg fog jelenni. Addig pedig ott van Gritsch 2006-ban kiadott Luther-könyve.

– Küllemüket tekintve hogyan képzeljük el a sorozat köteteit: elegáns, nagy méretű, „lexikonszerű” könyvek lesznek, vagy inkább zsebkönyv formátumúak, amelyek bármikor előkaphatóak?

– Zsebkönyvről nem beszélnek, mert a már elkészült kötet kézírata körülbelül hatszáz nyomtatott oldal terjedelmű, ami inkább a lexikonformátumra emlékeztet. A lexikonok-

nak nemcsak az az előnyük, hogy jól mutatnak a polcon, hanem eligazodni is könnyű bennük. Ebben a mi kiadványsorozatunk is hasonlítani fog rájuk.

– A reformációi emlékbizottság tavalyi első ülésén a sorozattal kapcsolatban Önök benyújtottak egy ütemtervet. Előreláthatólag mennyire lehet ezt tartani?

– Az álmunk az, hogy évente jelenjen meg egy kötet, így az utolsó, mely a mutatókat is tartalmazza, 2022-re lenne várható. Feszített munkával ez a terv tartható is volna. De mivel megtapasztaltam már, hogy minden ilyen vállalkozás produkál meglepetéseket, és sem a kiadó, sem az emlékbizottság nem kezeli presztizskérdésként az évenkénti megjelentetést, fel vagyok készülve esetleges csúszásokra.

A ma mérvadó Luther-kiadás, az úgynevezett weimari első kötetének 1883. november 10-re, a reformátor négyszázadik születésnapjára kellett megjelennie. Ez akkor II. Vilmos porosz király parancsa volt, így mindeképpen teljesíteni kellett. Azon a kötetben érződik is a nagy sietség – sokkal könnyebb lenne most nekünk, ha akkor pár hónappal többet szántak volna rá... Úgy érzem, mi sem a jelennek, hanem a jövőnek dolgozunk, nem éri meg kapkodni a színvonal rovására.

– Mit várnak ettől a sorozattól a teológusok, lelkészek, illetve az átlagos gyülekezeti tagok szempontjából? Aktuális-e ma Luther, lesz-e ezekre a könyvekre kereslet?

– Visszatérek a zsebkönyves kérdésre. A *Luther válogatott művei* című sorozat eljut a könyvtárakba, reménység szerint minden evangélikus egyházközösség és intézmény polcaira, de biztosan nem lesz ott minden éjjeliszekrényen az *Útmutató* mellett.

A vizsolyi Biblia megjelenésének négyszázadik évfordulója táján folyt egy vita a mű magyarországi hatásáról. Tudvalevő, hogy eredeti formátumában ez olyan méretes könyv, hogy a lelkészek még a szószeke sem cipelték magukkal, ott maradt kinyitva az oltáron. Föl sem merült, hogy valaki utazás közben vagy akár otthon ölébe véve olvassassa. A vizsolyi Biblia nélkül mégsem készülhetek volna el a későbbi kézi Bibliák, zsebbe való Bibliák vagy azok, amelyeket ma is árulnak a könyvesboltban. *Károlyi Gáspár* műve megkerülhetetlen állomás a magyar bibliaolvasás történetében.

Ahhoz, hogy egyszer Luther-zsebkönyvek, naponkénti beosztású idézetgyűjtemények készülhessenek, a vaskos köteteket is rendesen meg kell szerkeszteni. A szakemberektől pedig, akik talán a lexikonméretű kiadványt is kézbe veszik, azt várom, hogy döbbenjenek rá arra, amire én is nap mint nap rádöbbenek: mennyire téves képzetünk vannak Luther gondolkodásáról.

– Ezek után mégis miért ajánljuk mindenkinek a készülő könyvsorozatot? Mi Luther üzenete a mai olvasóknak?

– Erre egy Luther-idézetrel válaszolok: „Amikor a Bibliát fordítani kezdtük, abban is reménykedtünk, hogy majd kevesebbet írnak ezután, s többet olvassák és tudakozzák az Írást. Mert mi más célja lenne a többi írásnak, mint hogy a Szentírás-hoz vezessen, és benne eligazítson, ahogy János mutatott Krisztusra: Neki növekednie kell, nekem pedig kisebbé lennem. (Jn 3,30)”

■ BODA ZSUZSA

Tanfolyamzárás vezetői búcsúval

► *Folytatás az 1. oldalról*

A hiány megoldásaként igyekeztek – minél gyorsabban – elkötelezett egyháztagokat kiképezni az egyházzenei szolgálat ellátására. Az intézet bejárati ajtaja mellett márványtábla állít emléket *Kiss János* missziói munkásnak, az evangélikus kántorképzés atyjának, aki „fiatalok nemzedékeit nevelte Krisztus szolgálatára”.

Az intézet történetének legnagyobb hatású tanára és a zenei ügyekért felelős igazgatója *Trajtler Gábor* orgonaművész-lelkész volt, aki 1998-ig tanított a kántorképzőben. Ma az intézet igazgatója *Bence Gábor* egyházzenesz.

A fői intézménynek, amely egyházunk egyetlen országos hatáskörű kántorképzője, több, egymást kiegészítő munkaterülete van. A nyári két és fél hetes tanfolyamok mellett az évközi képzések is igen népszerűek; októbertől áprilisis minden szombaton lehetőség nyílik a kántorképzés területén a folyamatos, elmélyült munkára.

Tizenegy éve továbbképző tanfolyam is indult *Ecsedi Zsuzsanna* vezetésével. Erre az öt-hat napos, előadásokkal gazdagított szakmai találkozóra gyakorló kántorokat várnak. A másik munkaág – a *Mandák kórus*

– a nyári tanfolyamok lelkesítő kórusmunkájának hatására alakult 1990-ben. A tagok havonta egy hétvége keretében találkoznak nemcsak Fóton, hanem meghívásra szívesen szolgálnak gyülekezetekben is.

A nyári tanfolyamok vezetői – *Bence Gábor*, *Abaffy Nóra* és *Kertész Botond* – már évek óta várják segítő tanáraikkal együtt a kántorjelölteket és kántorokat. A július 14. és 30. között tartott kurzus zárónapján, az istentisztelet előtt került sor a tanfolyam-értékelő alkalomra. Ennek keretében a tantárgyak felelősei beszámoltak a két és fél hét alatt végzett munkáról, illetve átadták a különféle versenyek díjait is. Az alkalom végén jelentette be *Abaffy Nóra*, hogy a tanfolyam vezetésétől kilenc év tanítás és azon belül is négyévnyi tanfolyamvezetés után, magánéleti változások miatt megválnak. (A vele készített interjú lapunk 10. oldalán olvasható – a szerk.)

Az úrvacsorai záró istentiszteletre a fői evangélikus templomban került sor. Ezen *Németh Sándor* tanár vezetésével a *Protestáns Fiatalok Kamarazenekara (Profik)* szolgált, valamint a hallgatókból álló kórus – *Abaffy Nóra* vezényletével – több darabot is énekelt.

■ BZS

RENDKÍVÜLI VOLT AZ ÉRDEKLŐDÉS

Egy hétig tartott az evangélikus misszió a balatonboglári strandon

► **A balatonboglári strandon az esős idő miatt egy nap késéssel, július 26-án indult az evangélikus strandmisszió. A Czöndör István lelkész vezette csapatban *Bartos Mónika*, *Kárnyáczki Eszter*, *Németh Gábor* és *Szölösi István Sándor* teológusok segítették a munkát.**

– Idén egy hétig tartott ez a fajta missziói szolgálatunk, de a tervek szerint jövőre folytatjuk – mondta Czöndör István lelkész. – A helyi önkormányzat is jelezte, hogy támogatnak bennünket, így velük közösen elképzelhető, hogy egy év múlva hosszabb ideig tudjuk majd folytatni a munkánkat.

Az egy hét alatt voltak kézműves-foglalkozások és mély, sokakban élményt hagyó beszélgetések is. Kiala-

lógusokat is lehetett faggatni, így ismerve meg őket, életüket.

– Elmondhatjuk, hogy az esős, borongós idő ellenére naponta több-tucatnyian voltak ránk kíváncsiak. Összességében véve az egész hét alatt mintegy százötvenen jöttek el hozzánk – magyarázta Czöndör István. – De nem csak számbeli hozadéka van a hétnek: rengeteg érdekes és értékes emberrel ismerkedhettünk meg.

Találkoztunk egy családdal, amelynek a tagjai bár katolikusok, most szeretnének konfirmálni és az evangélikus egyház tagjai lenni. Még zsidó vallású érdeklődőnk is volt: egy nagyapa az unokáival mindennap eljött kézműveskedni hozzánk. Sok beszélgetőpartnerünk jött el a vasárnapi családi istentiszteletünkre a templomba, és hozták magukkal családtagjaikat, gyerekeiket is.

Azt hiszem, rendkívül fontos ez a szolgálat. A mély beszélgetéseknek

FOTO: CZÖNDÖR ISTVÁN

kíttartak egy csendszobát, ahová az elvonulni, imádkozni, meditálni vágyók húzódhattak be. Volt hangos könyvtár is, ahonnan anyagokat kölcsönözhettek az érdeklődők, de az élő könyvtár részei is kivehetőek voltak: az evangélikus lelkész mellett a teo-

helyük van az emberek életében, keresik az egyházakkal való találkozást, főleg, ha látják, hogy mi, evangélikusok nyitott és befogadó közösség vagyunk.

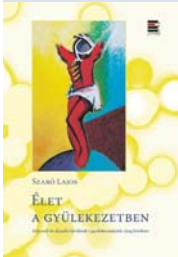
■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA
Forrás: *Evangélikus.hu*

A hónap könyvnyereménye

Kedves Vásárlóink!
Azok között, akik augusztusban (1-jétől 31-éig) vásárolnak a Luther Kiadó könyvesboltjában, vagy ebben az időszakban küldik el megrendelésüket kiadónkhoz, kisorsoljuk az alábbi két könyvet:

Szabó Lajos: Élet a gyülekezetben – Alapvető és aktuális kérdések a gyülekezetépítés tárgykörében

E gyülekezetépítési kézikönyv arra törekszik, hogy többféle impulzust adjon, tágtísa a képet, árnyalja a gondolkodásmódot, és meg-

újulni kész lelületet alakítson ki azokban, akik tanulni szeretnék ezt a gyakorlati teológiai diszciplínát, akik hivatásként vagy érdeklődő gyülekezeti tagként

informálódni szeretnének ebben a rendkívül aktuális témában. Jó ezt a területet tanulmányozni teológushallgatóknak, lelkészeknek, presbitereknek és gyülekezeti tagoknak egyaránt. Akkor lesz élet a gyülekezetben, ha lelkészek és munkatársaik, a nagyon aktív belső maghoz tartozó gyülekezeti tagok és a kicsit távolabb álló érdeklődők egyaránt kezdeményezőbbé válnak napjaink gyülekezeti életének megújulásában. Sohasem szabad szemünk elől téveszteni azt, hogy első renden nem emberi teljesítmény egy gyülekezeti közösség sikere és létszámbeli növekedése vagy a benne folyó minőségi szolgálat. Isten Szentlelkének ajándéka ez elsősorban. Akkor élünk helyesen ezzel az ajándékkal, ha tanulás, odafigyeléssel és lelkes kezdeményezőkésszeggel készülünk az elfogadására.

A gyülekezet összetételének leg-alapvetőbb meghatározója minden időben a sokszínűség. Nem mindegy, hogyan viszonyulunk ehhez. Akkor van élet a gyülekezetben, ha benne ez a sokszínűség megélhető valóság. Dietrich Bonhoeffer így ír erről: „Nagyon fontos, hogy a kereszttyén közösség minden egyes tagja nélkülözhetetlen láncszeme legyen a közösségnek. Egy lánc csak akkor nem szakad el, ha a legkisebb szeme is megkapaszkodik a többiben... A gyöngék félreállítás a közösség halála.”

Erre a magatartásra akkor lesz képes a ma élő gyülekezet, ha egyre kevésbé van elfoglalva önmagával, és egyre nyitottabb és figyelme-sebb a körülötte élők életére és küzdelmeire. Csak a megszólító erővel rendelkező közösség képes növekedésre és fejlődésre. Ehhez pedig nem elég egy-két ünnepi óra önmagában. A gyülekezeti élet ünnepi óráit is a hétköznapi tevékenység alapozza meg.

256 oldal, 165x227 mm, kartonált, ISBN 978-963-9979-39-0, 2011

A teremtés ünnepe – Tanulmányok, képek, liturgikus szövegek

Szerk.: Béres Tamás, Orosz Gábor Viktor, Szabóné Mátrai Marianna, Petri Gábor

A kezünkben tartott könyv címében ünneplésre hív, mégpedig teremtésünneplésre. De vajon tudunk-e még igazán ünnepelni? Van-e egyáltalában okunk és jogunk az ünneplésre? Egyre inkább fenyegetett, vészterhes világban élünk: a nagyvárosokban alig ka-

punk levegőt, néha már csak palackos vizet merünk inni, lassan félünk kifeküdni a napra... A föld minden tájáról naponta zúdulnak ránk aggasztó hírek a természet pusztulásáról, az egyensúly felbomlásáról, a teremtett világ szenvedéseiről.

Az ökológiai krízis nem csupán sürgető gazdasági, politikai kihívás, hanem esztét, morális és teológiai kérdés is. Vajon fel tudjuk-e újra fedezni, hogy teremtmények vagyunk? A teremtés koronái, akiket az alkotó és gondviselő Úr jó gazdaként küld a teremtett világba, „hogya azt művelje és őrizze”?! (1Móz 2,15)

Bizonyára érezzük a téma – a teremtett világ megőrzése – szorító aktualitását. Azt is érezzük, hogy ez a keresztény közösség témája. Helye van ifjúsági táborokban és hittanórákon, bibliaórán és a gyülekezeti élet mindennapjainak konkrét gyakorlatában. Manapság lehetetlen keresztény emberként élni úgy, hogy ne érdekeljen a teremtett világ jövője, s hogy a teremtető Istenbe vetett hit ne határozza meg fogyasztói szokásainkat, felelős vagy felelőtlen életmódunkat.

A kötet teológiai tanulmányai, a hozzájuk kapcsolódó fotókkal együtt, megnyithatják szemünket, hogy újra rátaláljunk helyünkre, felelős küldetésünkre a teremtménytársak között. A kidolgozott istentiszteleti rend, a Lutheránus Világszövetség 2008-ra ajánlott LVSZ-vasárnapi liturgiája segíthet, hogy gyülekezeteinkben az ügyszőz méltó tartalommal, illő formában ünnepeljük a Teremtőt és ajándékait, bekapcsolódva a világkereszténység sokszínű, gazdagító családjának éltető vérkeringésébe. Hiszem, hogy az ilyen ünneplés igazi erőforrás lehet a hétköznapi feladataihoz, hiszen ma különösen is aktuális az apostoli figyelmeztetés: „...a teremtett világ sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését.” (Róm 8,19)

E válogatás segítségével közkincsé tesszük a Déli Evangelikus Egyházkerület teológiai és fotópályázatára beérkezett értékes munkák színe-javát. A pályázat sikere bátorít arra, hogy csatlakozzunk a Lutheránus Világszövetség kezdeményezéséhez, és éljünk meg egyházunkban egy szeptemberi hetet a teremtés ünnepeként. Adjunk hálát a Teremtőnek a Földért és a világért, éljük meg emberségünket a teremtett világ részeként, és merjünk olyan életstílust felvállalni, amely hálán és a teremtmény alázatával őrizi és műveli azt a környezetet, amelyben a Teremtő élni engedi.

167 oldal, 160x235 mm, kartonált, ISBN 978-963-9571-85-3, 2008

A szerencsés nyertes nevét az Evangelikus Élet szeptember 11-ei számában közöljük.

A július hónap könyvnyereményének sorsolásán Wagner Szilárd harkai vásárlónk nevét húztuk ki. Gratulálunk a nyereményhez!

■ LUTHER KIADÓ

Cím: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 20/824-5518. Könyvesbolt: 1/411-0385. Fax: 1/486-1229. E-mail: kiado@lutheran.hu. Honlap: www.lutherkiado.hu.

Az Európai Unió magyar elnöksége – egyházi szemmel

► **Euforikus várakozás előzte meg hazánkban 2011. január elsejét; e nap-tól fél éven át Magyarország töltötte be az Európai Unió elnöki tisztét. Hosszas előkészületekre a jelenlegi kormány-nak nem volt ideje, minthogy az előző évi parlamenti választások eredményeként vette kezébe a kormányrudat. Az alábbi meditatív írásban joggal állapíthatjuk meg, hogy a kormány-nak és szakértő tanácsosainak munkája elismerést váltott ki más nemzetek hozzáértő, jóindulatú és elfogulatlan képviselőiből. A magyar ökumenikus egyházi delegáció tagjaival való találkozás során az EU-küldöttek közül többen méltán artikulálták azt a véleményt, hogy az elnökség második felében „jó volt magyarnak lenni” Brüsszelben.**

Az összkép azonban ennél jóval bonyolultabb, amint ezt a kedves Olvasók más hírforrásokból is tudhatják. Amikor a magyar kormányfőnek egy uniós párt első számú képviselője azt köszöni meg, hogy a magyar elnökség bebizonyította az Európai Unió életképtelenségét, akkor a józan gondolkodású ember azt kérdezheti, hogyan kerül be egy párt ezzel a szemlélettel az Európai Parlamentbe; csak azért, hogy a megannyi nehézséggel küzdő kontinens összetartozásának erejét gyengítse, bomlassza belső egységét? Hiszen egykori osztályfőnököm a győri Révai-gimnáziumban már 1957-ben azt mondta az érettségi utáni búcsúbeszédében: „Fiúk, ne felejtsetek el, csak az egyesült Európa biztosíthatja a kontinens jövőjét, kulturális kincseinek továbbadását és gazdasági erejét.”

Európa-szkeptikus gondolatok persze éppen napjainkban bőven olvashatók újságokban és az elektronikus médiában. A szerzőik azt felejtik el, hogy a széthúzás és az érdekek rosszindulatú ütköztetése nem viszi előre a legöregebb földrészt. Csak a közös gondolkodáson alapuló egyetértésre törekvés – amelynek során nem lehetnek egyenlőbbek, kiváltságosak, csak azonos rendű, rangú társak – ad életképesseget egy sajátos egységbe tömörült szervezetnek.

Az azonban már napjainkra kiderült, hogy a később taggá vált nemzetek, államok számára nem elegendő kizárólag az uniós partnerek piacán jelen lenni. Nem házasságra léptünk az unió államaival, inkább érdekszövetségre – mondta *Pröhl Gergely*, egyházunk országos felügyelője, helyettes külügyi államtitkári minőségében, éppen Varsóban. Ezért lehet más kontinensek velünk szimpatizáló népeivel is ke-

reszkedni. Nemcsak lehet, de szükséges is.

Ha pedig azt kérdezi a kedves Olvasó, miért medítálok e kérdések tucatja fölött, erre könnyű választ adni. Azért, mert mindannyiunk életéről, hazánk jövőjéről, benne evangelikus egyházunk holnapjáról van szó. Nem közömbös, hogy mekkora a munkanélküliségi arányszám, nem közömbös nekünk, keresztényeknek, hogyan alakul a romakérdés itthon és a környező államokban. Véleményem szerint hazánk egyik legnagyobb fegyverténye az elmúlt fél-évben az volt, hogy az Európai Uniót széles körben rádőbentette ennek a kérdésnek a több országot érintő fontosságára.

Az EU-ban közel tízmilliósi ciganység él. Sorsuk a mi sorsunk is. Ha pedig egyházakként keresztény felelősséggel szemléljük küldetésünket, akkor az Európai Unió illetékeseinek észre kell venniök tenni akarásunkat. Európában nemcsak gazdasági krízis van, hanem általános, egyetemes válság. Ha egy kontinens nem tudja népességének utánpótlását állandó számban biztosítani – immár három évtizede –, akkor belőlük hiányzik az élni akarás természetes ereje. Ha egy kontinens nem tud örülni fiainak és leányainak, unokáinak, akkor ott az önzés, az élet hedonista élvezete tölti be a lelkeket. Ez az egoista életstílus csak a mélybe vezet.

Vajon nem kellene legalább a hit-es erkölcsant tanulni nem kívánók részére általános filozófiai-etikai ismereteket továbbadni? Tényleg olyan magas hazánkban az egyházi iskolák számaránya? Ha más EU-államok nevelési rendszerét összehasonlítjuk a magunkéval, nincs lemaradásunk? Vajon nem az egyházaknak kellene nagyobb lehetőséget biztosítani a gondolkodás, az

életértékek továbbadása érdekében? Nehezen tudjuk száműzni kortársaink némelyikének azt a hamis látását, amely szerint a vallás magánügy. Nem magánügy, hanem személyes ügy, amelynek közösségi kihatásai jól ismertek.

Az egyházak itthon sajátos programokkal vettek részt az uniós célok remélt megvalósításában. Ilyen alkalom volt a romakérdéssel foglalkozók részére egybehívott konferencia, a közép-európai ökumenikus tanácsok közös konzultációja Budapesten, konferencia a megbékélésről a környező államok egyházainak részvételével, kétszeri találkozás a brüsszeli stáb szolgálattveívvel. Szakmai fórumot tartottunk a válságban levő családról és Háló-konferenciát az önkéntességről, hogy csak néhányat említsék.

Sajnáljuk viszont, hogy a Belgiumtól átvett elnökség nyitóalkalmán sem flamand, sem vallon egyházi személy nem biztatott minket, magyar egyházi képviselőket saját szerepünk és szolgálatunk megtalálására. A virtuális stafétabot átadása ellenben már látványos volt: Varsóban ökumenikus istentiszteletet, míg Krakóban magyar nyelvű misét tartottak.

A magyar kormány mind az európai uniós elnökség kezdetekor, mind a befejezése után értékelte az elvégzett feladatok sokaságát az egyházi vezetőkkel. A mérleg mindenképpen pozitív. Ám fájdalommal állapítható meg, hogy magyar a magyarnak miként vált ellenségévé Brüsszelben egy olyan történelmi feladat végrehajtása során, amikor méltán lett volna elvárható az egyéni, közösségi – vélt vagy jogos – sérelmeken való felül-emelkedés.

A félév gyorsan, szinte a rakéta sebességével száguldott el. Most már minket mindig nagyra becsülő lengyel kormányon s annak holdudvarán a sor. Vagy talán egész Európán, hogy ráébredjen a gazdasági bajokon és politikai érdekeken túli morális felelősségre, spirituális értékeinek megbecsülésére?

Igen, rajtunk a sor, mindannyiunkon, hogy a magunk helyén elvégezzük, ami ránk bízott, szülőként és nagyszülőként, egyházként és nemzetként gyermekeink és unokáink tartalmasabb s boldogabb életéért. Tőlünk is függ a jövő!

■ D. SZEKIM IMRE

Sztehlo Gáborral Brüsszelbe

► **Sztehlo Gáborról szóló esszéjével nyert brüsszeli jutalomutat *Harmati Dóra*. A Deák Téri Evangelikus Gimnázium tanulójának *Egy ember mindenkiért* című dolgozatát száztizenhárom pályamű közül választották be a legjobb tizenháromba. A *Hidak Európa népei között – Szentek, boldogok, példaképek, akik kapocsként szolgáltak magyarak és más európai nemzetek között* című pályázatot még tavasszal hirdette meg dr. Surján László európai parlamenti képviselő. A témaválasztás és a nyereményút részleteiről a tizenhat esztendő diáklányt kérdeztük.**

– A magyartanárnőm, *Öze Sándorné* bukkant rá az interneten a pályázati kiírásra, ő biztatott, hogy vegyek részt rajta. Amikor először meghallottam a témát, kicsit megijedtem, mert nemigen vagyok jártas a szentek életében. A tanárnő megnyugtatótt, hogy nem kötelező közülük választanom, és ötleteket is mondott, kikről szólhatna a dolgozatom.

Sztehlo Gábor nevét is ő említette, én pedig örömmel fogadtam a tippet. Apukám, *Harmati Béla László*, az Evangelikus Országos Múzeum igazgatója segített megszerezni a róla szóló könyveket, és az *Isten kezében* című naplóját is elolvastam. Azért fogott meg a személye, mert önzetlenül mentette a gyerekeket, függetlenül attól, hogy milyen vallá-

súak vagy nemzetiségűek voltak. Az embert látta bennük.

En úgy tudtam, hogy csak középiskolások vehetnek részt a pályázaton, ezért kicsit megdöbbentem, amikor kiderült, hogy a nyertesek között felnőttek is vannak. Határon túli magyarokat is díjaztak.

A jutalmunk egy rövid brüsszeli út volt. Június 14-én délután a Szent Mihály-katedrálisba vittek el bennünket, ahol a magyar európai uniós elnökség zárása alkalmából rendeztek hálaadó szentmisét. Másnap az Európai Parlamentbe mentünk, ahol ugyan-csak *Hidak Európai népei között* címmel nyílt kiállítás. A hazafelé vezető utat aacheni kitérővel gazdagítottuk, ahol megtekintettük *Nagy Károly* templomát és annak magyar kápolniját.

■ V. J.

Illés próféta kései utóda

Babits Mihály halálának hetvenedik évfordulójára

Halálévfordulóján legelőbb utolsó fényképe villan elem. A gégerák szörnyű kínja so-vány arcán, aggodalma a há-borúba sodródott országért. „Csak csont és bőr és fájdalom” – írta *Radnóti* a búcsú-versében. S ahogyan maga *Babits* vetette papírra fájó-szép költeményében: „Száradt tőke, unt tavalyi vendég: / nekem már a tavasz is ellen-

múlva házat vásárol az esztergomi Előhegyen. A Baumgarten Alapítvány kurátora; a *Nyugat* szerkesztője haláláig. 1937 tavaszán kiderül, hogy rosszindulatú daganata van. 1940-ben Dante-fordításáért az olasz állam a San Remo-díjjal tünteti ki, megválasztják az MTA tagjává. 1941. augusztus 4-én a budapesti Siesta szanatóriumban halt meg.

a megtalált saját hang. Heves viták kavargtak körötte, lobbogó indulatok. Gondolatait nagy európai szellemekhez igazította, mintegy megerősítést kérve tőlük: *Proust, Romain Rolland, Valéry... Thomas Mann... Bartók*. Sokan megfogalmazták: Babits konzervatív világnézetű polgár volt.

Ami maradandóvá teszi életművét, az humanitása. Mindenén átsugárzó emberi tartása. Babits lírikusi nagyságát abban az alapérzésben találjuk meg, mellyel a maga korának nyugtalanságát átélte. Kezdetben lírája tetszett, később prózája, különösen a *Halálfiái*, a regény széles körképe. Azután esszéi, élükön a Vörösmarty- és Ady-írásokkal, majd műfordítása: *Dante* eposzának pokoljárása és megdicsőülése.

Istenkereső évei után az igazi útjelző a *Zsoltár férfi-hangra* című verse. Ez valóban a hit éneke, s ez az érzés mindvégig magában hordja saját mélységét és a maga ellentétének a lehetőségét is.

Végezetül az egyik legszebb emlékezésből idézek. *Pilinszky* Babits esztergomi háza kapcsán vall a költőről: „A falakról a halhatatlan kéziratok néznek ránk. S mégis, épp ez a szenvedések árán remekműveket szülő gyengédség hat ránk a legkényszerítőbb erővel. Babits Mihály valóban nemzete költője volt, Isten embere, Illés próféta kései utóda, valódi áldozat.”

■ F. F. L.

Beszélni a szépségről

Huszárik Zoltán nyolcvanéves lenne

Vártam május 14-ei születésnapját. Figyeltem a gyér emlékezéseket, s nem akartam elhinni: ennyire elfeledték? Bizonyára zavarná a mai kö-zépszert ez a zseniális, finom képekkel üzenő férfi, *Huszárik Zoltán*. A filmszemlén senki nem emlékezett meg róla, kedves mozijának, a Szindbádnak a névtáblája is eltűnt. Szülőháza, magam is szomorúan láttam, pusztul az idő szorításában.

Sokáig fekete virágként mutatta az utat *Huszárik* néni, a filmrendező örök gyászban élő édesanyja. Friss mezei csokrot tett a temetőben az egyszerű sírra, és mesélt, mesélt az arra vetődő látogatóknak.

E zseniális filmművész és grafikus Domonyban született 1931-ben, hat kilométerre Aszódtól, a Galga mentén. Véletlenül sodródott a Színház- és Filmművészeti Főiskolára, elküldték, majd újrakezdte a tanulmányait *Várkonyi Zoltán* segítségével. Sokszor elmondta: szívesebben lett volna költő, képzőművész, zenesz. Ebből kettőt be is teljesített, a harmadikra nem maradt idő.

Csoda dolgokat teremtett. A teljes világ maradandó ábrázolása kísérte egész pályája során, ebbe rokkant bele, ebben égett el oly korán, hogy fel sem csúdhattunk váratlan távozásakor. Néhány hónappal a halála előtt megkérdezték tőle: nem csábítja a halhatatlanság? Így felelt: „Az ember leg-

alább egy lábnymot akar hagyni maga után, nem többet.”

Első kisfilmje, az *Elégia* rögtön nemzetközi fel-tűnést keltett. „Az első magyar alkotás, amely valóban a film nyelvén gondolkodott” – nyilatkozta róla *Bódy Gábor* filmrendező. Azután hat év telt el, mire lehetőséget kapott nagyjátékfilmjéhez. (Közben újabb „miniatűrök”: *Capriccio*, *Tisztelet az öreg-asszonyoknak*.)

A *Szindbád* 1970-ben készült el, s rögtön sejtettük, remekmű született. Olyan összegzés, amelyben Huszárik minden fontosabb motívuma benne van. A *Krúdy* világából kiteljesedett film operatőre *Sára Sándor*, zenéjét *Jeney Zoltán* szerezte. A főbb szerepekben *Latinovits Zoltán*, *Dayka Margit*, *Nagy Anna*, *Ruttkai Éva*, *Szegedi Erika*, *Bánsági Ildikó*. A *Szindbád* vitathatatlanul az egyik legszebb magyar film. Kép és zene gyönyörű harmóniája, többretegű emberi üzenet ez az alkotás. Élni és lobogni. Mindenütt ott lenni. A négy évszak tájaiban, nőkben, tárgyakban, ételek jó ízében, csorba szélű poharakban, ódon-szép házak ablakaiban, mohos temetőkben.

Hét év telt el, mire Huszár-

ik belevágott a *Csontváryba*. Közben meghalt Latinovits, mindent át kellett hangszerelni. Így került sor a bolgár *Ichak Finci* kiválasztására. Kiről is szól a film? Azt hiszem, önvallomás Huszárik kép- és hangjelekkel készült műve. A művész pokoljárását hangsúlyozza, a teremtés gyötrő és boldog lázát. Persze itt is szívét szaggatóan, ahogyan zaklatott élete is kilobbant.

Élt ötven évet.

Fájó, de ki kell mondani: filinterveinek többsége nem valósult meg. Volt része gán-csokban és kicsinyességben. De tűrte, amíg bírta. Szótlanul, ahogyan szótlanok a filmjei is, de úgy, ahogy téli fáiról a hó hull ezüst némasággal.

Huszárik Zoltán nem kezd párbeszédet a nézővel, mégis meghalljuk önmarcangoló gondolatait. Szólító csönd ez, amely kibontja képzeletünket, s megszületik a végén a közös igazság és szépség.

■ FENYVESI

Dalok, balladák, mesék

Kétszáz éve született Kriza János (1811–1875)

► **Hasznosak a nagy, kerek évfordulók. Könnyít az ember lelkiismeretén, előveszi a költőt vagy író, belelapoz feledett könyvébe. Olvassa, és ámulattal fedezi föl: mennyi szépség, örök gondolat van benne! A kétszáz esztendeje született Kriza János szé-kely népköltési gyűjteménye igaz meglepetés. Kifogyhatatlan kincsesbánya.**

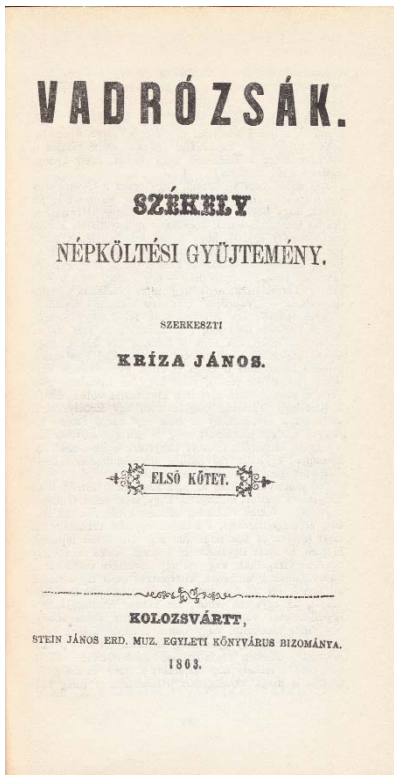
A *Vadrózsák* című gyűjtemény első részében dalokat, balladákat olvashatunk, a másodikban táncszókat, a harmadikban találós meséket. A negyedik nagyobb egységben a népsajátságokat találjuk (szólásokat, közmondásokat, neveket), az ötödikben a népmeséket, míg a befejező, hatodik rész tájszótárat közöl.

Megállok egy pillanatra, s látom, ezeken a szöszedeteken csak *Arany János* igazodna el, annyi a régi, ízes és feledett magyar szó!

Nézem a megkopott borítót: Kolozsvárt jelent meg, „Stein János Erd. Muz. egyleti könyvtáros bizománya, 1863”. Az előszóban hatalmas munkáját ajánlja Kriza: „Nem minden remegés nélkül lépek e szerény Gyűjteménnyel a hazai közönség elé, meggondolva a feladat nehéz voltát, mit megoldásul magam elébe tűztem, s átérezve főleg a felelősség

nagy terhét, mely gyöngö vállaimra súlyosodott.”

Véget nem érő kálvária volt Kriza számára, mire gyűjteményének első

kötete végre napvilágot látott. Már 1842 előtt előfizetési felhívást adott ki abban a reményben, hogy segíti fáradságos munkával összeállított műve megjelenését. De hiába. Jól látta barátja: a népköltészet iránti érzék és érdeklődés akkor még nem ébredt föl. *Petőfi* csak abban az évben lépett

föl, Arany homályban lappangott, *Tompa* és *Erdélyi János* készülődött terve megvalósításához.

És egy „apróság”: a Bach-korszak a folklórgyűjtésnek nagyon szűk hártart szabott. *Kossuthnak* még a nevé is tilos volt a *Vadrózsákban* em-

líteni; a szabadságharcos dalok szövegét a cenzúra irgalmatlanul össze-kavarta... Akkor is lassan öröltek Isten malmai, Kriza János könyve új és új akadályokat legyőzve, húszévi ké-séssel jelenhetett meg. Az övé volt az első rendszeres, átgondolt, kötettel

záruló népköltési gyűjtemény! Felhívása valóban új, tudományos korsza-kot nyitott a magyar népköltési gyűjtés történetében.

A *Vadrózsák* értéke nemcsak módszertani újításaiban van, hanem együttesen különös anyagában. *Győrffy György* szerint: „Kriza könyve ébresztette rá olvasóit a balladák sötét pompájával, a dalok friss kedvességével, és a mesék bábájával a paraszti alkotások szépségére.”

Végül szólni kell a költőről, küzdelmes életéről. Kriza János 1811-ben született Nagyajtán, az Erdővidék déli részén, amely a jeles erdélyiek egész sorát adta: *Apáczai Csere Jánost*, *Baróti Szabó Dávidot*, *Bölni Farkas Sándort*, *Benedek Elek-et*... 1825-ben tanulmányait a szé-kelykeresztúri unitárius kollégiumban folytatta, 1829-től teológiát tanult. 1838-ban foglalta el kolozsvári állását, s mint pap és tanár, majd püspök egész életére ott állapodott meg.

Életét végigkísérte a *Vadrózsák* kiadásának nem szűnő gondja. Cso-dálatos sikerét nem érthette meg. Lehetetlen megszámolni, a gyűjtemény hány nemzedéket gazdagított, hány költőnek, festőnek és zeneszerzőnek volt ihlető forrása. Több mint száz éve mint fogyhatatlan kenyér táplál ben-nünket, és fog is, amíg magyarul beszélnek a nagyvilágban.

■ –I –X –S

EGY NÉGYÉVES GYERMEK HALÁLKÖZELI ÉLMÉNYE

„Tényleg van mennyország!”

Egy nebraskai protestáns lelkész fia, *Colton Burpo* műtétje után megdöbbszent halálközeli élményekről számolt be, többek között arról, hogy van a mennyországban egy nővére – akinek létezéséről nem tudhatott.

A most tizenegy éves fiún 2003-ban egy későn felismert vakbélgyuladást követően életmentő műtétet kellett végrehajtani. Válságos állapotban tizenhét napot töltött kórházban. Négy hónappal később, amikor egy alkalommal a kórház mellett hajtot-

olében ült. „Megdöbbszent, hogy tudja, hol voltam a műtét alatt – mondta az apa. – Mert ezt sem az orvos, sem a nővérek, sem a feleségem nem tudta. De a gyerek igen.”

Ugyancsak meglepte őket, amikor Colton elmondta, hogy apai déd-nagyapjával is találkozott, akit részletesen le is írt, noha nem ismerte.

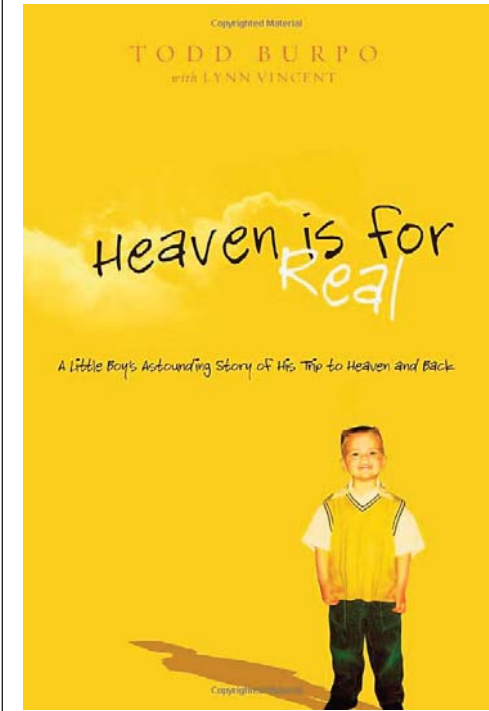
Az igazi megdöbbszent azonban az volt, amikor azzal állt anyja elé, hogy neki két nővére van. Anyja azt felelte, hogy bizonyára a nővérére és az unokanővérére gondol, de Colton így válaszolt: „Nem. Két nővérem van. Volt egy kisbaba, aki meghalt a hasadban, nem?” Az anya egy interjúban elmondta: a család soha egyetlen szóval sem említette a vetélést Coltonnak, sőt ők maguk sem tudták, hogy az elvetélt magzat kislány volt. „Olyan belső fájdalom volt ez, amiről még a barátainknak sem beszéltünk. Amit Colton-tól hallottunk, először nagyon mellbe vágott, de utána megkönnyebbültünk, hogy a kislányunk – akiről nem is tudtuk, hogy lány – jól van. Colton elmondta, milyen, és hogy úgy ölegette, mintha sohasem akarná elengedni.”

„A mennyországban levő nővérét, akiről nem tudhatott, nem találhatta ki; semmiféle emléke nem lehetett vele kapcsolatban. De kicsoda béke töltött el bennünket, kicsoda gyógyulás! Olyasmi, hogy hurrá, van egy kislányom, aki a mennyben vár rám – azt hiszem, sok embernek van szüksége erre a reményre és gyógyulásra” – mondta az apa.

Colton elbeszélése szerint a mennyországban rengeteg a szín. Nagyon sok ember és angyal van, mindenki huszonévesnek látszik, nincsenek öregek, senki sem visel szemüveget, és mindenkinek szárnyai vannak.

Todd Burpo nemrég közre is adta fia tanúságtételét. *Tényleg van mennyország!* című könyve novemberi megjelenése óta másfél millió példányban kelt el az Egyesült Államokban – írja az *msnbc.com*.

► *Forrás: Magyar Kurír*

tak el, apja tréfásan megkérdezte, van-e kedve visszamenni. A gyerek így felelt: „Itt volt az, hogy énekeltek nekem az angyalok.”

„Belenéztem a tükröbe: halálosan komolyan beszélt” – emlékezett vissza az apa. Colton ezután elmondta, hogy a túlvilágon járt, ahol találkozott Sámsonnal, Keresztelő Jánossal és Jézussal, aki „hatalmas nagy volt, ragyogó, tengerkéék szemekkel”.

A szülők hitetlenkedve hallgatták; úgy vélték, ezek a képzetek a gyerekek által ismert bibliai történetekből származhattak. Ám amikor Colton elmondta, látta, hogy hol voltak a szülei, miközben ő a műtőasztalon feküdt, megdöbbszentek. Anyja – mint mondta – egy másik szobában telefonált, apja pedig egy kis szobában imádkozott, miközben ő végig Jézus

csolatban. De kicsoda béke töltött el bennünket, kicsoda gyógyulás! Olyasmi, hogy hurrá, van egy kislányom, aki a mennyben vár rám – azt hiszem, sok embernek van szüksége erre a reményre és gyógyulásra” – mondta az apa.

Colton elbeszélése szerint a mennyországban rengeteg a szín. Nagyon sok ember és angyal van, mindenki huszonévesnek látszik, nincsenek öregek, senki sem visel szemüveget, és mindenkinek szárnyai vannak.

► *Forrás: Magyar Kurír*

Apró csoda

„Megismer engem?” „Nem tudom.” „Hogy érzi magát?” „Nem tudom.” „Beszélgezzünk?” „Nem tudom” – így zajlottak szokásos párbeszédeink a nénivel. A nénivel, akiről tudtam, hogy korábban nagyon szerette az Istent, mélyen és őszintén hitt benne, és követte őt.

De ma már nem emlékszik erre. Erre sem... Kedvessége, egész lénye „mégis” sugárzó. Ahányszor csak megláttam, mindig mosolyt csalt az arcomra. Jó volt leülni mellé. Ránézni, megfogni a kezét, megsimogatni a karját.

A szakirodalomból tudtam ugyan, hogy az olyanoknak, mint ő, vannak tiszta pillanataik, és tudtam azt is, hogy a legmélyebb gyermekkori emlékek tovább élnek mindenki szívében. De hamarosan megtapasztalhattam azt is, hogy milyen más, ha mindezt csak tudja, vagy ha át is éli az ember.

Akkor történt, amikor a néni meg én egy haláleset miatt bementünk a templomba, hogy imádkozunk az elhunytért. Már az megrázó volt, hogy amikor először elénekeltük az eltávozott kedvenc énekét – amelyet a néni is jól ismert az istentiszteletekről és az áhítatokról –, azt ő is velem énekelt, hibátlanul. Majd mondtam egy rövid imát, és elhallgattam. Tán csak egy másodpercre; nekem legalábbis annyinak tűnt.

És ekkor... a néni erős, tiszta hangon imádkozni kezdett. Szabatos, kerek mondatokban kérte Istent, hogy hallgassa meg fohászát, vegyen körül minket szeretetével, irgalmával, és árássa ránk áldásait.

Én ott és akkor, abban a pillanatban nemcsak éreztem, de tudtam is, hogy már meg is tette; és a szemem könnybe lábadt, szívemet hála öntötte el...

► *GAZDAG ZSUZSANNA*

Szegény, groteszk látvány...

...a szabadság megtestesítője, a szépség és könnyedség egyik szimbóluma. Nem ott lenne a helye. A földi és égi szférák között kellene szárnyalnia és örömet fakasztania a látványával a földhöz kötött, csak lelkükben szárnyalni tudó emberekben. Valami hatalmas tévedés, végzetes útiránytévésztés eredménye lehetett, hogy mégis ott verdesett a Rákóczi úti Libri könyvpalota felforrósodott kirakatüvege mögött, a nyári hőségben a mi-

a fotocellás ajtót, s ha épp bejön egy vevő – már ki is szabadulna börtönéből. De ösztöne csak a fény felé engedti törekedni, és arrafelé most csak vergődés vár rá.

Szegény, nézem, de közben már megyek is tovább, és cipelem a saját terheimet. Nem tud a lelkem felemelkedni, miközben a fájdalom a földre nyomja, amíg rá nem jövök, hogy hol a kijárat a fájdalom útvesztőjéből. Az üveg mögöl a levegőre, ahol újra

lig valóságos, s bár mozdulatai szabadok, semmi jelentőségük sincs.

Akkor hát mit válasszunk? A nehez-et vagy a könnyűt?”

Még küzdök a megfejtésért. Azt már tudom, ha a sorsom nem lenne megterhelve sokszor elviselhetetlennek érzett keresztekkel, végül nem juthatnék közelebb a fényhez. Ha fájdalom ér, ösztönösen a könnyebb utat keresem én is: rohannék bármilyen, enyhülést ígérő fény felé, ám egy

nap egy szép, fekete pillangó. Kitárt szárnyai alatt a magyar és a világirodalom remekei. Köztük a Kundera-klasszikus, *A lét elviselhetetlen könnyűsége* rózsaszín borítója.

Nem tudom, hányan vették észre – engem mindenesetre megfogott a látvány. Csak egy szimpla ablaküveg választotta el az élettől, a levegőtől, a széltől, amelyben felemelkedve maga mögött hagyhatja a poros, piszkos, zajos várost. A sorsa mégis megpecsételődött. Fekete szárnyai hiába verdestek az ablakon át betűző fény felé, az üveg makacs, nem enged. Bizonyára ott lelte halálát, és egy későbbi kirakrendezés alkalmával a könyvesbolti dolgozók csodálkozva emelik majd fel a kis fekete pillangótestet.

Pedig lenne kiútja, csak visszafelé, a hűvös, klimatizált bolt irányába kellene szállnia, ahol ugyan sötétebb van, de kis szerencsével elérné

szabad lehetek, és ha repülni nem is, de mélyeket lélegezni talán tudok. Hogy gondolatban elhagyjam a poros, piszkos, zajos, forró várost, és örüljek a létnek, ami könnyű – néha viszont elviselhetetlenül nehéz.

Otthon kinyitom a könyvet, ha már a fekete pillangó rávezette a tekintetemet. Hátha valami üzenet van benne számomra... Rögtön az első lapon ezt olvasom:

„...vajon a nehéz valóban szörnyű, a könnyű pedig valóban csodálatos?”

A legsúlyosabb teher ránk nehezedik, leroskadunk alatta, földhöz lapít bennünket. (...) Minél nehezebb a teher, annál közelebb kerül életünk a földhöz, annál valóságosabb és igazabb.

Ezzel szemben a teher teljes hiánya azt okozza, hogy az ember könnyebé válik a levegőnél, immár csak fé-

láthatatlan üveggel megállít. És csak a vergődés döbbszent rá: vissza kell fordulni, és bele kell merülni az ismeretlen sötétségbe, és vállalni kell a szenvedést, mert csak arra van út. És ha távolabb is, de a fény is felsejlik. Nem magamban bízom, mert ez csak pillangólét, ma van, holnap nincs – egy hatalmas erő visz, segít, húz előre, felfelé. S ebbe a felismerésbe már bele lehet kapaszkodni.

De addig is: figyelem a várost. Hátha mégis meglátom *azt* a fekete pillangót – szabadon. Mert az ő léte – ahogyan az enyém is – egy hatalmas, láthatatlan, de létező kézben van elrejtve. Mióta ezt a megtartó kez-et egyszer „megéreztem”, tudom: a nehéz lét is elviselhető, sőt szinte könnyű, és a szabadság végül mindig megadatik. Falak, üvegek, ajtók mögött is.

■ *K. D.*

Túlterheltség

A sátán összehívta a démonokat a világ minden tájáról, és ezt mondta nekik:

– Nem tarthatjuk vissza a keresztényeket attól, hogy eljárjanak az istentiszteletekre, hogy olvassák a Bibliát, hogy így megismerjék az igazságot, hogy bensőséges kapcsolatot alakítsanak ki a Megváltójukkal. Ezért engedjétek, hogy elmenjenek az istentiszteletekre, hogy magukhoz vegyék az úrvacsorát... De lopjátok el az idejüket, hogy ne találjanak időt a Jézussal való igazi, bensőséges, lelki-szellemi, éltető kapcsolat megteremtésére és fenntartására! Kössétek le őket az élet mellékés dolgaival!

– Hogyan tegyük ezt? – kérdezték kiabálva a démonok.

– Javasolok néhány lehetőséget. Sarkalljátok őket arra, hogy költekezzenek, vásároljanak, ha kell, ha nem, hogy folyvást kölcsönből éljenek. Ezért mindig több pénzre lesz szükségük. Ha több pénzre van szükségük, akkor túlórázniuk kell, és kevés szabad idejük marad.

Tartsátok vissza őket attól, hogy a gyermekeikkel foglalkozzanak. Így a családok hamarosan szétzilálódnak, otthonuk többé nem lesz biztonságos menedék a túlhajszolt munka után. Nyugtalanítsátok a lelküket hiábavaló gondolatokkal, hogy ne legyenek

képesek meghallani azt a „halk, szelíd hangot”.

Indítsátok őket arra, hogy kapcsolják be a rádiót vagy a magnót még autóvezetés közben is, hogy otthonukban hagyják bekapcsolva a tévét, a videót és a számítógépet. Gondoskodjatok arról, hogy szerte e világon állandóan minden üzletben és étteremben testet-lelket felkorbácsoló zenét játsszanak. Ez majd megszakítja a Krisztussal való kapcsolatukat.

Halmazátok el őket képes magazinokkal és újságokkal. Tömjétek tele a fejüket hírekkel, izgató reklámokkal bombázzátok még szabad perceiket is. Árásszátok el az e-mail postafiókjaikat reklámanyagokkal, előnyösnek látszó ajánlatokkal és mindenféle hiú reményt tápláló szeméttel.

Tettesetek gyönyörű női alakokat a magazinokba és a reklámokba, hogy a férfiek azt higgyék, a külső a legfontosabb, így aztán elégedetlenek lesznek majd a feleségükkel.

Tartsátok fáradtan a feleségeket, hogy ne tudják férjüket odaadóan szeretni, így azok másnál keresnek kielégülést. Ez gyorsan szétszakítja a családokat!

Adjatok nekik csillogó karácsonyfát mindenféle felesleges ajándékkal, hogy eltérítsétek őket attól, hogy megtanítsák a gyermekeiknek a ka-

rácsony igazi értelmét és jelentőségét. Adjatok nekik húsvéti nyuszt, így nem fognak beszélni Krisztus feltámadásáról és az ő bűn és halál felletti hatalmáról, a halálón túli örök életről, az üdvösségről.

Ha üdülnek, gondoskodjatok arról, hogy ott is túlhajszolják magukat, hogy szórakozzanak, és kimerülten térjenek haza. Kössétek le őket, hogy ne menjenek ki a természetbe, ahol Isten teremtett világát megcsodálhatnák.

Zsúfoljátok tele az életüket jónak látszó célokkal, hogy ne legyen idejük keresni és kutatni Jézus akarátát. Így egy idő után fel fogják áldozni az egészségüket és a családjukat egy úgynevezett „jó” cél érdekében.

– Működni fog! Működni fog! – üvöltötték a démonok.

Milyen szenzációs terv! Indultak is buzgón teljesíteni a megbízatásukat, hogy a keresztények ne szánjanak időt Istenre, a Biblia tanulmányozására és a családjukra, hogy minél kevesebb idejük maradjon másoknak is beszélni arról, hogy az Úr Jézus hatalma miként változtatta meg az életüket.

Véleményed szerint sikerült a sá tánnak ez a csele? Gondolkozz el ezen, ha nem vagy túl elfoglalt!

► *Forrás: internet*

Hit és gond – egy felfedett levéltitok

Az apa szorgosan kopogtatta a billentyűzetet. Egy közeli, ám távol élő barátjának írt elektronikus levelet, ahogyan ezt már évek óta rendszeresen megtette. Ha az országhatár már nem is, de a rohanó tempó, a szoros időbeosztás elválasztotta őket, így csak ritkán tudtak találkozni. Maradt tehát a kétség kívül gyors és kényelmes megoldás, az elektronikus levelezés.

„Élesedik némileg a helyzet! Az asszony otthon van, nem szabad(na) még mozognia sem, de muszáj ellátnia a gyereket, ha más nem, legalább elvinni naponta a táborba. A doki azt mondta, a nap nagy részét fekvé, felhúzott lábbal kell töltenie, különben tényleg műtét lesz a dologból. Utálatos állapot ez az idegbecsípődés. Nem betegség, mégis fáj, igazából nincs gyógyszere sem, viszont ha nem jön rendbe magától, meg kell műteni. A doki szerint rosszabb állapotban van, mint tegnap, amikor bevittem, pedig azóta kapott már néhány injekciót.

Én persze megértem. Ki tud egész nap fekiúdni egy félhomályos hálószobában?

Pedig ha tényleg műtét lesz belőle, az hat hét ilyen állapotot jelent. Nem jó ez sehogy. A héten még szabin van, de mi lesz a jövő héten? Aligha valószínű, hogy pár nap alatt rohamosan feljavul, s hétfőre topp lesz. Márpedig hétfőtől egy másik táborba kell vinni reggelenként a lánykát. Zötyögős, hosszú buszozással. OK, persze vihetem én is kocsival, csak ezzel meg az a baj, hogy ha én viszem, nem tudom megoldani, hogy én menjek érte. Most ugyanis azért tudok viszonylag korán lelépni, mert nagyon korán bent vagyok, így senki nem szól, ha a többieknel korábban eljövök. Viszont ha később érek be, és már csak a délutáni csúcsforgalomban tudok elindulni, s a félórás út helyett egy óra alatt tudom csak átverekedni magam a városon, akkor egészen biztosan nem érek oda érte táborzárás előtt.

Faramuci egy helyzet, az biztos. Ezért rossz, ha az embernek nincs segítsége. Persze ameddig minden a szokott rendben megy, addig még hagyján, de a legkisebb gikszernél is dőlborul minden. Álmatlan éjszakák

azért ne legyen emiatt, ki fogom én találni, hogy miként legyen. Pontosabban: biztos vagyok benne, hogy idejében megérkezik fölülről a segítség.”

Itt tartott a levélírásban, amikor megcsörrent a telefon. Abbahagyta a kopogtatást, és felvette a mobilt. Felésege kereste egy jó hírrel: „Képzeld, most derült ki, hogy a nagylányunk a jövő héten szabin lesz, s boldogan elvállalta, hogy reggelente elviszi a húgát a táborba.”

Miután letette a készüléket, megállt, és mozdulatlanul maga elé meredt. Majd folytatta az írást: „Az előbb abbahagytam az írást, mert felvettem a telefont. Már fogalmam sincs, mit akartam még elmondani, de most fontosabb, hogy megoldódott a jövő heti gyerekszállítási probléma. A nővére szabira megy, és bevállalta, hogy reggelenként elviszi a húgát.”

Majd kis gondolkodás után odabiggyesztett még egy mondatot: „Tudod, a hit nem nagy dolgokból áll össze, a mindennapi életünk apró részleteiben van (vagy nincs) jelen.”

■ GYARMATI GÁBOR

Mindenem van!

A hároméves Borsi megáll az ajtóban. Merően néz rám, a tekintete csupa komolyság. Látszik, hogy kérdezni akar, csak arra vár, hogy rá figyeljek. Nem csak úgy félig-meddig, hanem egészen és nagyon.

– Anya, nekem mindenem megvan?

Meglepődöm. Vajon honnan ered a kérdés? Valamit hallott valakitől, amit nem ért, vagy csak egyszerűen most jött rá, hogy neki öccse van, akinek ugye...

– Igen, mindened megvan – mondom határozottan. Nehogy már hibásnak élje meg magát a gyermekem.

Megkönnyebbülten mosolyodik el.

– Huh, akkor jó. Mert a játszótéren azt mondta a Babóca anyukája, hogy elmegy dolgozni, és nem járnak már játszótérre, mert nagyon nehéz az, hogy egy gyereknek mindene meglegyen.

– Nyugodj meg – mondom –, én még nem megyek. Misuka is pici, meg amúgy is. Maradok, jó?

– Jó, akkor rendben – bólogat, aztán elindul kifelé, de látom, hogy mégis maradt benne valami kis bizonytalanság.

– Anya, ööö, vasalsz?
– Látod, vasalok.
– Én is vasalhatok?

Hol van az én vasalóm? Azt mondtad, nekem mindenem megvan.

Hoppá! Most megfogott. *Noncsinak*, az első gyerekünknek még volt – vagy jó tíz éve – egy csilingelő, villogó vasalócsodája, de érdekes, ő sose akart vasalni, aztán nem is tudom, hova tűnt az a játék. Hirtelen jó ötletem támad.

– Várj csak, idenézz! – kiszaladok érte, hozom és nyújtom felé a piros körömkefét, amelynek olyan vasalóforma fogója van. – Vasalhatsz! – Á, köszönöm! – ragyog fel.

Most már meggyőztem. Pillanatok alatt szétosztjuk a munkát. Ő vasalja a zoknikat, én a maradékot. Egész sokáig eljátszik vele. Ez az!

Közben lejár a mosógépem, szedgetem a kosárba a nedves ruhát. De alig kezdtem el, megjelenik az ajtóban Borsi.

– Az én teregetőkosaram hol van? Csak egy cikkánásnyi idő, már hozom is diadalmasan a gyümölcsmosót. Határozottan hasonlít. Borsi elégedetten bólint, néhány darabot a kosarába tesz, és indulna is, de észreveszi, hogy én még pakolok a mosógépbe.

– Az én mosógépem hol van? – teszi csipőre a kezét.

Hajaj, ez sem lesz valami „hamvába hótt” gyerek. De persze a játék az játék, komolyan kell venni. Meg már rutinos is vagyok.

– Parancsolj – teszem elé könnyedén az egyik fedeles tárolódobozt, és gyönyörködve nézem, ahogy belegyömöszöl egy sálat. Más nem is fér bele. Szerencsére mosószert nem akar, jól is van ez így. Teregetünk, mosunk, vasalgatunk elégedetten. Este imádságban megköszöni, hogy neki mindene megvan.

Pár hétig még eltart ez a hóbort. A nálunk megfordulók nagyokat kacagnak, amikor apa valami kerti munka után kölcsönkéri Borsi „vasalóját” körmöt kefélni, vagy valamelyik

nagylányunk tévedésből a konyhaszekrénybe teszi Borsi „teregetőkosarát”, és helyreigazítják. Aztán hozzászokunk a helyzethez, és úgy tűnik, mintha nem is foglalkoztatná már ez az egész.

De jaj, jön az óvoda, ott is az ajándékokról való beszélgetés a gyerekek között. Ki mit kér, és hogy mi csoda játékok vannak! Borsi csak

kapkodja a fejét, és egy pillanatra gyanús lesz neki valami. Látom rajta, ahogyan elmeséli a többiek vágyait. Különösen a *babalaptop* szónál ragyog fel az arca. Ajaj!

Oththon pont egy játékkatalógus vár a postaládában. Ez és ez az áruházlánc *csak* ettől eddig *csak* ennyit kínál babalaptopot. Elég húzós. Meg elég csicsás is. Nem az esetem, de azért csak nézem, töröm a fejemet, mit tegyek, hogy Borsinak mindene meglegyen. Egyrészt be kellene jutni oda. Másrészt ugye, ára is van. Meg persze utána kibírni. Elég nehezen viselem ezeket az elektromos zajzenét ontó játékokat. Mégis, mégis elgondolkodom rajta. Elhatározom, hogy felvetem a témát a férjemnek vagy a mamáknak.

Már-már sikerül teljesen belecsavarodnom a babalaptop témába. Éppen csak fél füllel hallok, ahogy tízéves Anna lányom bejön a konyhába, megkérdezi, hogy megeheti-e uzsonna után ezt a kis szelet csokit, és hogy övé lehet-e a doboz, amiben volt. Szórakozottan bólintok.

Kit érdekel egy csoki, egy doboz?! Vigye csak! Nekem sokkal nagyobb gondom van most.

N é h á n y perc tipródás után azért csak felállok, hogy folytassam a munkát, de nem tehetem. Elsodor a boldog, ragyogó arcú háromévesem.

– Anya, végre nekem is van laptopom! – mutatja. A csokisdoboz alján girbegurba billentyűzet rajza kacsaringózik, a felhajtott fedelét Borsi alkotta: a csigabiga és a napocska képe.

– Nekem mindenem van! – tárja szét a két karját. Fülig ér a szája. Ott áll mögötte büszkén és elégedetten Anna, a másik alkotó is. Nézem őket örömmel, és kicsit szégyellem magam...

■ FÜLLER TÍMEA

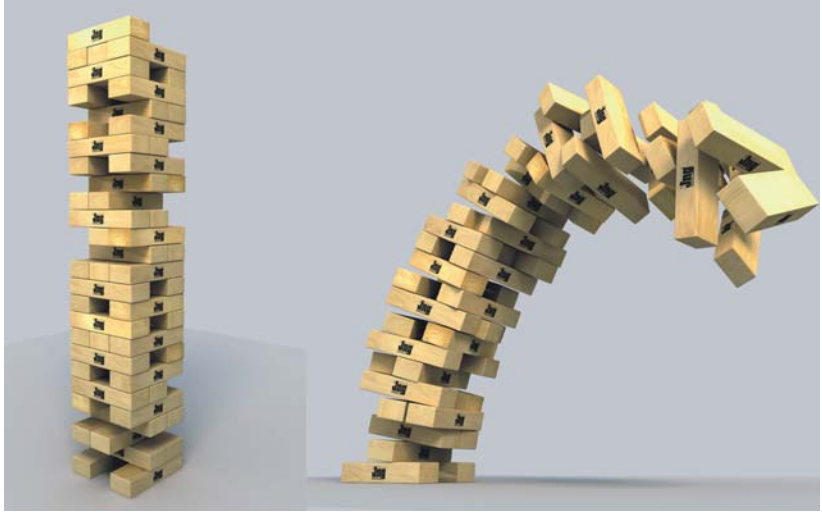
Ugye ez még belefér?

A *jengát* valószínűleg nem kell bemutatni azoknak, akik szeretnek játszani. Izgalmas, népszerű ügyességi játék. A cél az, hogy növeljük a torony eredeti méretét, de úgy kell elmozdítani egy-egy téglát, hogy az építmény ne dőljön össze. Eleinte mindez könnyen megy, de ahogyan egyre több elem kerül az eredeti helyéről pár szinttel feljebb, úgy válik egyre ingatagabbá a torony, míg egyszer csak hangos robajjal összeomlik. Amit az összeomlás előtti percekben érzünk, tipikus: csak még ezt az egyet kihúzom, ebből még nem lesz baj...

Az ifítáborban jutott eszembe példaként ez a játék, amikor Dávid és

sa (pedig lenne!), de megvan az eszköze, hogy „legálisan” eltüntesse az útból Uriást. A férfi harcban hal meg, senki se gyanakszik gyilkosságra. Az özvegy így szabadon az övé, s végre fellélegzik, de csak egy pillanatra, mert hirtelen összeomlik ez a bűnökkel terhelt építmény, és maga alá temeti őt és szeretteit. Mert Istennek nyilvánvalóan nem tetszik, amit Dávid művel, és ennek az elbukott – bár később bűnbocsánatot nyert – királynak szembesülnie kell bűnei következményével.

Tanulság? Légy résen a kísértések között! Ha készülsz megtenni valamit, és azzal nyugtatod a lelkiismeret

Betsabé története (2Sám 11–12) kapcsán a bűnökbe sodródásról beszélgetünk a fiatalokkal. Dávid, az istenfő, nagy király nem akart vétkezni, de egyik bűnös cselekedete észrevétlenül vitte a másikba, és egyszer csak összeomlott mindaz, amit építgetett.

Kezdte azzal, hogy *nem* ment el a csatába, pedig az emberei mellett lett volna a helye. Egy kis lustaság még belefér, nem? Aztán unalmában nézelődve megkívánta és megszerezte a gyönyörű Betsabét, katonája feleségét. Egy szenvedélyes éjszaka, ha titokban marad, ugyan kinek árt? Jön a baba? Nem baj; ha a férj gyorsan hazatér, fel se tűnik majd, hogy másé a gyerek. Az építmény ekkor azonban már erősen inog: az ötlet jónak tűnik, de nem működik, más megoldás kell. Dávid úgy érzi, nincs választá-

reted, hogy ez ugyan nem helyes, de még belefér, akkor jobb, ha azonnal hátat fordítasz annak a helyzetnek. Lehet, hogy *az* még tényleg „elmegy”, de féltő, hogy jön egy következő lépés, aztán még egy... Ne áltasd magad azzal, hogy van választási lehetőség, mert egy ponton túl már nem tudsz megállni. A bűn, akárhogy szépen néz, akkor is bűn; ha nem küzdesz ellene, egyre inkább elborít, és előbb-utóbb rád omlik az, amit vágyaidnak engedve építgetsz.

Az élet nem játék. A *jengát* gyorsan felépítheted újra, és kezdheted előlről vidáman a téglák rakosgatását, de ha az életben okozol sebeket – magadnak és másoknak –, azokat talán sok könny kíséri, és nehezen gyógyulnak majd be...

■ HULEJ ENIKŐ

Ma, Uram, egy új nap kapuja nyílik számomra, én pedig itt állok, hogy beléphessek rajta. És mégis bennem van a bizonytalanság érzése, sőt még félelem is attól, ami vár rám. Uram, fel vagyok én készülve, hogy találkozzam ezzel a nappal? Beléphetek örömmel, természetesen és megelégedettséggel?

Gyermekek, ez az a nap, amelyet készítettem neked. Fogadd el örömmel! Táncolj be rajta, és vidd magaddal a feltámadás örömét, az önátadás békességét, a megbocsátás és adás szeretetét. Érezd jól magad ezen a napon, mindabban, ami új lesz benne. Fürödj meg benne, merülj el benne, mert ez a *ma* új, és ez az a nap, amelyet készítettem neked.

■ MYRTLE HALL

Szeretettel a gyűlölet ellen

Folytatás az 1. oldalról

Dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke igehirdetésében kiemelte a jól ismert ézsaiási ígét: „*Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!*” (Igehirdetésének szövege a szomszédos hasábkon olvasható. – A szerk.)

Az úrvacsorás istentiszteleten *Laila Kind Rönholm*, a Norvég Királyság budapesti nagykövetségének első titkára is megemlékezett az áldozatokról (felvételiünkön balra). Beszédében a tragédia kapcsán megfogalmazott gondolatokat idézett föl: „A gonosz megölhet néhány embert, de nem győzedelmeskedhet egy nemzet fölött. Kicsi, de erős nemzet vagyunk” – jelentette ki *Jens Stoltenberg* norvég miniszterelnök. *Harald* király pedig ezt mondta: „Rendíthetetlenül hiszem, hogy a szabadság erősebb a félelemnél, rendíthetetlenül hiszem, hogy szabadon és biztonságosan élhetünk a saját hazánkban.”

Az emlékezés gyertyáit a szolgálattevők és a nagykövetség első titkár asszonya együtt gyújtották meg.

SÁNTA ANIKÓ

Nem önjelölt ítélet-végrehajtók kezében van a világ!

Alapige: Ézs 43,1–7 és Lk 3,7–14

Múlt vasárnap az oslói székesegyházban sorra hangoztak el az áldozatok nevei: többségében fiatal fiúk és lányoké; általában a jellegzetes északi hangzású nevek, de távoli vidékekről származó nevek is, jelezve azt, hogy milyen befogadó is egy sokszínű társadalom; nevek, amelyek a mi számunkra itt, Magyarországon talán ismeretlenül csengenek, ám amelyek egy családias kis ország közösségében oly sok embernek különlegesen sokat jelentettek; nevek, amelyeket eddig becézgetve ejtettek ki szülők és sutogva a szerelmesek, nevek, amelyek korábban megjelentek egyetemi értesítőkből, útlevelekben és a *Facebookon*; nevek, amelyek jelezték, hogy a tragédia és a gyász nem számokban, tömegében mérhető, hanem egyenként, név szerint és személyesen.

Mai igénkben is nevekről, néven szólításról van szó. Itt nem egyik ember ejti ki a másik nevét, hanem az élő Isten szava hangzik: „...neveden szólítottalak, enyém vagy”, ezt megelőzően pedig így biztat: „*Ne félj, mert megváltottalak...*” A korunkban is megtapasztalható bűnnel szembe tehát a megváltás bizonyosságát helyezhetjük. Ezzel a „Ne félj!”-jel összhangban mondta egy hete Oslóban *Helga* püspök, a norvég egyház vezetője: „Nem hagyhatjuk, hogy megbénítson minket a félelem!” Hihetünk továbbá abban, hogy nem a pusztító diabolikus hatalmak uralma alatt élünk, hanem Isteni vagyunk. Őhozzá tartozunk, ő fogja kezünket.

De ott van bennünk a lázadás: igazat mond ez az ige? A szép prófécia ugyanis ezzel az ígérettel folytatódik: „*Ha tűzben jársz, nem perzselődsz meg, a láng nem éget meg*” – de akkor miért lehettek áldozatok a kormányzati negyedben okozott robbantás következtében? Továbbá ilyen szép megfogalmazással találkozunk: „*Ha vízen kelsz át, én veled vagyok, ha folyókon, azok nem sodornak el*” – de akkor miért kellett a vízből élettelen tetemeteket is felszínre hozni, olyan emberek testét, akiket értelmetlenül gyilkolt le egy örült merénylő?

Valós kérdések ezek. Olyan helyen vagyunk együtt – Isten házában –, ahol jogunk van kérdéseket feltenni, akár eget ostromló, lázadó módjára. Maga Jézus adott erre példát, aki a szenvedése mélypontján nem rendelkezett kész válasszal, hanem kérdezni tudott, kérdezni mert. Nem kevesebbet, mint azt, hogy „*én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?*”

Ahogy Jézus sem tudta rögtön a választ, nekünk sem ajánlatos azonnal túl könnyű, akár vallásos válaszokkal mindent lekerekíteni. Mert a dolgok fájdalmasan érdesek. Keresztelő Jánosnak, ennek az ugyancsak érdes hangú, ítéletet hirdető zord prófétának lenne igaza – az ő szavát is hallottuk a mai evangéliumban –, amikor arra hív fel, hogy „*meneküljetek az eljövendő harag elől!*”?! Amikor azzal fenyeget, hogy „*a fejsze pedig ott van már a fák gyökerén?*” Igen, bizonyos, hogy ítélet előtt, sőt még in-

kább ítélet alatt állunk. Megítéltetik terméketlenségünk, keményszívűségünk és hitetlenségünk.

Megítéltetik az egyes ember, aki nem tud eléggé szeretni. Gyümölcstermés helyett terméketlenség jellemzi őt, ezért a közelgő ítélet réme fenyegeti, amit elkerülni nem lehet. Mint ahogy Ámós prófétánál olvassuk: „*Olyan lesz, mint mikor valaki oroszlán elől fut, és medve támad rá, vagy bemegy a házba, kezével a falhoz támaszkodik, és kigyó marja meg*.” (Ám 5,19)

Egy-egy ilyen tragédia esetén szembesülünk azzal, milyen véges is az emberi élet. Azt mondják, hogy egy családias kis országban, mint amilyen Norvégia, szinte mindenkinek az ismeretségi körében van valaki, aki érintett a tragédiában. Főleg a fiatalok számára megrendítő, hogy ilyen hirtelen vége szakadhat mindennek. Tinédzser fiamtól tudom, hogy nálunk is milyen sok fiatal – ő maga is – döntött úgy, hogy a *Facebook* profilképén az együttérzés jeleként elhelyezi a norvég zászlót. Szeretném, ha tudnátok, nagyon sokan szeretnek titeket, éreznek együtt veletek, és imádkoznak értetek ebben az országban is.

Az újszövetségi ígék és a mögöttünk levő tragédia összefüggésében azt kell mondanunk, hogy *megítéltetik az egyház* is. Akik Keresztelő Jánoshoz odamentek, azok azt gondolták, hogy ők a kiválasztottak, akiknek nincs szükségük megtérésre. Rossz úton jár az az egyház, amelyik nem az Istennel valós közösséget hirdet meg, hanem csak a látványos szerzésekkel és a külsőségekkel törődik. Önvizsgálatot kell tartanunk, hogy nem adunk-e helyet szélsőségeseknek, akár csak összekacsintva velük. Borzalmas internetes feljegyzéseiben az oslói merénylet is egy olyan egyházzal írt, amely csupán kulturális és szociális közösség, nem pedig a Jézus Krisztusban hívők közössége.

Egyházként felelnünk kell arra a kérdésre, hogy nem teszünk-e túl sok engedményt a kor-szellem javára, okot adva arra, hogy csupán egy immanens, történelmi képződményt lássanak bennünk. Ha valamikor, akkor éppen egy-egy ilyen tragédia esetén mutathatjuk meg, hogy mi valami mást is tudunk mondani, mint a politikusok, szociológusok vagy újságírók. Nem hivalkodva, hanem szerényen, de egyértelműen szólunk kell arról a Jézusról, aki békét és kiengesztelődést hoz, aki kompromisszum nélkül elítélte a bűnt, de kész volt életét is adni a bűnösökért. Aki a bűnös megtérését akarta, és így imádkozott ellenségeiért: „*Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek*”

Megítéltetik a társadalom. Nagyon vékony lett a határvonal a virtuális és a valóságos világ között, és talán emiatt is van, hogy valaki úgy gyilkol le embereket, mintha egy számítógépes játékban tenné. Az is döbbenetes, hogy a szabad piacon könnyen be lehet szerezni nagy

mennyiségű robbanóanyagot, majd abból aztán a pusztító bomba házilag összeszerelhető, akár egy elemes bűtor.

A szüntelen fenyegetettségnek ebben a helyzetében még inkább érvényes Keresztelő János szava: „*Térjetek meg...*” Ott, a Jordán folyó partján aztán visszakérdeznek az emberek: „*Mit tegyünk hát?*” Meglepő választ ad Keresztelő János. Akik talán rítust, külsőségeket, ünnepet kerestek, azokat visszaküldi a hétköznapiakba, de azzal, hogy ki-ki ossza meg a javait másokkal. „*Akinek két ruhája van, adjon annak, akinek nincs...*” Vagyis a felebaráti szeretet cselekedeteit várja el.

Ez tehát a megtérés következménye: az irgalmasság gyakorlása, egy irgalmatlan világban is. Egymást hordozó, az idegent továbbra is befogadni képes, a megbékélt sokféleséget képviselő társadalom kell, hogy maradjunk, amely a türelem, az összefogás és a szeretet erejével tudja visszaszorítani a rosszat.

Néhány éve motivációját tekintve hasonló tragédiák sora történt nálunk is: alattomos támadók – ugyancsak egy örült ideológia jegyében – védtelen embereket, romákat gyilkoltak le sorozatban. Egyházunk akkor is felemelte a szavát, és az egyik budapesti templomban akkor is emlékező istentiszteletet tartottunk.

Szeretett testvéreim! Az újszövetségi ige arról szól tehát, hogy ítélet alatt van az egyes ember, az egyház és a társadalom. De semmi képpen sem egy elmeháborodott kezében van az ítélet. Aki azt magához próbálja ragadni, az nem kevesebbet tesz, mint hogy letaszítaná Istent a trónjáról. Nem önjelölt ítélet-végrehajtók kezében van a világ.

Mivel pedig Isten kezében van az ítélet, bízhatunk abban is, hogy ő azt – Jézus Krisztus érdeméért – kegyelemre is tudja fordítani.

Ezért mai istentiszteletünk a békességné és a szeretetnek erről a reményéről kell, hogy szóljon. Ahogy egy héttel ezelőtt fogalmazott Twitter-bejegyzésében egy fiatal: „Ha egyetlen ember gyűlölete ekkora pusztítást tud okozni, akkor mire lehet képes sokak szeretete?”

Az elveszített életeket semmi sem pótolja. Őket az irgalmas Isten szeretetébe kell átengednünk, aki ezt mondja: „*Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!*” És az ézsaiási ige folytatásában mond olyat is, ami ebben az órában az örökkévalóság távlati között jelenthet vigasztalást: „*Napkeletről visszahozom gyermekeidet, és napnyugatról összegyűjtelek*.” „*Hozd ide fiaimat a messzeségből, leányaimat a föld végéről...*” Ámen.

DR. FABINY TAMÁS

Az írás az Északi Egyházkerület püspökének igehirdetése, amely a norvégiai terrortámadás áldozatainak emlékére tartott istentiszteleten hangzott el a budavári evangélikus templomban július 31-én.

Egyedül a Parlamentben

A száz éve született Bibó Istvánra emlékezik fia, ifjabb Bibó István

► **Mintha megállt volna az 1956-os forradalom örök idejében. Fiatal arca nem öregedett. Észrevétlenül példa lett a demokratikus ellenzék körében. *Bibó István* Genfben járta ki legfelső iskoláit. Nagy műveltségű család gyermekeként került oda – a szegedi egyetem főkönyvtárosának nagy tehetségű fiaként –, hogy jogot tanuljon. A politikatudomány egyetemi tanára lett. 1945–48 között folyamatosan jelentette meg politikai, történelmi és társadalom-lélektani esszéit vagy – ahogyan *Illyés* írta – megszenvedett gondolatait, és előadásaival sokat segített a járható utat kereső, paraszt- és munkásgyökerű értelmiségnek... Az utóbbi két évtized mindent átírt, más értékrendeket állított föl. Hol van most a helye? Kell-e vele vitázni? Századik születésnapja jó alkalom a számvetésre. Fiát, *ifjabb Bibó Istvánt* kérdeztük. Nagy tisztelettel és kíváncsisággal beszélgettünk a hajlíthatatlan férfiről és a hatalmas életműről.**

Elsőként a híres pillanatot idéztük: 1956. november 4-én a Parlamentben egyedül ő maradt a helyén.

– Apám elbeszéléséből ismerem a történetet – kezdte az emlékezést. – 1956. november 2-án őt is jelölte a Nemzeti Parasztpárt az új, koalíciós kabinetbe, amelynek első ülését – *Nagy Imrének*, a Minisztertanács elnökének rendkívüli tárgyalásos elfoglaltsága miatt – csak november 4-re tervezték. Apám 3-án próbált – hiba – bejutni Nagy Imréhez, mert egy külpolitikai kormánynyilatkozatot, amelyhez tervezetet is készített, nagyon sürgősnek tartott.

Negyedikén hajnalban ágyúdörgecsre ébredtünk. Telefonon hívták apámat a Parlamentbe, de mire hat óra körül beért, a kormánytagok közül csak *Tildy Zoltánt* és *B. Szabó Istvánt* találta ott. Nagy Imre már elment, úgy tudták, hogy a szovjet követségre tárgyalni, és letartóztatták. Apám a nála lévő nyilatkozattervezetet némileg átfogalmazva hét óra körül leadta a közeli amerikai nagykövetségen, majd visszament a Parlamentbe, amelyet a nem sokkal ezután érkező oroszok harc nélkül elfoglaltak, és a fegyvertelen civileket hazaengedték. Tildy és B. Szabó el is mentek, de apám úgy döntött, hogy kormánytagként kötelessége a letartóztatott kormányfő helyett megfelelni – legalábbis szimbolikusan – annak a nyilatkozatnak, hogy „a kormány a helyén van”.

Az oroszok a néhány szobás irodaegység bejáratához őrséget állítottak, de ezen belül békén hagyták írni és telefonálni. Ekkor írta meg a november 4-i, „Magyarok” kezdetű, kiáltványyszerű nyilatkozatát, amelyet több példányban le is gépelt, és egy telefonon rögtönzött „sajtóértekezleten” a külpolitikai nyilatkozattal együtt több nyugat-európai követségnek is beolvastott. Többet, mást nem tehetett. Két vagy három nap múlva az érkező Kádár-kormány egyik hivatalnoka, akivel korábban ismerték egymást, elintézte, hogy az oroszok kiengedjék – akkor hazajött.

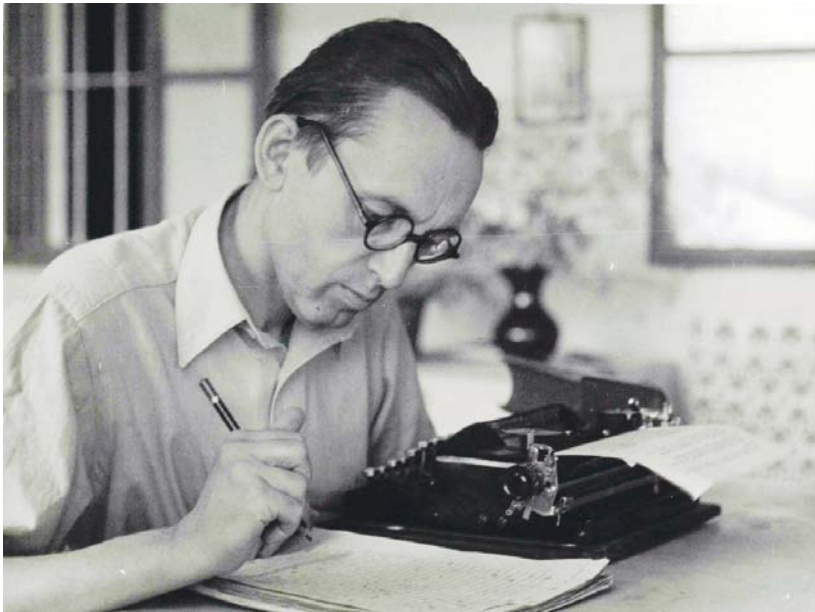
– *1958-ban életfogytiglani börtönrre ítélték...*

– 1957. május 23-án tartóztatták le. Nyilatkozatai, az indiai követtel való tárgyalása és a forradalom tanulságait összefoglaló, 1957 tavaszán írt és külföldre juttatott emlékirata miatt szervezkedés és hazaárulás vádjával ítélték el. Mi, a család azonban erről értesítést nem kaptunk, és az ő peréről és ítéletéről a szokásos rövid újsághír sem jelent meg. Persze tudni lehetett, hogy megvolt a per, és ő életben maradt, abból, hogy 1958 augusztusában megkapta az első beszélőt (addig csak levelet írhatott egy- vagy kéthavonta, nagy lila pecséttel: „ELLENŐRIZVE”).

Félhivatalosan is csak fél év múlva tudtuk meg: jött egy jóindulatú végrehajtó, aki a mellékbüntetéshez

– teljes vagyonekぼzás – tartozó iratokból megmutatta anyámnak az életfogytiglant is. „Szerencsére” apámnak nem volt vagyona: a dolgozósobájába bútorait vitték el, amelyeket *Sárközi Márta* az eljárás végén azonnal visszavásárolt nekünk a Bizományitól.

A börtönben apámat – és nemcsak őt – végig közellenségként kezelték. Amikor 59-ben vagy 60-ban egy csalórást okozó kisebb amnesztia miatt vagányabb rabok éhségstrájkot szerveztek, a pesti nyomozók eleve azzal mentek ki a váci börtönbe, hogy ezért „a Bibót, a Gönczöt és a Rácz Sándort” kell újabb perbe vonni. Erről aztán letettek, de a börtönfegyelmi büntetés nem maradt el: egy évig nem írhattak levelet, nem kaphattak csomagot. A levél egyébként harmincsornyit lehetett, s ha valaki a harmincöt soros vonalas papírt teleírta, előfordult, hogy a végét egyszerűen levágták. Ezért volt nagy dolog, hogy az egyéves büntetés alatt rabtársa, *Lőcsei Pál* a saját leveleiből rendszeresen adott neki négy-öt sort. Az ellenőrzőknek nem feltűnő, ügyes megfogalmazásokból Lőcseiné rögtön rájött, melyik az a néhány sor, ami nem neki, hanem az én anyámnak

szól, például „Boriskát csókoltatom” kezdettel, s ezeket már ő vágta ki és küldte el nekünk.

– *Mikor szabadult? Merre vitt az életútja?*

– 1963-ban a nevezetes – de korántsem teljes körű – amnesztiával szabadult. Szerény állást kapott a Központi Statisztikai Hivatal könyvtárában. A megélhetés kényszeréből mellékmunkákat kellett vállalnia – főleg fordítást –, és saját témáihoz alig jutott hozzá. Egy tanulmányt magnóra mondott az európai társadalomfejlődés értelméről – talán a legérdekesebb ebben, ahogy Jézusról beszél –, és bő vázlatban hátrahagyott egy szellemes történelmi „Mi volna, ha” gondolatjátékot arról, hogy állna ma a világ, ha a katolikus egyház annak idején elfogadja és

befogadja saját szervezetébe a reformációt. Ezt a művet maga és apósa, *Ravasz László* beszélgetésekként képzelte el; végleg kidolgozni nem tudta, de a vázlatból érdekes adalékok szűrhetők ki kettőjük viszonyára vonatkozólag is.

Írt egy nagy terjedelmű könyvet az

FOTÓ: ZSOLICZAI BALÁZS

elintézetlen nemzetközi – főleg területi-etnikai – kérdéseknek nemzetközi döntőbírárság felállításával történő megoldhatóságáról. Itthon erre nem talált kiadót, s végül Angliában jelentette meg angolul, 1976-ban. Többek közt ezzel is jelezte, hogy nem kíván a Kádár-rendszerrel „kiegyezést” kötni – igaz, a Kádár-rendszer sem akart vele kiegyezni. Jele volt ennek, hogy amikor 1974-ben kilencvenéves egykori genfi professzora meghívta Genfbe kutatómunkára, útlevelekérelmét kétszer is nagyon durva indoklással utasították el – „kiutazása közérdeket sért”. Itthoni publikációra életében gyakorlatilag nem volt lehetősége.

– *Őnt mikor lehet – érett fejfel – hozzákapcsolni?*

– Az én kapcsolódásomat a börtönnek sem ténye, sem hossza nem fékezte és nem szakította meg, s tö-

kat: „Hogy tehetett ilyen a családjával?” Ilyen szemrehányást anyám sem tett neki soha. A beszélőkön megismert börtönviszonyok – rács, korlát és külön smasszer minden egyes rab és hozzátartozói között, zsúfoltság, hangzavar – csak a személyiségének a nagyságát emelték

ki; s noha én ezt magamnak akkor nem fogalmaztam meg, otthon, távollétében is hatása alatt voltam, s ez sohasem volt nyomasztó, mindig csak felemelő...

– *Hogyan lehetne meghatározni: ki volt Bibó István?*

– Többnyire így említik: jogtudós, politológus és szociológus. Mind igaz, de valahogy kevés, mert mindig azonosan magas szinten, a vizsgált jelenség természete szerint használta a politikai, szociológiai, történeti, államelméleti és társadalom-lélektani megközelítéseket. Jobban, sőt nagyon szeretem a nem szakmai válasszokat: Szabó Zoltán szerint ő „a legtürelmesebb magyar”, mások szerint „a nemzet lelkiismerete” (*Kende Péter*), „a szellemi ellenállás jelképe” (*Szilágyi Sándor*).

– *Ha visszapergetnének az időt, s mindketten fiatalabbak lennének, vitázna valamiben édesapjával?*

– Nem, és „a legtürelmesebb magyar” ellen a kamaszos lázadásnak sem volna értelme. Ha a mai eszemmel fiatalabb lennék, és ő élne, hallgatni és figyelni szeretnék rá.

– *Milyen megemlékezések lesznek a századik születésnapon?*

– Már volt is: a II. Kerületi Önkormányzat szép ünnepség keretében posztumusz díszpolgárrá fogadta. Augusztus 6-án Leányfalun születésnapi megemlékezés lesz előadásokkal, képzőművészek tisztelő kiállításával, filmvetítéssel. Augusztus 7-én *Galambos Ádám* evangélikus teológus az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány nevében szervez Bibó-délutánt a Kossuth Klubban. Szeptemberben az Akadémián lesz egy konferencia a Bibó István Szellemi Műhely rendezésében, novemberben az ELTE jogi karán, ezt az állam- és jogelmélet tanszék szervezi.

De a legszebb az volna, ha minél többen levennénk a polcról valamelyik könyvét, és olvasni kezdenénk. Megéri a fáradságot: gazdag ajándékot kapunk.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Bibó István híres nyilatkozata, amelyet a harmadik Nagy Imre-kormány államminisztereként 1956. november 4-én írt a Parlamentben.

MAGYAROK!

Nagy Imre miniszterelnök a hajnali szovjet támadáskor a szovjet követségre ment a tárgyalások folytatására, és onnan visszatérni nem tudott. A reggel összehívott minisztertanácscon a Parlament épületében tartózkodó Tildy Zoltánon kívül már csak B. Szabó István és Bibó István államminiszter tudott megjelenni. Mikor a Parlamentet a szovjet csapatok körülfozták, Tildy államminiszter a vérontás elkerülése végett megállapodást kötött velük, mely szerint ők megszállják az épületet, a benne levő polgári személyek pedig szabadon távozhatnak. Ő, a megállapodáshoz tartva magát, eltávozott. Az Országgyűlés épületében egyedül alulírott Bibó István államminiszter maradtam mint az egyedül törvényes magyar kormány egyetlen képviselője.

Ebben a helyzetben a következőket nyilatkozom:

Magyarországnak nincs szándékában szovjetellenes politikát folytatni, sőt teljes mértékben benn akar élni a kelet-európai népek ama közösségében, kik életüket a szabadság, igazságosság és kizsákmányolásmentes társadalom jegyében akarják berendezni. A világ színe előtt visszautasítom azt a rágalmat is, miszerint a dicsőséges magyar forradalmat fasiszta vagy antiszemita kilengések szennyezték volna be. A harcban osztály- és felekezeti különbség nélkül részt vett az egész magyar nép, s megrendítő és csodálatos volt a felkelt nép embersége, bölcs és megkülönböztetni kész magatartása, mellyel csupán a leigázó idegen hatalom és a honi hóhérekülönítmények ellen fordult. A néhány napirenden volt utcai igazságtételt, valamint ökonervatív erőknék minden fegyveres erőszak nélkül való jelentkezését a kormány rövid úton megszüntethette volna. Az az állítás, hogy evégből óriási idegen hadsereget kell az országba behívni, illetőleg visszahívni: komolytalan és cinikus. Éppen ellenkezőleg, e hadsereg jelenléte a nyugtalanság és a zavargások legfőbb forrása.

A magyar népet felszólítom, hogy a megszálló hadsereget vagy az általa esetleg felállított bábkormányt törvényes felsőségnek ne tekintse, s vele szemben a passzív ellenállás összes fegyverével éljen – kivéve azokat, melyek Budapest közellátását és közműveit érintenék. Fegyveres ellenállásra parancsot adni nincs módomban: egy napja kapcsolódtam be a kormány munkájába, a katonai helyzetéről tájékoztatva nem vagyok, felelőtlenség volna tehát tőlem a magyar ifjúság drága vérével rendelkezni. Magyarország népe elég vérel adózott, hogy megmutassa a világnak a szabadsághoz és igazsághoz való ragaszkodását. Most a világ hatalmain van a sor, hogy megmutassák az ENSZ alapokmányában foglalt elvek erejét és a világ szabadságszerető népeinek erejét. Kérem a nagyhatalmak és az ENSZ bölcs és bátor döntését leigázott nemzetem érdekében.

Megállapítom egyúttal, hogy Magyarország egyetlen törvényes külföldi képviselője és külképviseleteinek törvényes feje Kéthly Anna államminiszter.

Isten óvja Magyarországot!

Budapest, 1956. november 4.

Bibó István államminiszter

Bibó 100

Bibó István augusztus 7-én lenne százéves. Ennek alkalmából az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány augusztus 6-án Leányfalun, míg augusztus 7-én Budapesten, a Kossuth Klubban szervez rendezvényeket. Az ünnepi hétvége Bibó István budapesti szobránál gyertyagyújtással ér véget. A rendezvény mindkét napon ingyenes. A részletes program a <http://asztali.lutheran.hu> oldalon tekinthető meg.

Magunk alatt vágjuk a fát – avagy ki fog itt énekelni tíz év múlva az istentiszteleten?

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Konferenciák, csendesnapok, csendeshetek, találkozók. Zeng az ének. Vetítve, fénymásolva, füzetekből éneklük. Ifjúsági énekek, ébredési énekek, más keresztény közösségek dalai. Fülbemászó, bár nem túl igényes dallamok (főleg az angolszász világból), egy kicsit „slágergyanúsak”. Olyanok, amiket könnyen megjegyez az ember, bár tartósságuk nem szavatolt.

A szövegek igen vegyesek, igen-csak szubjektív kegyességet tükröznek, irodalmi értékük nemegyszer megkérdőjelezhető. Dallamok és szövegek, amelyeknek megvan a maguk helye, maguk szerepe, maguk funkciója a gyülekezetben, az egyházban, de érdemes vigyázni. Észre sem vesszük, és furcsa szerepcserékkel fejtegetjére áll a rend: az ideiglenes, az átmeneti elfoglalja az állandó, a stabil, az értékálló helyét.

Én magam is szívesen vettem kézbe gitáromat, hogy ifjúsági órán, egyéb alkalmakon egy-egy ilyen éneket kísérek, énekeljek. De nem feledtem, hogy mellette ott vannak az igazi, ígét hordozó, evangélikus hitünket tartalmazó énekek, amelyek nem a szubjektív hitérzéseket visszhangozzák csupán, hanem hitünk titkait fogalmazzák meg, adják szánkba, vésik értelmünkbe, és rejtik a szívünkbe. Súlyuk, horderejük, gazdagságuk nem mérhető a tiszavirág-életű ifjúsági és mozgalmi énekekéhez.

Az utóbbi időben azonban azt tapasztalom: felborult az egyensúly. Hetes konferenciák, komoly egyházi rendezvények zajlanak le úgy, hogy egyetlen énekeskönyvi ének sem kerül elő. Még csak nem is gondolnak rá. Ez már-már természetes a résztvevők részéről, hiszen a mai világban minden a könnyebb ellenállás felé megy, s ez alól nem kivétel az énekelt lelki táplálék sem.

Ugyanakkor hihetetlen nagy a lelkesedés, a kántorok, az énekválasztók felelőssége. Vajon tudják-e, hogy rájuk vár a feladat: megismertetni, megtanítani, megszerettetni az evangélikus énekkincset? Tudom, ez fáradtsággal jár. Tudom azt is, hogy ezek az énekek „nem adják olyan könnyen” magukat, mint a könnyed, slágerekhez hasonló, könnyen emészthető énekek. Meg kell értük küzdeni. Ami azonban könnyen jön, könnyen is megy. Amiért megküzdünk, amit „elsajátítunk”, az a miénk marad. Értékekért pedig érdemes áldozatot hozni. Ráadásul ott van előttünk, tálcán kínálják az igazi, a maradandó értékeket.

Ugyanez a helyzet a hitoktatással, konfirmációi előkészülettel is. Hónapok telnek el úgy, hogy csak ifjúsági énekek kerülnek napirendre. S a hitoktató könnyed válasszal elintézi: a gyerekek nem szeretik az énekeskönyvi énekeket. Hát persze, hogy nem szeretik. Mert nem ismerik. Mert nem csináltak nekik hozzá kedvet. Mert nem mutatták meg a benne rejlő kincseket. Ismerek olyan közösségeket, ahol kisgyerekek és fiatalok rajonganak az evangélikus korálokkért. A titok nyitja egyszerű: erre nevelték őket, közel hozták hozzájuk. Megtanították nekik, természetessé vált számukra a gyakorlat által.

Félreértés ne essék: én nem az ifjúsági és mozgalmi énekek ellen beszélek. Én az értékvesztéstől félttem az egyházamat! Amikor újra meg újra az evangélikus identitásról és annak hiányáról beszélünk, nem élünk az evangélikus kegyességet, evangélikus hittant, evangélikus biblicitást hordozó énekeinkkel. Számos alkalom és számos műfaj kínálkozik arra, hogy közel vigyük az emberekhez az evangélikus énekeket. S ha ezeket megismerik, mellettük megfér azután a könnyedebb műfaj is.

Ma már városron senki sem énekel egy-egy temetésen. Falun is egyre inkább szokássá válik, hogy néhány asszonytestvér körülállja a fungenst, de a gyülekezet már nem énekel. Esküvőn elvértve hallani gyülekezeti éneket. (A gyülekezeti éneket kicserélték a divattá vált *Ave Mariára* – közösen nem vették észre, hogy ez a jelenség is a fogyasztói társadalom jellemzője.) A negatív irány egyértelmű, és sokat elárul...

Ha nem fogunk evangélikus éneket tanítani, ha kiengedjük kezünk-ből az énekeskönyvünkben megtalálható lutheránus énekkincset, akkor ki fog itt énekelni tíz év múlva az istentiszteleten? Itt (is) magunk alatt vágjuk a fát!?

A szerző evangélikus lelkész, a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ igazgatója

NYÁRI TANFOLYAMOK A FÓTI KÁNTORKÉPZŐ INTÉZETBEN

Alapoktól a négy szólamig

► **Amint e lapszámunk első és harmadik oldalán olvasható, a fóti Evangélikus Kántorképző Intézet ez évi nyári tanfolyamai közül a második július 30-án ért véget. Abaffy Nóra tanfolyamvezetővel a zárónapon, szombaton beszélgettem az itt zajló intenzív munkáról és a jövőben várható személyi változásról.**

– *Körülnézve csupa fiatalot látok, akik a nyári szünetükből adtak föl két és fél hetet, hogy Fóton zeneelméletet, szolfézszt és korálokat tanuljanak.*

– A tanfolyam hallgatóira – negyvenhárman voltak – valóban a tinédzser szó illik leginkább: legtöbben tizenöt és tizennyolc év között vannak. Sokan visszajárnak közülük, ráadásul nem is mindenki evangélikus; református és katolikus testvéreink is örömmel jönnek közénk.

– *Pedig mindkét testvéregyházban van kántorképzés. Mi az, ami ezeket a fiatalokat Fótra vonzza?*

– Egyrészt a forma: a bentrakásos, intenzív munka kevésbé hasonlít az iskolai képzésre, másrészt pedig igen meghatározó az a testvéri légkör, amelyben életre szóló barátságok születnek.

– *A hétből hat nap reggeltől estig tartó tanulással és gyakorlással telik. Hogyan néz ki pontosan a hallgatók egy munkanapja?*

– A reggeli áhítat után 9 órától 11-ig egyéni órarend szerint van szolfézs-, hangszeres óra, illetve egyéni énekóra. A gyakorlás reggel 7 órától este 10-ig, egyéni beosztás szerint, félórás blokkokban történik. Az orgonistáknak több kötelezettségük van, mint azoknak, akik még csak harmóniumon játszanak, ugyanis ők ebéd után karvezetésőrára is járnak, illetve közösen tanulnak orgonaismeretet. Ez utóbbinak főleg praktikus okai vannak: nem árt, ha egy kántor tudja, hogyan kell például egy sípot felhangolni.

A délután első felében a hallgatók a himnológia területén is bővítik ismereteiket, valamint az *Evangélikus énekeskönyv* és a *Gyülekezeti liturgikus könyv* felépítésével, illetve énekeivel ismerkednek. Fél 5-től két óráig a délelőtti egyéni órarend szerint folytatódik az oktatás. A mi tanfolyamunkon hagyomány, hogy a vacsora utáni áhítat mindig vesperás alkalom, illetve este 10 órától a hallban közös énekléssel és igeolvasással, imádsággal búcsúztatjuk a napot.

– *Egyházunkban viszonylag kevés fiatal mondhatja el magáról, hogy közel kétszázötven gyülekezeti éneket ismer. Hogyan osztották be a résztvevőket, hogy mindenki a saját szintjének megfelelő oktatást kapja?*

– Hallgatóink közül az idén huszonkilencen harmóniumon, tizenötön orgonán játszottak. A harmóniumosokat négy, az orgonistákat két tanár segítette. A teljesen kezdők esetében a cél az volt, hogy az egyházi énekek dallamain keresztül ismerkedjenek a billentyűs hangszerrel; a kicsit haladóbbak számára az, hogy a tanfolyam végére már el tudjanak játszani egy-egy négyszólamú korált, az orgonisták pedig ezek pedálos kísérete mellett az istentisztelet egyéb helyein is megszólaltatható darabokkal bővítették repertoárjukat. Közülük többen kísérhették az énekeket a reggeli és esti áhítatokon.

Két tanár vezette a szolfézsórákat. A tanfolyam elején, a szintfelmérő vizsga után a hallgatókat a kezdők-

tól a már összhangzattant tanulókig tíz csoportba osztották.

A kántorképző tanfolyamain mindenkinél van egyéni énekórája is. Itt nemcsak evangélikus énekeink megtanulása a cél, hanem a helyes hang-

Abaffy Nóra

képzés elsajátítására is lehetőség nyílik. Az utolsó előtti nap énekverseny keretében mérhetik össze tudásukat a résztvevők.

A negyedik nagy terület a kórusmunka. Idén a tanfolyam elején a *Karénekeskönyv* második kötetét használtuk, majd *Mendelssohn Te Deumát* és *J. S. Bach* 21. kantátájának egy kórustételét gyakoroltuk, próbáltuk. És hogy ne csak a magunk örömeire tanuljunk meg kórusműveket, a tanfolyam közbeeső vasárnapjain gyülekezetekben kérünk szolgálati lehetőséget. Idén a fóti, a második vasárnap pedig a csömöri istentiszteleten énekeltek.

– *Ne feledkezzünk meg a „Profik”-ról sem!*

– Mindenki, aki játszik valamilyen hangszeren, magával hozhatja azt a tanfolyamra. Ezekből a zenészekből szoktuk megalapítani a protestáns fiatalok kamarazenekarát, vagy ahogy viccesen hívjuk, a „Profik”-at. Velük barokk műveket tanulunk és adunk elő a tanfolyam során – a záró istentiszteletünkön például prelúdiumként Bach 21. kantátájának nyitótételét játszották.

Németh Sándor vezényli a Profikat

– *Hány tanár segédkezett az oktatásban?*

– Tizen voltunk, és az énektanításban már egy hallgató is segített. A tanárok mindannyian képzett muzsikuskok. Sokan közülük – mint ahogy én is – itt, Fóton „nőttek fel”, magyarul belenevelődtek a kántorképzős tanárságba. Többen a Zeneakadémia egyházzene, zeneelmélet vagy orgona szakán tanulnak, vagy már végeztek.

– *Említette, hogy ön is ezt az utat járta végig.*

– Én 1992-ben jártam Fóton először hallgatóként. A keresztmamám, *Ásztai Csabáné (Abaffy Katalin)* is itt tanított akkoriban, neki köszönhetem ezt a fajta egyházi indítatást. A deb-

receni zeneművészeti főiskolán szolfézs–zeneelmélet–karvezetés szakon szereztem tanári diplomát, majd a Zeneakadémia egyházzene-szakán kézhez kapott egyetemi diplomám után a doktori iskola hallgatója voltam. Jelenleg a disszertációm írom, a témám a 16–17. századi protestáns graduálok magyar nyelvű himnuszanyaga.

2002-től már magam is tanítok a kántorképzőben, 2003-tól vezetem a júliusi tanfolyam kórusát, s *Ecsedi Zsuzsa, Ecsedi Klára, majd Ördög Endre* után 2008-tól magam vehetem át a tanfolyam vezetését is.

– *A záró istentisztelet előtti tanfolyami beszámolóban hivatalosan is elköszönt a résztvevőktől, és említette, hogy utódjául Németh Sándor szolfézs-tanárt fogja a kántorképző igazgatójának, illetve igazgatótanácsának a figyelmébe ajánlani. Megtudhatnánk, mi áll ennek a háttérében?*

– A búcsúzásomnak személyes okai vannak – néhány nap múlva hosszabb időre Svédországra költözöm, mivel a kedvesem svéd. Alapos mérlegelés után be kellett látnom, hogy ilyen nagy távolságból nem tudom felelősen elvállalni a jövő évi tanfolyam megszervezését és vezetését. Idén áprilistól – a korábbi gyakorlattól eltérően – ilyen esetben nem a tanfolyamvezető választja ki a saját utódját, és adja át neki a stafétabotot, hanem az igazgatótanács nevezi ki hivatalosan a tanfolyamvezetőt.

Én a júliusi tanfolyam vezetését illetően a folytatást – lelki és szakmai tekintetben egyaránt – Németh Sándor személyében látom biztosított-nak, hiszen ő is ezen a tanfolyamon nőtt fel, így pontosan ismeri azt a lelkiületet, amely az évek hosszú során itt kialakult. Emellett gyülekezeti háttere is van – a kemeseshőgyészi evangélikus gyülekezet tagja –, valamint a kellő szaktudással is rendelkezik, mivel a Zeneakadémián végzett szolfézs–zeneelmélet–karvezetés szakon. Évek óta segít nekem a kórusvezetésben, idén pedig teljesen átvette tőlem a Profik irányítását. Sőt ezen a nyáron egy napra Budapestre kellett mennem, így ő volt a tanfolyam „házigazdája”. Teljesen jól működött a dolog a vezetésével.

– *Beszélgetésünk közben is fény derült rá: ha hangszeres játékról van szó, a szorgalom és a kellő mennyiségű gyakorlás elengedhetetlen a fejlődéshez. Réálisan mennyi időbe telik, míg valaki kézbe veheti a kántori oklevelét?*

– Az sok mindentől függ. Itt a két és fél hét alatt az intenzív tanulás során el lehet sajátítani egy alapot, de ez nem elég ahhoz, hogy az illető a következő vasárnap már átvegye az otthoni kántor helyét. Ha a lakóhelyén lehetősége van zeneiskolába járni vagy a gyülekezeti kántor segítségét kérni, az nagyon sokat jelent. Többen vállallják a téli tanfolyamunkat is. Ennek során októbertől áprilisig minden szombaton itt, Fóton képezhetik tovább magukat. Ennek a tanfolyamnak a működését szintén jól ismerem, hiszen 2003-tól tanítottam ott éneket.

Habár mindent egybevetve szorgalmas gyakorlással több évbe is telik, mire a kántorjelölt magabiztosan kísérheti a gyülekezeti énekeket, én ennek ellenére mindenkit bátorítok, aki indítatást érez erre a szolgálatra, hiszen egyházunkban nagy szükség van a jól képzett, elhivatott kántorokra.

■ – BODAZS –

A HÓNAP IGÉJE – AUGUSZTUS

„KérjeteK, és adatik nekteK, keressetek, és találtok, zörgessetek, és megnyittatik nekteK”

(Mt 7,7)

Azért nem akármit kérhetünk. Az ige folytatásából világos, hogy javunkra és mások javára való dolgokról van szó, és olyanokról, amelyek Isten dicsőségét tárják az emberek elé. Nem kérhetsz ötös lottóeredményt, a másik ember kárát jelentő bajt, és nem kérhetsz istentelen dolgokat.

Nem sokkal előbb olvassuk a *He-gyi beszédben*, hogy „keressétek először az ő [Isten] országát és igazságát, és ezek is mind ráadásul megadatnak nektek” (Mt 6,33) Tudnunk kell, hogy mit kérjünk. Ha egy nem önkiszolgáló boltban a pultnál állsz, az eladó háta mögött látod az árut. Azokból kell kérned, hogy kapj. – Hogyhogy kérnem kell, ha ott van? – Azért, hogy amikor megkapod, tudd, hogy Isten adta.

Sok ember nem érzékeli az Úr hatalmát és szeretetét. Egyszer egy vitaközónak azt mondtam: „Ha nem

is érted ezeket, ha nem is hiszel Istenben, majd ha nagy bajban leszel, jusson eszedbe az Úr, kérd őt, imádkozzál hozzá, és meg fogod tapasztalni, hogy ő él. Mert megsegít. Hiszen ő a szeretet Istene, és nem mondja, hogy bezzeg most jössz. Ő szemrehányás nélkül megadja, ami-re szükséged van. És akkor majd tudni fogod, hogy ő él.”

Havi igénk az imádságot meghallgató Istenről beszél. Aki szól hozzánk igéjében, és akinek válaszolhatunk imádságban. Imánk lehet egyre sürgetőbb: kérünk, keresünk, zörgetünk. Van, hogy egyszerűen kérünk – és megkapjuk. Van, hogy szorgosan kell keresnünk a helyes utat, kutatni Isten szavát és akaratát. Máskor pedig zörgetünk. Nem dörömbölünk, zúgolódunk, hogy „ha vagy, miért nem adod meg, amit kérek?”, hanem állhatatosan, napról

napra, talán óráról órára az Úr elé állunk kérésünkkel. Talán kitartásra is akar nevelni. Ezt mondta egyszer az Úr Jézus: „*Mindig imádkozni kell, és meg nem restülni*” (Lk 18,1; Károli-fordítás) Valakiért hűségesen imádkoztál évekig, és amikor föladed, talán a következő napon már meghallgattatást találnál. Légy kitartó az imádságban és a hűséges Krisztus-követésben is.

Sokféle imádság van. Például hálaadó, bűnvalló, kérő, közbenjáró és dicsőítő imádság. Milyen jó, ha kéréseinket hálaadás előzi meg. „...hálaadással tárjátok fel kívánságaitokat az Isten előtt.” (Fil 4,6; Károli-fordítás) Havi igénk biztat, hogy fordulj bizalommal az Úrhoz, és biztos, hogy meghallgattatást találsz. Próbáld ki még ma, a mostani legnagyobb kéréssel.

■ SZÉLL BULCSÚ

PÁSZTORNAPLÓ

Vasárnap délutáni találkozások

„Hogyan tarthatja tisztán életútját az ifjú? Űgy, hogy megtartja igédet” (Zsolt 119,9)

– Holnapután, vasárnap délután két óraker itt az iskolában vasárnap-i iskola lesz. Szeretném, ha senki sem hiányozna! – közölte a gyermekkel az igazgatónő.

– Nem öleg hét közben idejární? – Mér, hogy éppen még vasárnap is? – Még azt se tudjuk, mi az. Mit köll tanulni? – dörmögték a nagyobbak egymás szavába vágva.

– Meg fogjátok tudni, és valószínű, tetszeni is fog. Beszéljétek meg a szüleitekkel, és gyertek el!

Ha nem volt is ott mindenki, de szép számban jelentek meg a gyerekek. Több családi otthonban kiderült, hogy a nagyszülők visszaemlékeztek gyermekkoruk vasárnapjaira és az akkori vasárnap-i iskolai eseményekre. A fiatal szülők számára azonban – minthogy őket az iskola az állami elvárásoknak megfelelően gyökeresen más szemléletben oktatta-nevelte –

nemkívánatos volt az ilyen foglalkozás. Egy fiatal anyuka mégis kéréssel állt elé:

– Tessék megengedni, hogy a még óvodáskorú lányom részt vehessen az alkalmon!

Boldogan egyeztem bele. A nagyobbak szinte dédelgették a csöppseget, aki viszont jobban figyelt a többieknél is. Pontosan megjegyzett mindent, amit hallott, és elsőnek mondta el az aranymondásokat.

Egy év múlva elköltözött az előző lelkész, és megkaphattuk a parókiát. A hétköznapi, iskolai hittanórák mellett egy kicsit kötetlenebb módon zajlottak a vasárnap-i iskolai foglalkozások, ezeket többnyire asztali vagy udvari játékokkal fejeztük be.

Egyik vasárnap már fél kettőre megérkezett az egyik gyermek. Számmomra ez egy kicsit korai volt, ugyanis általában déli fél egy, egy óráig ott maradtak a presbiterek az irodában, én meg a konyhában ebédhez készülődtem.

Az érkező gyermekhez siettem, és köszönés után megkérdeztem:

– Nem ebédeltél, kedvesem, hogy már itt vagy?

– Ó, dehogynem! Csak sietni akartam, hogy magamnak olvashassak!

– És mit olvasol?

– Hát azt, amit Vera néni ma mondani fog. Előre tudni akarom!

Ezzel buzgó olvasásba merült. Átélve a történetet egyszer csak hirtelen az asztalra csapott, és felkiáltott:

– Nahát! Ez a Hámán... micsoda gonosz! Hát ez? Ez tényleg aljasság!

A közben érkezők tudni akarták, mit olvas a kislány.

– Elmondom, csak hadd érkezzenek meg a többiek is! – nyugtatgattam őket.

Akkor ugyanis *Eszter könyvének* történeteivel foglalkoztunk, de úgy, hogy a gyermekek számára is könnyen felfogható legyen.

Aztán otthon többen is elmondták... és észrevétlenül megfordult a trend. Nem a szülők, nagyszülők mondták már fiaiknak és azok fiainak Isten nagyságos tetteit (vö. 5Móz 4,9–10, Károli-fordítás), hanem a gyermekek az ő felmenőiknek.

A tanévek végén soha nem tartotunk hittanvizsgát, helyette vetélkedő, *Ki mit tud?* játék zajlott többféle módon, de a tanult hittan-, ének- és bibliaismereti anyagból.

A szülők, nagyszülők közül néhányan a vetélkedők utáni szeretetvendégségen megsúgták, hogy egyik-másik kérdésre ők is tudtak volna válaszolni, mert ezt ők is megtanulták!

Egy délután meglátogatott bennünket egy nagymama. Elmondta, hogy valamikor mit és milyen jól tudott ő a Bibliából, de... az élet... a sok baj, a rengeteg munka csak elfelejtette vele. Szeretettel hívtuk közénk és vele másokat is. Be is kapcsolódtak a gyülekezeti életbe.

Az említett nagymamának még élt az édesanyja, kedves, jólelkű dédike. Férjem, János egy alkalommal elment hozzá úgy öt óra körül, hogy lelkész-ként kicsit beszélgethessen vele. Nem nyitott ajtót. Nem hallotta a zörgetést. János bekukkantott az ablakon, és nem zörgetett tovább. Meghatódva látta, hogy a dédmama egy jó nagy betűs Bibliát olvas. „A jobb részt választotta!” – mondta férjem mosolyogva.

■ KLUCSIK VERONIKA

SIMEK VALÉRIA

Átszűrődő szavad

Uram,
adj békét lelkemnek,
mert lelkiismeretem belső
parancs, ítélszék.
Elindít valamit, és bűn
fogan benne, áthullok
rostád lyukain.
Mocsárban frengő lelkemnek
csak Te tudsz otthont adni.
Térdig az augusztusban járok,
és a kijózanítóan nyers pillanat
létezéseddel és hiánnyal
meghatároz. Kösd össze
életem kijelölő érzelmi,
érzéki kötelékével.
Benned lebeghessek, és Te
bennem élj, Uram.
Árnyakat uszító szélben,
ölszagú melegben, úgy,
mint akik ezerszer kipróbált
lépést igazítanak egymáshoz.

HETI ÚTRAVALÓ

„Nem vagytok többé idegenek és jövevények, hanem polgártársai a szenteknek és háza népe Istennek” (Ef 2,19)

Szentháromság ünnepe után a 7. héten az *Útmutató* reggeli és heti igéinek közös kulcsszava: a vacsora s a hozzákapcsolódó kenyér. Jézus az élet kenyere, s Isten a belé vetett hit ajándékával örök életre hív, melynek gyönyörű képe az asztalközösség: a királyi menyegző, amit népének készített. Ezért már most: „Örvendezzetek az Istennek vigasságnak szavával!” (GyLK 708) Ő az egész föld Királya, ti is „izleljétek meg, és lássátok, hogy jó az Úr: boldog az az ember, aki benne bízik”. (Zsolt 34,9; LK) A zsidókból és a pogányokból lett keresztények egyaránt Isten hívó gyermekei, „mert ráépültetek az apostolok és a próféták alapjára, a sarokkö pedig maga Krisztus Jézus...” (Ef 2,20) Ám ő nem kenyérr király, hanem Údvözítő, Messiás! S ennek jele az ötezer férfi és családtagjaik saját kezű megvendéglése: „Jézus pedig vette a kenyereket, hálát adott, és kiosztotta az ott ülőknek; ugyanúgy osztott a halakból is, amennyit kívántak.” (Jn 6,11) Az első gyülekezetben az úrvacsorával szeretetvendégség keretében éltek. Akik pedig hittek Péter pünkösdi beszédének, megkeresztelkedtek, és „kitartóan részt vettek (...) a kenyér megtörésében”, és amikor házanként megtörték a kenyeret, örömmel és tiszta szívvel részesültek az ételben...” (ApCsel 2,42.46) Ezékiás király meghirdette a páskaünnepet: „Azután levágták a páskabarányt...” – „Azután megtartották a Jeruzsálemben tartózkodó izráéliek a kovásztalan kenyerek ünnepét hét napon át nagy örömmel.” (2Krón 30,15.21) S mivel a választott népből meghívottak méltatlanná lettek a menyegzőre, ezért a király parancsára: „Kimentek a szolgák az utakra, összeszedtek mindenkit, akit csak találtak, gonoszokat és jókat egyaránt, és megtelt a lakodalmas ház vendégekkel.” Csak a menyegzői ruhába öltözötték maradhatnak a mennyek országában: „Mert sokan vannak az elhívottak, de kevesen a választottak.” (Mt 22,10.14) Már prófétája által boldog jövendőt ígért a Seregek Ura választott népe számára: „...úgy határoztam, hogy jót teszek Jeruzsálemmel és Júda házával. Ne féljeteK!” (Zak 8,15) Újszövetségi népét az úrvacsorával erősíti, amely közösség az élő kenyérrel (lásd Jn 6,51) és egymással: „Mert egy a kenyér, egy test vagyunk mindannyian, akik az egy kenyérből részesedünk.” (1Kor 10,17) Az Úr Jézus utolsó vacsorája páskavacsoraként kezdődött, és úrvacsoraként fejeződött be: „Ez az én testem, (...) ezt cselekedjéteK!” „E pohár az új szövetség az én vérem által...” (Lk 22,19–20) – „A kenyér és bor szentségében a Krisztussal és minden szentekkel való közösség és az egy testté levés bizonyos jegyét vesszük. Oh, micsoda hatalmas szentség ez, melyben Krisztus és az egyház egy testté-vérré egyesül.” (Luther) Isten örök létre hív: „Boldogok, akik hivatalosak a Bárány menyegzőjének vacsorájára!” (Jel 19,9) „Örülj, szívem, / Vigadj, lelkem, / Ékességé lett a hit! / Vacsorához / Mégy Jézushoz, / Hivatalos vagy te itt.” (EÉ 309,1)

■ GARAI ANDRÁS

PALACKPOSTA

Ezek a hasábokon kéthetente evangélikus iskolalelkészek, egyetemi lelkészek írásaival találkozhattok. Ezúttal – rendhagyó módon, de az oldal témájához illően – egy református lelkipásztort kértünk meg arra, hogy „lelki útavalót” adjon nektek. Fogadjátok szeretettel Márkus Dániel tatai lelkész gondolatait!

Esővíz és Élő Víz

Tata a vizek városa. Most már tudjuk, megtapasztaltuk. Bár sok csillagot nem láttunk az égen tornyosuló felhők miatt, de egyet biztosan észrevettünk. Egy csillagot. Pont. Tatán rendezték meg, az olimpiai edzőtábor lassan mocsárrá változó fővenyén, az idei Csillagpont református ifjúsági találkozót.

Nemcsak lelkünket öntözte Isten igéjének áldott esője, hanem testünket is, sátrainkat, ruháinkat is a megnyíló égi csatornák megannyi könnye. Mégis: a sok-sok eső nem a kedvünket szegte, hanem mintha megannyi igazgyönggyel áldotta volna meg ottlétünket.

Már a nyitó istentiszteleten – elmondhatjuk – szem nem maradt szárazon. Na meg em-

ber sem. Hullott az égi áldás. Éreztük, hogy az eső összemossa szívünket. Egyé. Egy ponttá. Egy pillanattá zsugorítva a hosszú, fárasztó utat, amelyet megtettünk Tatáig.

Egy pontban gyülekeztünk, csillagpontban; s a rossz idő okozta kényelmetlenségeket a modern technika segített leküzdeni. Az egyik teremben zajló eseményeket kivetítették a másikba, így mindenki részese lehetett az igei alkalmaknak, a koncerteknek, előadásoknak.

Jó volt. Jó volt újra egy pontban látni több ezer fiatalt, akik egy szívvel és egy lélekkel gyűltek össze az imádságra, a kenyér megtörésére. Fiatalok, akik annyira különböznek, mégis Krisztusban annyira egyformák, hiszen ugyanannak a testnek tagjai. Jó volt összegyü-

lekezni a Csillagponton, hogy azután a szélrózsza minden irányába vigyük, elvigyük a jó hírt, az örömhírt: Isten él, és megérint bennünket. Most is. Ma is. A 21. században itt, Tatán, a vizek városában. És nem csak tóvizek, esővizek formájában, hanem az Élő Víz szeretetének belső csobogásában.

Köszönet és hála. Istennek és megannyi embernek, akik jöttek, segítettek, hoztak, vittek, zenéltek, énekeltek, előadtak, imádkoztak, kenyeret és bort osztottak.

Gyűljön fel két év múlva is ez a református csillag ember ezrek szívében. Akik akár a szélrózsza minden irányából is jönnek, hogy egy pontban találkozzanak igaz hitük tiszta fényével. Így legyen. Ámen. ■ MÁRKUS DÁNIEL

FOTÓ: ZSOLCZAI BALÁZS

OSZTOZÓ

Add tovább az áldást!

▶ **Rovatunkban most kivételesen nem könyvet, hanglemezt, színdarabot vagy egyéb programot ajánlunk a figyelmetekbe, hanem az osztozásnak, a megosztásnak egy különleges módját, mégpedig az áldást. A „legősibb szentségről” dr. Varga Gyöngyit, az Evangélikus Hittudományi Egyetem docensét, a népszerű Áldáskönyv szerzőjét, a tatai Csillagpont református ifjúsági találkozó egyik előadóját kérdeztük.**

– Az áldás Isten érintése, mindannak a jónak, igaznak és értékesnek az összefoglaló neve, amely az életet teljessé teszi, létté emeli. Olyan tapasztalat, amikor azt érezzük, hogy megnyílik az ég, és átragyog rajta a kegyelem.
– *Hogyan válhatunk méltóvá rá?*

– Szerintem az áldás olyan, mint a levegő: itt van körülötünk, és tőlünk függ, hogy belélegezzük-e. Ez egy olyan területe az életnek – Isten országának –, amely nem kötődik feltételekhez.

– *Hogyan fogadjuk jól az áldást?*

– Nyitott szívvel és nyitott lélekkel. Az áldás ajándék, amit nem illik visszautasítani. Egy óriási adag csoda, és csak a „kibontása” során érthetjük meg, mi mindent rejt magában: védeltséget, békességet, a közösség, a társakkal való összekapcsolódás örömét.

– *Előadásában azt mondta, nemcsak a lelkészek kiváltsága az áldás közvetítése, hanem mi magunk is tehetünk azért, hogy minél többen lélegezzenek ebből a „friss, éltető levegőből”*

– Azt gondolom, el kellene szakadnunk attól az álságos megközelítéstől, hogy az áldás továbbadása valamiféle liturgikus, fennkölt, egyházas cse-

lekedet. Azért küzdök, hogy ne csak istentiszteleti keretek között tudjuk elképzelni, hanem váljon sokkal természetesebb, mindennapibb élménnyé, „gyakorlattá”.

És itt jön be a képbe a bolti eladó és a postáskisasszony! A hétköznapiok egyszerű történeiseiben – a semmibe nem kerülő apró gesztusokkal, egy mosoly, egy kedves szó révén – is részesülhetünk áldásban, illetve kívánhatunk áldást másokra. Sőt akár fogmosás közben is lehet áldást mondani azokra, akiket szeretünk. Ugyanígy a buszmegállóban állva a várakozás perceit arra is szánhatjuk, hogy végig gondoljuk, kik azok, akikért ma külön is imádkozunk, és kiknek küldünk gondolatban egy „lelki SMS-t”.

Hiszek abban, hogy ezek a gondolatok – mivel az áldás teremtő szó – továbblíktetnek a mindenségben, és megérkeznek a címzettekhez.

■ JUDIT

Érintések

▶ **Égi áldásban nem volt hiány az ötödik Csillagpont református ifjúsági találkozón – és ezzel a szófordulattal nem csak a viharos időjárás miatt a táborozók nyakába (és sátrába...) zúduló sok-sok csapadékra gondolunk! A július 19. és 23. között a vizek városának (!) is nevezett Tatán megrendezett alkalom résztvevői számtalan más módon is körüljárták és megtapasztalták, mi mindent jelenthet a találkozó mottójául választott „Minden oldalról körülfogtál, kezedet rajtam tartod” (Zsolt 139,5) igeszakasz.**

Több mint három és fél ezer – köztük sok evangélikus – fiatal hagyta magát *megérintődni* az Északnyugat-magyarországi Általános Olimpiai Központ területén megrendezett találkozón. Az idei Csillagpont igei alkalmainak, főelőadásainak és kiscsoportos beszélgetéseinek témái ugyanis a lényünkre tapintó érintések voltak.

Mielőtt azonban a fő üzenetre terelnénk a szót, lássuk, mi minden volt még a Csillagponton! A gazdag kínálatból ezúttal sem hiányoztak az esti nagykoncertek, illetve a ki-

mellett *Erőss Zsolt* hegymászó és *Gundel Takács Gábor* televíziós műsorvezető is.

Bolyki Brothers – Csillagpont blueszal is készültek a fiúk

Séta a levegőben – bizalompróba az érintések kertjében

sebb komoly- és könnyűzenei produkciók. (A kitartóan szakadó eső miatt a nagyszínpadra vagy más szabadtéri helyszínre tervezett programok jelentős részét fedett helyre kellett „menekíteniük” az összesen hatszázhatvankét önkéntes segítségére támaszkodó szervezőknek.) Színpadra lépett a *Non Stop* együttes, a *Pannonia Allstars Ska Orchestra*, a *Bolyki Brothers* és a *Csik zenekar*, és a már két éve Fadd-Domboriban is vendégszereplő *Szélrózsza Band* is meghívást kapott a fesztiválra.

A délutáni és esti előadásokon, kerekasztal- és fórumbeszélgetéseken a legkülönbébb témák kerültek terítékre. Így például a református egység és a református identitás kérdését is napirendre tűzték a szervezők, és a fiatalokkal „edzőtáborozott” – legalább is néhány óra erejéig – mások

Volt lelkész stand up és láthatatlan színház, mesemondás és táncház, KIE-, SDG- (Soli Deo Gloria) és El Mondo-kávéház...

Dr. Bagdy Emőke

(Inter)aktivitásra nem csupán a foci és a(z) éjszakai) gyorstollaslabda üzése révén volt mód. Az emmausi tanítványok történetét alapul vevő „négy asztal áldása” alkalmon

a tapasztalás, a vigasztalás, a marasztalás és a magasztalás megélése állt a középpontban, az élménykertben, avagy az érintések kertjében pedig különféle csapatépítő – nyitottságot, odaadást, egymásra hagyatkozást igénylő – játékokban vehettek részt a jelentkezők.

Délelőttönként *dr. Bagdy Emőke* pszichológus szuggesztív, magával ragadó stílusú főelőadásait hallgathatták meg a csillagpontozók. A Károli

Gáspár Református Egyetem tanára beszélt az életadó (azaz életbátorságra tanító, szeretetre, kötődésre és bátorságra képessé tevő), a közösségteremtő (vagyis interakciót és empátiát feltételező), valamint az egészségmegőrző (a személyiség növekedését és a spiritualitás kiteljesedését jelző, egyúttal a boldogságérzetet növelő) érintésekről.

Reggelente tizenhárom különböző típusú alkalmon lehettek közösségben egymással és az Úrral a résztvevők, az esti áhítatokon pedig *Steinbach József* szolgált rövid igehirdetésekkel. Prédikációiban – 2Kor 11–13 alapján – arra mutatott rá a Dunántúli Egyházkerület püspöke, hogy a Krisztus által megérintett ember önmagára, társakra és önmagára talál.

A Csillagpontot keretbe foglaló nyitó és záró istentiszteleteken a leprás (Mk 1,40–42), illetve a vérfolyásos asszony (Mk 5,25–34) történeteiből indultak ki az igehirdetők. *Soós Szilárd* mocsai és *Százvai László* kiskvárdai lelkipásztor arra irányította a figyelmet, hogy Jézus Krisztus egyetlen szóval és mozdulattal képes alapvetően megváltoztatni, gazdagabbá és teljesebbé tenni az életünket – feltéve, ha hagyjuk neki, hogy megérintsen bennünket.

■ VITÁLIS JUDIT

Záró istentisztelet – Százvai László igehirdetése alatt újra előkerültek az esernyők

FOTÓK: ZSOLCZAI BALÁZS

„Szakmunkások” az Úr szőlőjében

Ősszel indul a presbiterképzés második kurzusa

A tavaly elkezdett és sok áldást hozó presbiterképzés folytatódik. Az előttünk álló tanévre tervezzük a második kurzust – beépítve az első tanfolyam tapasztalatait.

Különösen is hangsúlyos ez a képzés most, amikor egyházunk általános választás előtt áll. Ez a választás érinti az egyház egészében – minden önkormányzati szinten – a presbitériumokat is. Sok testvérünk tele van kérdésekkel, mi is valójában a presbiter feladata. Vannak hagyományos minták, amelyeket szekularizálódó egyházi helyzetünkben meg kell ismerni, meg kell tanulni. Vannak bizonyos pontok, ahol nem lehet már úgy végezni a presbitériumi szolgálatot, ahogy apáink, nagyapáink tették. És vannak egészen új kihívások, amelyekre fel kell készülni. Mindezek mellett szükséges a lelki, hitbeli, hit-tani, egyházismereti alapok megerősítése, hiszen nem elegendő az, ha egy gyülekezetet vezető felnőtt ember tudásában, ismereteiben megreked a konfirmandusszinten.

Az első országos tanfolyamon voltak olyanok, akik most ismerkedtek a presbitériumi szolgálat alapjaival és rejtelmével, s voltak olyanok, akik évek, évtizedek óta végzik ezt a munkát, de szeretnének még igényesebben szolgálni.

Éppen ezért szeretettel hívunk minden érdeklődőt, presbitert és presbiterjelöltet a fontos ismereteket és gyakorlati segítséget jelentő tanfolyamunkra, amelyet most is Révfülöpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban tartunk.

A kurzus két részből áll. Az elsőre terveink szerint 2011. november 18–20. között kerül sor. A második

rész időpontja 2012. február 17–19. Kezdet mindkét esetben pénteken 17 órakor, befejezés vasárnap 14 órakor. A dupla találkozásba huszonnégy tanítási óra fér bele, ezekhez jönnek minden alkalommal a nyitó és záró istentiszteletek, illetve a reggeli és esti áhítatok. Lehetőség nyílik sok beszélgetésre, tapasztalatcserére, fórumra és ötletbörzére. Teológiában jártas, egyházi életben gyakorlott tanárok és lelkészek tartják az előadásokat, de megszólalnak presbiterok és felügyelők is.

Tantárgyak: bibliaismeret, gyülekezetépítés, misszió, egyházunk tanítása, egyháztörténet, egyházisme-

FOTÓ: ZSOLCZAI BALÁZS

ret, istentisztelet-ismeret, a presbitériumi szolgálat tartalma, egyházunk rendje.

A képzés februári alkalmán felmérést (egyszerű írásbeli vizsgát) tartunk, amelynek célja nem a számonkérés, hanem a tanulás segítése.

A második képzés időpontjait úgy terveztük meg, hogy a mezőgazda-

ságban dolgozók is – az őszi munkák befejeztével, illetve a tavaszi nagyobb munkák megkezdése előtt – részt tudjanak rajta venni.

Jelentkezni lehet a *presbiterképzés@lutheran.hu* e-mail címen (illetve levélben: 8253 Révfülöp, Füredi út 1). A részvétel költségeit egyházunk állja, az útiköltséget a jelentkezőnek vagy lehetőség szerint a küldő gyülekezetnek kell fizetnie.

Kérjük mindazokat, akik egyházunkért, annak jövőjéért felelősen gondolkodnak, hogy jöjjenek, hívjanak, küldjenek testvéreket a presbiterképzésre. Valljuk, hogy csak a képzett, küldetését tudatosan vállal-

ló, egyházunkat és tanítását jól ismerő testvérek tudnak megfelelően részt venni a gyülekezet, az egyház-megye és más egyházi szint vezetési munkájában. Nem csak a jó pap tanul holtig...

A jelentkezéseket várja a *presbiterképzés* stábjának nevében:

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (IF.)

Eredményes Sarepta-tervpályázat

Eredményesen zárult a Sarepta Budai Evangélikus Szeretetotthon új gondozási épületére kiírt építészeti tervpályázat.

A fogyatékosok új otthona terveinek elkészítésére hat építész kértünk

fel. Öt pályázati terv érkezett be; mind az öt megfelelt – a Magyar Építészakadémiánál is elfogadott – kiírási követelményeinknek.

A bírálóbizottság munkájában Ittész János püspök, Benczúr László

kerületi felügyelő, Beszédes Rita kerületi főépítész, Buda Annamária, a diakóniai osztály vezetője, Ficzere Ilona, az építési osztály vezetője, Halmos György kamarai küldött, Sztojanovics András intézményigazgató és Vincze Csaba, az építési bizottság elnöke vettek részt. A bizottság a döntését szavazati többséggel hozta meg az alábbiak szerint:

Az első díjat nyert terv (*képiünkön*) készítője Krizsán András, a második díjat Pottzner Ferenc terve kapta, míg a harmadik díjban Kovács Csaba pályázata részesült.

A tervpályázat célja a végleges tervek készítőjének kijelölése volt. Ennek megfelelően a tervezési megbízást az első díjas terv készítője kapja meg.

■ A bírálóbizottság nevében
BENCZÚR LÁSZLÓ

Díszpolgári címet adományozott Csővár község önkormányzata dr. Fischl Vilmos evangélikus lelkésznek (*képiünkön középen*). Az indoklásban kiemelik a díjazottnak a településen tíz éven át végzett közösségépítő lelkipásztori és Csővár egészét gazdagító, fejlesztő vezető munkáját. A díszpolgári címet Dian József polgármester – aki egyben az evangélikus gyülekezet felügyelője is (*jobbira*) – adta át a július 30-ai falunap keretében. Az eseményen jelen volt a térség országgyűlési képviselője, a KDNP frakcióvezetője, Harrach Péter is (*balra*).

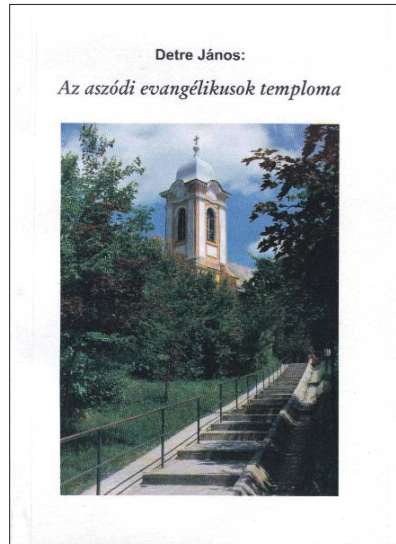
Templom és gyülekezet – a lelkész szemével

► Az elmúlt évben jelent meg gyülekezeti kiadásban *Detre János nyugalmazott esperes százoldalas könyve az aszódi evangélikus gyülekezet templomának történetéről. A könyv szerzője – aki több mint négy évtizeden át volt aszódi lelkész – kiváló helyismerettel és szívből jövő, egészséges elfogódottsággal kelti fel az olvasó érdeklődését a téma iránt. A kötet nem is egy templom szűken vett történetét ismerteti, hanem sajátos lenyomatát adja a gyülekezet és a hazai evangélikusság változatos életének is – aszódi perspektíván keresztül.*

Ami az első oldalaktól végigkíséri az olvasót, az a Detre János személyére jellemző elbeszélő stílus – szinte ott érezhetjük magunkat a templompadokban ülve, amint feltárul előttünk egy-egy lelkész habitusa, a változó korszakok anyagi viszonyai, a gyülekezeteink életét jellemző, egykori földesúri-patrónusi rendszer világa.

Óhatatlan, hogy ne tegyünk közben történelmi kirándulást a törökök, III. Károly, Mária Terézia vagy II. József korában, az 1848 utáni idők sokakat egymással szembefordító nemzetiségi konfliktusaihoz vagy éppen a múlt század világháborús viharaihoz. Az elbeszélő előadásmód így egyaránt alkalmas a középkori legendák felidézésére, az 1727-es templomépítés és az azóta tartó renoválások és gyarapodások munkálatainak tényyszerű, szinte körülöttünk zajló leírásához, a nyugalmazott lelkész visszafogott, mégis személyes és átfogó visszatekintésére a saját szolgálati idejében történetekre. A könyv így valójában nem is annyira száraz ismertetés, hanem sokkal inkább egy szakértő előadás írásban megformált változata.

A tanulmány melléklete színes és fekete-fehér képekkel illusztrálva mutatja be a templom jelenlegi berendezését, illetve a jelentősebb tárgyakról részletes, szakszerű leírást is tartalmaz. Aki Aszódra látogat, e könyv segítségével megkapja a lehetőséget, hogy az evangélikusok

templomának meglátogatása ne merüljön ki felületes nézelődésben, hanem a régi kövek, festmények, berendezések „hitvallása” újra megszólalhat Detre János szavain keresztül.

Figyelemre méltó, hogy a gyülekezet saját forrásból odaállt e munka megjelentetése mellé, felismerve, hogy aki személyesen kötődik a gyülekezet-hez és annak templomához, annak nem csupán ismeretei bővíhetnek általa, hanem identitásában, evangélikus hovatartozásában is megerősítést nyerhet. Tölts be ez a könyv is hitépítő szolgálatát az olvasók életében!

■ – KORÁNYI –

Detre János: Az aszódi evangélikusok temploma. Alapítvány az Aszódi Evangélikus Fiatalokért, Aszód, 2010. Megrendelhető az Aszódi Evangélikus Egyházközség címén: 2170 Aszód, Szontágh lépcső 1.

Folyóirat-ajánló

Megjelent az Ordass Lajos Alapítvány független evangélikus teológiai és kritikai lapjának, a *Keresztyén Igazság* című negyedévi folyóiratnak az idei második száma. Rövid ajánló a tartalomról.

Bár a gonosz konkolit hint a búza közé, az Úr nyugalma töretlen. Vajon miért ez a nyugalom, miért ez a

ezekkel a rövid írásokkal, hogy általában Luther biblikus látásmódja mindenkihez közel kerülhessen, és ez egyházunk és egyháztagjaink teológiai gondolkodásának elmélyülését munkálja.

Bizonyára sokan várnak *Fabiny Tibor* tanulmányának második részére, mely az egyház legfontosabb ismertetőjegyének, az ige tiszta tanításának kérdésével foglalkozik. A tanulmányhoz a szerző és a szerkesztők hozzá-
szólásokat is várnak.

Százötven éve született Payr Sándor egyháztörténész, aki sok más értékes munkája mellett a 20. század elején megírta a Dunántúli Evangélikus Egyházkerület történetét. Életére, munkásságára emlékezik az ezt követő tanulmány, tisztelettel adózva tevékenységének, egyházunk javára vált értékes életének.

A könyvismertetések között e számban Gémes István igehirdetési kötetét, valamint Ittész Gábor Luther bibliaértelmezéséről írt könyvét ajánljuk olvasóink figyelmébe.

A folyóiratszám ára 400 forint. Kapható a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4., tel.: 1/266-6329), vagy megrendelhető az Ordass Lajos Alapítványnál (1171 Budapest, Lenkeház u. 7.).

higgadtság? A folyóirat igehirdetése e gondolat köré építi az evangéliumi mondanivalót, mely a búza és a konkoly példázata alapján szólal meg.

Új rovattal gazdagodik a szám: Véghegyi Antal tollából mostantól kezdve a lutheri teológia súlypontjairól olvashatnak az olvasók. Az a cél

HIRDETÉS

Fébé-konferencia Piliscsabán

Az Apostolok cselekedetei

Augusztus 18., csütörtök

15.30: Szeretetvendégség, bemutatkozás, a kapott igék felolvasása • 17.00: Nyitóáhitat (Ef 5,10) – Veperdi Zoltán • 18.00: Vacsora • 19.00: Ajánlott program: filmvetítés (ApCsel 1,1–9,43)

Augusztus 19., péntek

7.30: Reggeli áhitat – Magassy Katalin • 8.00: Reggeli • 9.00: Igehirdetés: Az első pünkösd (ApCsel 2,1–36) – dr. Bácskai Károly • 10.00: Igehirdetés: Az apostolok fogsága, szabadulása (ApCsel 5,17–42) Kőhádi Dóra • 11.00: Bibliakörök • 12.30: Ebéd • 15.00: Igehirdetés: Saul megtérése (ApCsel 9,1–22) – Győri János Sámuel • 16.00: Igehirdetés: Péter Kornéliusz házában (ApCsel 10,34–48) – Johann Gyula • 18.00: Vacsora • 19.00: Ajánlott program: filmvetítés (ApCsel 10,1–19,40)

Augusztus 20., szombat

7.30: Reggeli áhitat – Veperdi Zoltán • 8.00: Reggeli • 9.00: Igehirdetés: Pál első missziói útja (ApCsel 13,1–32) – Mátyás Attila • 10.00: Igehirdetés: Pál második missziói útja (ApCsel 16,11–31) – Gertrud Heublein • 11.00: Bibliakörök • 12.30: Ebéd • 15.00: Igehirdetés: Pál harmadik missziói útja (ApCsel 18,23–19,17) – Veperdi Zoltán • 16.00: Igehirdetés: Az evangélium célba ért (ApCsel 28,11–31) – Madocsai Miklós • 18.00: Vacsora • 19.00: Ajánlott program: filmvetítés (ApCsel 20,1–28,31)

Augusztus 21., vasárnap

7.30: Reggeli áhitat – Magassy Vilma • 8.00: Reggeli • 9.00: Morzsaszedés, úrvacsorai előkészítő – Veperdi Zoltán • 10.00: Istentisztelet úrvacsorasztsással (Jn 15,1–5) – Veperdi Zoltán • 11.30: Ebéd, hazautazás

Részvételi díj: 3200 Ft/nap. Ágynemű: 500 Ft.

Jelentkezni írásban a Fébé címén lehet:
1021 Budapest, Hűvösvölgyi út 193.; fax: 1/391-6829;
e-mail: febe.egyesulet@lutheran.hu.

Istentiszteleti rend • 2011. augusztus 7.

Szentháromság ünnepe után 7. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: Róm 6,19–23; 2Móz 16,2–3.11–18. Alapige: Jn 12,44–50. Énekek: 327., 459.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Bence Imre; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Veperdi Zoltán; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Gazsóné Verasztó Teodóra; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Vári Krisztina; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Véghegyi Antal; **Újpest, IV., Lebstükk M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv.) Gáncs Tamás; du. 6. (úrv.) Smidéliusz Gábor; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. fél 10. (családi) Bolba Márta; de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Kulcsár Zsuzsanna; de. fél 11. (úrv.) Kulcsár Zsuzsanna; du. 6. Missura Tibor; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Missura Tibor; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv.) dr. Bácskai Károly; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. dr. Bácskai Károly; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.); **Rákospalota, XV., Régi Főti út 73. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv.) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. (úrv.) Kendeh György; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Kendeh György; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; **Názáret-templom, Mátrászentimre-Bagolyirtás (Jókai u. 7–9.)** de. fél 12.

Istentiszteletek a Balatonnál

Badacsonytomaj, Római út 3. de. 9.; **Balatonalmádi, Bajcsy-Zs. u. 25.** du. 4.; **Balatonboglár, Hétház u. 17.** de. 11.; **Balatonfenyves, református imaház, Bem u. 9.** du. fél 4.; **Balatonfüred, Bajcsy-Zs. u. 15.** de. 9.; **Balatonfűzfő, református templom, József A. u.** du. fél 3.; **Balatonkenese, református templom, Táncsics M. u. 13.** du. 6.; **Felsőörgicse, Fő u.** de. 11.; **Fonyód, József A. u. 21.** de. fél 10.; **Hévíz, Helikon u. 6.** du. fél 5.; **Kapolcs, Kossuth u. 26.** du. fél 4.; **Keszthely, Deák F. u. 18.** de. fél 11.; **Köröshegy, református templom, Petőfi u. 89.** du. fél 3.; **Kötcse, Templom u. 7.** de. 10.; **Kövágóörs, Arany J. tér 2.** de. fél 12.; **Mencshely, Kossuth L. u.** de. 11.; **Nemesleányfalu, Nemesleányfalui u. 2.; Révfülöp, Villa Filip tér 2.** de. 10.; **Siófok, Oulu park** de. 10.; **Sümege, Széchenyi tér 1.** du. fél 3.; **Szentantalfa, Fő u.** de. háromnegyed 10.; **Taliándörögd, Petőfi u. 1.** du. 2.; **Veszprém, Kossuth u. 4.** de. 10.; **Zamárdi, Aradi u. du. 4.; Zánka, Rákóczi u.** de. fél 9.

Összeállította: BODA ZSUZSA

Valtinyi Gábor

(1945–2011)

Valtinyi Gábor 1945. augusztus 8-án született Budapesten. Édesapja Valtinyi László mérnök, édesanyja Révész Margit, az egykori Révész Imre debreceni református püspök leánya volt. Édesapját nem ismerhette, születése után néhány hónappal elhunyt. Az, hogy apa nélkül nőtt fel, talán egész életére rányomta bélyegét.

Két testvérbátyja közül idősebbik, László már előre ment a mennyei Atya örök honába, Dániel máig is aktív vegyész.

A konzervatórium elvégzése után sikeresen felvételizett a Zeneakadémia orgona tanszakára. Egy akkori tanára mondta nemrégiben róla: „Ezt az embert sokszorosítani kellene!” Miután kitudódott, hogy a fasori evangélikus templomban kántorizál, nem folytathatta tanulmányait.

Az Evangélikus Teológiai Akadémia elvégzése után Sopronban kapott segédlelkéski-kántori feladatot 1970-ben. Ekkor már felesége, Tóth Ildikó Erzsébet is elkísérte, akivel szintén ez évben fogadtak örök hűséget egymásnak. Három gyermekük született: Anikó, László és Edina. Lelkészként és organistaként minden szolgálatára hatalmas odaadással készült, emiatt a család egy kicsit háttérbe is szorult.

Nem teljesen tisztázott okok miatt 1978-ban el kellett hagynia az egyházat. Ezután volt devizapénztáros, idegenforgalmi előadó, újság-

író, -szerkesztő, korrektor, rádiós műsorvezető-szerkesztő és sorsjegyárus is. Még egyszer kebelére fogadta az egyház Mórchida–Árpás községek lelkipásztoraként, de ez sem tartott sokáig.

Orgonakoncerteket is adott hatalmas sikerrel. Ha a hangszerek királynőjén játszott, megszűnt számára a külvilág, együtt lélegzett a művel és a hangszerrel. A mai napig emlegetik orgonajátékát.

Persze nem volt büntelen ember. Botlásai, bűnei nagyrészt a családi életét nem hagyták békében kiteljesedni. Megannyi munkahely-változtatása pedig mutatja, hogy vélt vagy valós igazát bizony nem tudta véka alá rejtteni. Ő fogalmazott így önmagáról mosolyogva, iróniával: „Későn érő típus vagyok...”

Az Úr sokszor a fejére koppintott, de ő makacs volt, és mindenekfelett

bízott Atyja kegyelmében. Szenvedélybetegsége fiatal felnőtt korától végigkísérte életét, hol markánsan, hol finomabban tört elő belőle.

Sokan ismerték ezt vagy azt az oldalát. Ami biztos: élete végéig hivatásának tekintette mások sorsának jobbá tételét, és terelgette az embereket az Atya megbocsátó közelségébe. A teljes Valtinyi Gábor örök rejtély marad. Megérteni bár nem lehetett teljes egészében, de az utolsó években sokat megmutatott magából annak, aki nyitott volt rá.

Már évekkal ezelőtt érzett, tudott valamit. Ezt egy 2002-ben írt levele, szinte végakarata bizonyítja. Pedig csak két éve ismerték fel a kórt szervezetében, amely végül legyőzte a korábban könnyen regenerálódó testet. Lehetett az apró vágás vagy nagy műtét, mindig könnyen felépült.

De ez volt a határ. Tudta, bár nem mondták neki, hogy közel a vég. Készült-felkészült rá. Napi kapcsolatban a Jóistennel, visszatérve testi valójában is egyháza kebelére – felkészült. Nem félt, nem ágált, mert az élő hit az utolsó pillanatig végigkísérte őt. Ne gyászoljuk, ne öltünk fekete ruhát – ezt kérte. Hisz nincs miért szomorkodnunk. Már fentről hallgatjuk csodálatos muzsikáját, s szeretettel onnan simogatja szerető kezével.

Temetése szűk családi körben volt.
■ KAPOSINÉ VALTINYI EDINA

ERŐS VÁRAK

Füzér vára a sziklameredélyen

Ha egyszer megrendeznék a várak szépségversenyét, Füzér nemcsak a dobogóra, hanem az aranyéremre is joggal pályázhatna. Szépsége azonban csak részben emberi, sokkal inkább természeti. Pazar látványát a biztos alapját adó vulkáni kúpon emelkedő meredek sziklaszírtnek köszönheti.

Azon kevés középkori kővárunk egyike, amely már a mongol hordák pusztítása előtt állt. Első ura az Aba nembeli Andronicus mester volt. Nevét először egy 1264-ben kelt oklevélben örökítették meg. Később királyi birtok, így – több más helyszín mellett – itt vívta adáz harcát IV. Béla és hercegi rangú fia, a későbbi V. István király. Aki aztán hűbéresének, Endre fia Mihálynak adományozta. Utána ismét az Abák, a 14. század elején a francia eredetű Drugethek, 1389-től a befolyásos Perényiek bírták egészen

A SZERZO FELVÉTELEI

1567-ig, amikor a Báthory, aztán a Nádasdy családra szállt. A balvégzetű Wesselényi-összeesküvésben való részvétel okán kobozták el tőlük.

1676-ban a várat veszélyeztető környékbeli rablóhordák elleni fellépés nevében a szepesi kamara által kirendelt Strasoldo főkapitány felgyújtatta. Ekkor pusztult el.

A zempléni-hegységbeli erődítmény a szabálytalan alaprajzú, belső-tornyos várak családjába tartozik. Egy izzasztó erdei séta után sziklalépcsőn közelíthetjük meg. Legszebb építészeti eleme késő gótikus stílusban fogant várkápolnája. Sütőházában készültek urai és katonái számára a friss cipők. Érdekessége a meglepő épségben ránk maradt kettős középkori árnyékszéke. Óratornyának kivitelezése részben rekonstrukció, eredeti formájáról pontos információ nem áll rendelkezésre.

Érdemes megemlíteni azt a történelmi tényt, hogy Füzér falai között őrizte 1527-ben Perényi Péter koronaőr a Szent Koronát. Erre emléktábla hívja fel a figyelmet. 1977-ben indult – és előkerült használati tárgyokban gazdag – régészeti feltárása, valamint korhű restaurálása folyamatos.

■ REZSABEK NÁNDOR

Levél a kertünkéből

Kedves Húgom!
Érdeklődsz, mi újság itthon a kertben. Gondolom, nektek furcsa az, hogy itt tombol a nyár, nekünk pedig az, hogy ti Ausztráliában éppen a téli szünetet tartjátok. Éppen tavaly ilyenkor voltatok itthon, amikor megérkeztek a kiscsirkék, és az utolsó málnaszemeket még le tudtátok szedni a bokrokról.

Az utóbbi napok esőzései nagyon hiányoztak már, hiszen korábban írtam, hogy tavasz óta egyetlen csepp eső sem esett, a hiányzó csapadékot a mindennapi locsolással sem lehetett pótolni. A növényeink csak senyedtek a perzselő naptól. Ennek ellenére viszonylag sok epret és málnát le tudtunk szedni, finom lekvárokat főztem be – ha jöttek, megkóstolhattátok.

A harmadik évükbe lépett gyümölcsfáink egy része szépen elkezdett teremni, a gönci sárgabarackot szinte a fáról ettük le, a szilvákat pedig napról napra nézegetjük: mikor lehet már megkóstolni őket.

A zöldségeinknek is nagyon jót tett az égi áldás, kihúzták magukat, szinte virulnak. A paradicsomot is elkezdtük szedni – és természetesen enni. Ebben az évben szintén több fajta-val próbálkoztunk, mindegyiknek más a színe, formája, zamata. Úgy tűnik, idén az ökörszív lesz a kedvenc. Nem olyan harsány piros a színe, de az íze fenséges. Sokat emlegetik mostanában mint tájfajtát, amelynek gazdagabbak a beltartalmi értékei és az ízvilága, és amely ellenállóbb is a különféle megbetegedésekkel szemben.

Ebben a mai GMO-s (génmódosított) világban bizony újra fel kell fedoznunk a régi fajta haszonnövényeinket. Talán végre sokan felriadnak

mély álmukból, és nagyobb figyelmet fordítanak a tájfajtákra, amelyek segíthetnek a biológiai sokféleség megőrzésében – vagy inkább újra megteremtésében. A tájfajta zöldségek és gyümölcsök évszázadokon keresztül alkalmazkodtak a környezetükhöz, így vegyszermentesen lehet termeszteni a kiskertekben. Tudod, hogy milyen fontosnak tartom a vegyszerek használatának mellőzését! Ma ezt divatosan és nagyon trendin biónak mondjuk, de ez a fajta zöldségtermesztés semmiben sem különbözik attól, amit nagyanyánktól láttunk gyerekkorunkban.

És persze tanultunk is! Sokszor eszembe jutnak mostanában a mozdulatai, ahogy szétnyomkodta a krumplibogarakat – na, én is ugyanígy teszek, mert elhatároztam, hogy nem engedek rovarirtót használni ellenük. Nem tagadom, hogy ezen elhatározásomban többször keményen megintogtam, amikor napról napra tömegesen szállták meg az undok csíkos bogarak a növényeinket. De nem estem el, kitartottam! A bogarakat és falánk utódaitak pusztá kézzel, rendületlenül semmisítettem meg. Néha a kölykök is segítettek – annak idején én a világért sem nyúltam volna hozzájuk, annyira félttem tőlük...

Sajnos a gumókat is szorgalmasan rága valami, az a gyanúm, hogy a lóbogár a ludas ebben. Mindig eszembe jut, amikor Walesben magad is természetlő néhány tő krumplit, a férjed pedig, aki Londonban nőtt fel, őszinte lelkesedéssel és ámulattal szemlélte e tevékenységedet. Ma már arrafelé is divat – akár a balkonon is – zöldségeket termeszteni. A különféle katalógusokat olvasgatva csak

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó

ámulok azon a leleményességen, mit ki nem találunk például egy világvárosban, hogy akár a harmincadik emeleten is megkóstolhassák a saját maguk természetette paradicsomot, paprikát, de még a krumplit is, amelyek helyes kis konténerekben növekednek a legkisebb teraszokon is. Ennek a mozgalomnak az angliai úttörője *Jamie Oliver*, aki kiváló sorozatában és könyveiben ösztönöz a zöldségkertészkedésre és az ízek újrafelfedezésére.

Sajnos mi, magyarok ebben is a divat után kullogunk – és itt a divatot pozitív értelemben használom. Mert itthon mi a valóság? A falvak portáinak egyre nagyobb részén jobb esetben gype virít, rosszabb esetben a kertet felveri a gaz. Az emberek a boltban veszik meg a sok száz vagy ezer kilométerről ideszállított, ízetlen primőr zöldségeket és a fűrészporra emlékeztető, a „csirkegyárban” előállított csirkemellet, a nyár közepén a nagymama banánt vesz a kis unokájának, mert a kincsem nem eszi meg a barackot, de a szilvát és a szőlőt sem...

A szilváról jut eszembe: már alig várjuk, hogy a Sztatmárban élő rokonoktól ősszel kapjunk abból a finom szilvalekvárból! Tudod, amit olyan sűrűre főznek, hogy megáll benne a kanál, édes és krémes, pedig egy csepp cukor, izfokozó vagy állományjavító, de még tartósítószer sincs benne!

No, egyelőre ennyit itthonról! Nővéred:

■ ANIKÓ

EVÉL&LEVÉL

Nikodémusok órája Keszthelyen

Július 22-én 22 órakor kinyílt a keszthelyi evangélikus templom ajtaja, és mint Nikodémus, mi is az éjszaka csöndjében kerestük a válaszokat életünk kérdéseire.

A kíváncsi éji látogató barátságos félhomályban, gyertyalángok világánál verseket, novellákat hallgathatott, élvezhette a keszthelyi ifi gitárral kísért énekeit, sőt akinek kedve volt, be is kapcsolódhatott. A barátságtalan, esős idő és a késői óra ellenére meglepően sokan jöttek vigaszt, elmélyülést keresni vagy terheket csendben letenni.

FOTÓ: SZALISZNYÓ ENIKÓ

„Nyugtalanság ha fáraszt, kérünk, te adj erőt! Szólj lelked szent szavával, éleszd a csüggedőt!” – zengtük az ifjúsági ének sorait. A gyertya szerény fénye önvizsgálatra késztetett, az elhangzó versek, dalok szembesítettek önmagunkkal, s a templom csendjében Krisztussal találkozhattunk.

A városban ez volt az első ilyen alkalom, de az érdeklődést látva és a biztatásokat megfogadva bizvást mondhatjuk: nem az utolsó. Máris tervezzük a komolyzenei párját: orgonával, presbiterek szolgálatával.

HONTHEGYI ZSOLT *lelkész (Keszthely)*

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma átérezve hazánk nehéz gazdasági helyzetét csatlakozik azokhoz az egyéni és közösségi kezdeményezésekhez, amelyek célja a nyomtasztó államadossági teher csökkentése. Ehhez a maga részéről úgy kíván hozzájárulni, hogy a hívei adományából és saját forrásaiból két mentőautót vásárol az Országos Mentőszolgálat részére, összesen mintegy 50 millió forint értékben. Erre a célra várja a felajánlásokat az **MEE 1707024-20478070** számú számlájára, „Mentőautó” jelzéssel.

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

DIGITALSTAND
a mindig elérhető lappiac

Az Evangélikus Élet mostantól már digitálisan is olvasható, előfizethető!

Válogasson a Digitalstand.hu kínálatából, ahol számos napilap, hetilap és magazin digitalizált változata megtalálható a nyomtatott lap áránál jelentősen olcsóbban!

Az első magyar fejlesztésű platformfüggetlen digitális újságos stand **bármilyen számítógépen és táblagépen elérhető,** így a nap 24 órájában bárhol megvásárolhatja, elolvashatja, vagy újra előveheti újságjait.

www.digitalstand.hu

HIRDETÉS

Isten iránti hálával és örömmel tudatjuk, hogy elkészült tokaji gyülekezeti házunk, melyet augusztus 6-án 11 órakor *dr. Fabiny Tamás*, az Északi Egyházkerület püspöke felszentel.

A tokaji evangélikus gyülekezet

HIRDETÉS

Isten iránti hálával tudatjuk, hogy elkészült fancsali gyülekezeti termünk és megújult templomunk, melyet augusztus 7-én 13 órakor *dr. Fabiny Tamás*, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke felszentel. Az ünnepi istentiszteletre és az azt követő szeretetvendégségre szeretettel meghívjuk önt és kedves családját.

A fancsali evangélikus gyülekezet

HIRDETÉS

A zalaistvándi evangélikus gyülekezet szeretettel hívja és várja önt és családját az augusztus 7-én délután 5 órakor tartandó, templomfelújítás utáni hálaadó istentiszteletre. Igét hirdet Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke. Cím: Zalaistvánd, Arany János tér 2.

HIRDETÉS

A Deák Téri Evangélikus Gimnáziumba portási munkakörbe megbízható, önálló, türelmes munkatársat keresünk.

A pályázatokat a gimnázium címére (1052 Budapest, Sütő u. 1.), *Bolgár Lászlóné* gazdasági vezetőnek címezve vagy a deg.sulinet.hu e-mail címre várjuk augusztus 7-ig. Elvart végzettség: érettségi bizonyítvány. Egyéb csatolandó okiratok: fényképes önéletrajz, lelkési ajánlás, erkölcsi bizonyítvány (pótlólag is megfelelő). Az állás elfoglalásának ideje várhatóan 2011. szeptember 1.

HIRDETÉS

A Debreceni Evangélikus Egyházközség gyülekezeti házában lakhatási lehetőséget kínál Debrecenben felsőoktatási intézményben, nappali tagozaton tanulmányokat folytató hallgatók részére a 2011/2012-es tanévre. A gyülekezeti ház Debrecen belvárosában található (Miklós utca 3.), díj: 15 000 Ft/hó. A jelentkezéshez csatolni kell lelkési ajánlólevelet, valamint kézzel írott önéletrajzot. A jelentkezés határideje: 2011. augusztus 22. Érdeklődni lehet *Balázs Viktória* lelkésznél a 20/824-7865-ös vagy *Réz-Nagy Zoltán* lelkésznél a 20/824-4077-es számon.

HIRDETÉS

Református egyetemi lánykollégium szálláslehetőséget kínál Budapesten. 30/319-0559.

HIRDETÉS

Balaton-net

Ahogy a *Híd* magazin pünkösdi számában olvashatták, augusztus 17–21-ig immáron ötödik alkalommal rendezik meg a maga nemében egyedülálló, *Balaton-net* elnevezésű felekezeti közti találkozót. A családbarát összejövetelen minden korosztályt színvonalas programokkal várnak. Augusztus 21-én *dr. Fabiny Tamás* püspök szolgálatával zárul majd a szerdától vasárnapig tartó rendezvény, amelyre akár egy napra is érdemes lesz ellátogatni. Részletek: www.balaton-net.eu

HÍREK, HIRDETÉSEK

HIRDETÉS

A Duna Televízió *Isten kezében* című műsora augusztus 6-án, szombaton 12.05-kor *Szemerei Jánost*, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület új püspökét mutatja be. Szemerei János Kaposváron teljesített szolgálatot: kaposvári lelkészként a Somogy-Zalai Egyházmegye esperese volt. Beiktatása óta Győrben átvette hivatalát, első törekvése, hogy meglátogatja az egyházkerület minden lelkészét. A gyülekezet-központú szemléletet szeretné elterjeszteni. A portréfilmben megszólalnak munkatársai, családtagjai, bejárjuk életének legfontosabb helyszíneit.

GYÁSZHÍR

Szomorú szívvel, de a feltámadás reménységével tudatom, hogy édesanyám, *Rohn Imréné sz. Bierwarth Erzsébet* július 25-én, életének 82. évében hazatért teremő Urához. A gyászistentisztelet augusztus 1-jén volt a kőszegi temető kápolnájában, hamvait augusztus 2-án szülőfalujában, a györkönyi temető családi sírjában helyeztük el.
Baranyayné Rohn Erzsébet lelkész

HIRDETÉS

A zuglói evangélikus templomban (Budapest XIV., Lőcsei út 32.) augusztus 14-én a 11 órai istentiszteleten a főtí kántorképző augusztusi tanfolyamának kórusa előadja *J. S. Bach Wachet! betet! betet! wachet!* (BWV 70) című kantátáját. A kantátazenés istentiszteletre mindenkit szeretettel várunk.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykioszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu.

Levél cím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból augusztus 7-étől augusztus 14-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
6.00 / Bartók rádió <i>Muzsikáló reggel</i> Benne: vasárnapi orgona-muzsika 8.05 / MR6 – A régió rádiója <i>Kapocs (vasárnapi ökumenikus műsor)</i> 9.00 / Civil Rádió (Budapest) <i>Bach-találka</i> 10.05 / m1 <i>Református magazin</i> 10.30 / m1 <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i> 12.05 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 15.05 / Bartók rádió Összkiadás. Liszt Ferenc oratorikus művei 19.30 / PAX <i>Szárnys oltárok (ismeretterjesztő film)</i>	10.00 / Torony Rádió (Békés) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása 13.55 / RTL Klub <i>Királyok királya (amerikai film, 1961) (153')</i> 15.50 / Duna Tv <i>A vörös cárok (orosz dokumentumfilm-sorozat) III/1.</i> Gorbacsov – Gondolatok a birodalom után 19.30 / Kossuth rádió <i>Vacka rádió (folytatásos mese)</i> 20.10 / m1 <i>Sose halunk meg (magyar film, 1992) (86')</i> 22.40 / m1 <i>Írók szövetségben</i> Csontos János sorozata 23.00 / Bartók rádió <i>Jazzlegendák.</i> Sidney Bechet	12.05 / Bartók rádió <i>Bravissimo!</i> Bach: Dór toccata és fuga BWV 538 14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> Miklósa Erika operaénekes 16.25 / Duna Tv <i>„A magok oltalmára...” – Erdélyi erődtéplomok</i> Székelyderzs 19.35 / Bartók rádió <i>Szokolay Sándor: Sámson (kétfelvonásos opera)</i> 21.00 / Duna Tv <i>Petőfi '73 (magyar játékfilm, 1972) (70')</i> 21.05 / m1 <i>A nagy ékszerész (magyar tévéjáték, 1978) (68')</i> 23.04 / Kossuth rádió <i>Hangalbum.</i> Értékek, dokumentumok, ritkaságok az MR hangarchívumából	6.35 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> Szemerei János 10.00 / Bartók rádió <i>Hang-fogó.</i> Benne: Janáček: Glagolita mise 13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház féléórája 15.30 / Duna Tv <i>Beavatás</i> Czakó Gábor televíziós eszéje 18.00 / Bartók rádió <i>Liszt-rapszódia</i> Liszt és Wagner 23.10 / m1 <i>Sziget Fesztivál 2011</i> Élőben a fesztiválról 24.00 / Duna Tv <i>Koncertek az A38 hajón</i> Amsterdam Klezmer Band
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
5.26 / m1 <i>Hajnali gondolatok</i> 12.00 / Kossuth rádió <i>Déli harangszó a beledi evangélikus templomból</i> 14.35 / Kossuth rádió <i>Tér-idő</i> A napsugarak káros hatásai 16.55 / m1 <i>Balaton nyár (magazinműsor)</i> 17.00 / Viasat History <i>A középkori gondolkodás</i> Hatalom 21.05 / Bartók rádió <i>Sarkadi Imre: Párba az igazságért</i> Rádióra alkalmazta: Siklós Olga 23.05 / Filmmúzeum <i>Mechanikus narancs (angol–amerikai filmdráma, 1971) (132')</i>	12.55 / m1 <i>Ájtáró</i> Emberek és történetek a Kárpát-medencéből 13.24 / Bartók rádió <i>XIII. budapesti nemzetközi kórusverseny 2010</i> Benne: Gyöngyösi Levente: Gloria kajoniensis 14.30 / PAX <i>Családi ünnep (családi magazin)</i> 14.35 / m1 <i>Találkozás az afrikai kultúrával (francia dokumentumfilm, 2000)</i> 15.00 / Duna Tv <i>Szerelmes földrajz</i> Berecz András ének- és mesemondó 20.10 / m1 <i>Hyppolit, a lakáj</i> Közvetítés a Játékszínből, felvétellel	8.10 / Duna Tv <i>Ótestamentum (olasz sorozat)</i> Tizenkét törzs, egy nép 12.05 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> 12.29 / Duna Tv <i>Etno Klub.</i> Kerekes Band 16.00 / m1 <i>Magyarország története</i> Kiegyezés és fellendülés 21.15 / Bartók rádió <i>Mozart: Così fan tutte (kétfelvonásos opera)</i> Közvetítés a Szegedi Nemzeti Színházból 23.00 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló.</i> Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása (on-line adás: www.radio17.hu) 24.00 / Bartók rádió <i>Ars nova.</i> Soproni József: Te Deum – bemutató	6.00 / Tenkes Rádió (Siklós) <i>Lélekhangoló.</i> Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása (on-line adás: www.tenkesradio.hu) 9.00 / Mezzo <i>Händel: A feltámadás (oratórium)</i> 10.04 / Kossuth rádió <i>Református istentisztelet közvettése Komáromból</i> Igét hirdet: Fazekas László püspök 10.30 / m1 <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i> 12.05 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 15.05 / Bartók rádió <i>Jubilare Deo.</i> Évszázadok egyházi muzsikája 21.15 / Duna Tv <i>Lélek Boulevard</i> Eperjes Károly

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Méltó vagy, Urunk és Istenünk, hogy tied legyen a dicsőség, a tisztesség és a hatalom, mert te teremtettél mindent, és minden a te akaratodból lett és teremtetett. Jel 4,11 (2Kir 19,15; Jn 6,1–15; ApCsel 2,41–47; Zsolt 119,105–112) Bibliánkban a János jelenéseiből ismert huszonnégvén ezekkel a szavakkal dicsőíti térdre borulva a trónuson ülő Urat. A végidőkben felcsendülő himnusz kettős értelmű: egyrészt arra emlékeztet, hogy a mindenséget Isten alkotta, és minden az ő teremő hatalmának és szeretetének köszönheti létét; másrészt hogy ugyanennek az Úrnak az eljövételéhez nem férhet semmi kétség, a jövőben őt magasztaló ének már a mai nap himnusza is. Vajon tudom-e ilyen egységben látni a kezdetet és a véget?

Hétfő

Jézus így imádkozott: „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól.” Jn 17,15 (Zak 9,8; 2Krón 30,13–22; Mt 8,14–17) Főpapi imádságában Jézus a *Miatyánk* utolsó kérését ismétli meg övéiért. Egyre közelebb jutva a Golgotához Urunk tehát a világban maradó, de nem a világból való tanítványoknak mutat iránnyt, s egyben a legbiztosabb védelem alá helyezi őket: Isten oltalmazó szeretetébe. A mindennapok sokféle hatását megtapasztalva, ugyanakkor Isten megváltott gyermekeként az ő őrző-védő kezét tudhatod magadon. Ez adhat erőt az ellenséges és ártó hatalmak elleni küzdelemben is.

Kedd

Boldogok a szelídek, mert ők öröklük a földet. Mt 5,5 (Zsolt 33,17–18; Mt 22,1–14; Mt 8,18–22) Napjainkban inkább a rámenős, lehengerlő magatartás tűnik kifizetődőnek, az akaratát másokon is érvényesíteni képes, a saját érdekeit a mások érdeke elé helyező ember sikere látványos. Jézus mégis a szelíd lelkűek áldásáról beszél. A finom, csendes, a megpróbáltatások idején is hosszútűrő és a szeretetben állhatatos lelkület gyümölcset mutatja fel. Mellette megértheted: valódi győzelmet sohasem az erőszakosság, hanem csakis a szelídség „gyengesége” adhat.

Szerda

Krisztus mondja: „Jöjjetek énhozzám mindnyáján, akik megfáradtatok, és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek.” Mt 11,28 (Ézs 55,1; Zak 8,9–17; Mt 8,23–27) Jézus az elgyötörtöket, a súlyos teher alatt görnyedőket hívja. Vagyis hozzá tartozni nemcsak életerősen, kipihenten, fitten és jólfészülten lehet, hanem akkor is, amikor úgy érzed, kimerültél, kifulladás, meggyengült és roskadoznak tagjaid. Nála akkor is van számodra hely, amikor már szinte elviselhetetlennek tűnik saját helyzeted. Benne enyhülést talál a sajgó test és lélek, lecsillapodhat a zaklatott szív, feloldódhatnak az értelem rövidzárlatai: ő megnyugvást ad a megfáradt és megterhelt embernek.

Csütörtök

Ne győzzön le téged a rossz, hanem te győzd le a rosszat a jóval. Róm 12,21 (1Sám 24,20a; 1Kor 10,16–17; Mt 8,28–34) Sorsdöntő küzdelem részese vagyok. Az ellenfél nem a másik ember, nem a sorsom, nem a környezetem, hanem a többnyire belülről támadó „rossz”, mely „rám vágyódik” (1Móz 4,7), és azt akarja elhitetni velem, hogy ebből nekem csak előnyöm származik. A sérelmet elégtétellel, a bántást bosszúval rendezheted – súgja hamis hangján. Pál ezzel szemben hittell vallja: a rossznak véget vetni csakis a jó fegyverével lehet.

Péntek

Jézus így szólt a tanítványokhoz: „Keljetek fel, és ne féljete!” Amikor föltekintettek, senkit sem láttak, csak Jézust egyedül. Mt 17,7–8 (2Móz 3,6b; Lk 22,14–20; Mt 9,1–8) A Mesterükkel tartózkodó tanítványokat Isten felhőből hallatszó hangja miatt fogta el félelem a megdicsőülés hegyén. Péter az imént még sátrakat akart készíteni, mondván: „*Uram, jó nekünk itt lennünk*.” Most társaival mégis arcra borultak rémületükben. Egyedül Jézus szava és jelenléte képes bátorságot oltani a szívükbe. Csakis általa és benne válhat a szent Isten félelmes jelenléte békét és biztonságot adó fedezékké.

Szombat

Nem a félelemnek lelkét adta nekünk az Isten, hanem az erő, a szeretet és a józanság lelkét. 2Tim 1,7 (Dán 11,32b; Jel 19,4–9; Mt 9,9–13) Ahogyan annak idején Timóteust, úgy a mai biztonyságtevőket is emlékezteti és egyben bátorítja az apostoli szó. Félelemre nem lehet sem közösséget, sem jövőt alapozni. Isten országának építéséhez olyan rendíthetetlen szívű és megfontolt munkásokra van szükség, akik Isten és emberek iránti őszinte és féltő szeretettel végzik feladataikat. Számunkra mindez elérhetetlen, csakis Isten ajándékaként lehet a miénk.

■ SMIDÉLIUSZ ANDRÁS

Tisztelt Olvasóink!

Az Evangélikus Élet következő, augusztus 14–21-i (33–34.) száma **összevont lapszámként, harminckét oldalon jelenik meg augusztus 14-én. Ára 500 forint. A 35. lapszám megjelenésének időpontja: augusztus 28-a. Továbbá értesítjük olvasóinkat, hogy szerkesztőségünk az augusztus 20-i héten zárva tart.**

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • **EvÉlet on-line:** www.evelet.hu, www.evangelikuselet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu.
Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő:** Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line:** Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). **Rovatvezetők:** Boda Zsuzsa – Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Hafenscher Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghegy Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).
Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.
Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétvégi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

